

RAAMATTUTUNTEJA LAPSILLE

Mikko Iivonen

RAAMATTUTUNTEJA LAPSILLE

Mikko Iivonen Opinnäytetyö,
syksy 2012 Diakonia-
ammattikorkeakoulu Diak Etelä
Kauniainen Sosiaalialan
koulutusohjelma Kristillisen
lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + kirkon
nuorisotyönohjaajan
virkakelpoisuus +
lastentarhanopettajan pätevyys

TIIVISTELMÄ

livonen, Mikko. Raamattutunteja lapsille. Diak Etelä, Kauniainen, syksy 2012, 154 s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto Sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus + lastentarhanopettajan pätevyys

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa materiaalia Kannelmäen lapsi- ja pyhäkoulutyön käyttöön. Seurakunnasta oli pyydetty jo aikaisemmin kirjoittamaan uutta materiaalia tähän työhön ja syksyllä 2011 siitä alkoi syntyä opiskelijan opinnäytetyö. Tarkoituksena oli kirjoittaa materiaalipaketti, joka tarjoaisi työntekijöille ja vapaaehtoisille uusia välineitä Raamatusta opettamista varten. Tärkeimpänä kohdeyleisönä olisivat pyhäkoululaiset ja kouluikäiset lapset.

Työskentely eteni kolmessa vaiheessa. Vuoden 2012 kevät sujui työtä suunnitellessa ja tietoa kerätessä. Kesällä tapahtui suurin osa kirjoittamisesta ja syksy kului työn viimeistelyssä julkaisua varten, sekä opinnäytetyön loppuun saattamisessa.

Yksi työn lähtökohdista oli se, että lapset ovat hyvin kykeneviä vastaanottamaan tietoa, eikä opetuksessa kannata sen takia turhaan varoa niin sanottuja hankalia aiheita, vaan puhua lapsille rohkeasti kaikista aiheista.

Syksyllä 2012 saatiin valmiiksi 114 sivua pitkä materiaalikirjanen, jonka seurakunta sai lopullisesti käyttöönsä jouluksi. Ennen tätä työ oli ollut arvioitavana seurakunnan työntekijöillä ja vapaaehtoisilla. Saatu palaute jäi vähäiseksi, mutta projektin yhteyshenkilöiden mielestä se oli onnistunut ja sen uskotaan olevan suureksi hyödyksi työlle.

Vaikka työtä moitittiin liian pitkäksi ja sen sanottiin olevan ajoittain hieman liian teologinen ja joskus hankalahko, ei sen arvioitu kuitenkaan haittaavaan sen käyttöä.

Asiasanat: produkti, pyhäkoulu, kirkon lapsityö, raamattuopetus, luovat menetelmät

ABSTRACT

livonen, Mikko

Bible studies for kids.

154 p., 2 appendices. Language: Finnish. Kauniainen, Autumn 2012.

Diaconia University of Applied Sciences, Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work and Education. Degree: Bachelor of Social Services.

The Objective of this study was to produce Bible study material for Kannelmäki parish Sunday school and child work. The material was made to meet specifically the needs of Kannelmäki parish in Helsinki. Most of the text and ideas in the product are created by the author.

This thesis is a product. The thesis was carried out in spring 2012. The main goal was to produce new material to improve children's Bible studies in Sunday school. The second goal was to make introductory material for new volunteers who work with children in Sunday school and in camps. The material was made to incorporate creative methods in to Bible studies.

Bible studies for kids is a booklet. It is divided into to three chapters. The first chapter includes general information on Sunday school and methods of teaching Bible for children at school age or younger. The second and the third chapters are Bible study material divided into two different parts: Church holidays and keywords from Bible. The second chapter describes the important days of the year and provides material for the teacher in teaching children about Church holidays. The third chapter focuses on collecting keywords of Christian faith and religion.

Feedback was collected from church's workers and volunteers. Interviews were carried out in October 2012. According to the feedback some modifications and corrections were made to material. The final version of the material is made into Microsoft Word document that church workers can use in church child work, for example in Sunday school, camps and children's clubs.

Bible studies for kids contains various ideas on Bible studies and how to use creative methods in children's Bible education. The target group is children aged 4-12 years. It can also be used with older children. Most of the material is made for Sunday school, but it has also contains ideas to be used in other environments.

Keywords: product, church child work, creative methods, Bible studies, Sunday school

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 VARHAISKASVATUS	7
2.1 Varhaiskasvatuksesta.....	7
2.2 Lasten oppimisen erityispiirteitä	7
2.3 Kielen kehitys	9
2.4 Kyselykaudet	10
3. USKONNOLLINEN JA KRISTILLINEN KASVATUS	12
3.1 Uskonnonopetuksesta.....	12
3.3 Leikki osana uskonnollista kasvatusta.....	14
3.4 Uskonnolliset käsitteet ja lapsen uskonnollinen kasvatusta	15
4. SPIRITUALITEETTI	17
4.1 Spiritualiteetista	17
4.2 Lapsen spiritualiteetin erityispiirteet.....	18
4.3 Lapsen spiritualiteetin kehityksen vahvistaminen	18
5. HANKKEEN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET	20
6.1 Suunnitteluvaihe	24
6.2 Kirjoitusvaihe	26
6.3 Viimeistelyvaihe.....	27
7. PALAUTTEEN KERUU	29
8. TYÖN ARVIOINTI	31
9. POHDINTA	33
LÄHTEET	36
LIITTEET	39
LIITE 1 Vapaaehtoisille ja työntekijöille lähetetyt kysymykset	39
LIITE 2 Raamattutunteja lapsille materiaali	40

1 JOHDANTO

Yksi pahimmista asioista, mitä lapsille voidaan tehdä heitä opettaessa, on aliarvioida heidän tiedonjanssa ja kykynsä ymmärtää asioita. Liian usein olen nähnyt ja kuullut, kun opettajat aliarvioivat oppilaitaan, olivatpa he sitten viisi tai 15-vuotiaita. Lapsille puhutaan erilailla kuin aikuisille, mutta yhtälailla kuin aikuiset, myös lapset ovat hyvin kykeneviä ymmärtämään asioita. Näin olen itse huomannut työskenneltyäni lasten kanssa vuodesta 2005 lähtien. Lapset ovat usein paljon älykkäämpiä ja kykenevämpiä ottamaan vastaan niin sanottua ”hankalaa materiaalia”, jonka niin usein ajatellaan olevan liian vaikeaa omaksuttavaa heille. Hankalalla materiaalilla tarkoitan sellaista materiaalia, jonka ajatellaan usein olevan liian hankalaa omaksuttavaa lapsille, vaikka todellisuudessa lapsi onkin kykenevä tähän, kunhan asia tuodaan riittävän yksinkertaisesti esille. Kyse ei ole pelkästään siitä mistä puhutaan, vaan miten puhutaan. Ei lapsi aina ymmärräkään asioita samalla lailla kuin aikuinen, mutta jo nuorella iällä lapsi voi kuitenkin oppia ja painaa mieleensä paljon sellaista asiaa, jonka hän oppii todella ymmärtämään vasta myöhemmällä iällä. Mutta jotta tämä tapahtuisi, tulee näistä asioista puhua lapsille jo heidän ollessaan nuoria. Käytetyn kielen on kuitenkin oltava sellaista, että lapsi kykenee ymmärtämään sitä.

Tällaisia ajatuksia minulla oli kun ryhdyin kirjoittamaan opinnäytetyötäni. Lapsille voidaan puhua vaikeistakin asioista, myös sellaisista, joiden todellisen merkityksen he oppivat ymmärtämään vasta myöhemmin. Kun aloitin kirjoittamiseni Kannelmäen seurakunnan lapsi- ja pyhäkoulutyölle, ajatuksenani oli tehdä materiaalista sellainen, että se haastaa lapsia älyllisesti juuri sopivan verran, herättää heidän uteliaisuutensa ja luo pohjaa myöhemmälle oppimiselle. Samalla linjalla olivat myös seurakunnantyöntekijät, joiden mielestä myös hankalista aiheista on voitava puhua lasten kanssa.

Vuoden 2012 aikana kirjoitin materiaalipaketin seurakunnalle, joka sisältää toiminnallisia tuokioita lasten raamattukasvatusta varten. Vastaavia materiaaleja on tehty ennenkin, mutta ei aikaisemmin Kannelmäkeä varten. Jo alusta lähtien työn tarkoituksena oli huomioida Kannelmäen alueen erityispiirteitä ja tehdä

juuri heille sopivaa materiaalia. Itse olen ollut vapaaehtoisena mukana seurakunnan toimissa syksystä 2005 lähtien ja sinä aikana olen ollut mukana kerhoissa, leireillä, pyhäkoulussa ja seurakunnan seurakuntaneuvostossa, minkä vuoksi olen varsin hyvin perillä seurakunnan erityispiirteistä. Näitä erityispiirteitä ovat toiminnallisuus ja käsillä tekeminen. Pyhäkoulussa, kerhoissa ja leireillä on pitkät perinteet oppimisessa tekemisen kautta ja siksi kirjoittamaani materiaalin on laitettu mukaan paljon erilaista toiminnallista tekemistä, joka tukee lasten oppimista. Tällainen tapa opettaa on osoittautunut Kannelmäen seurakunnan toiminnassa hyväksi lähestymistavaksi lasten raamattuopetukseen.

2 VARHAISKASVATUS

2.1 Varhaiskasvatuksesta

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan alle kouluikäisten lasten kasvatusta (Hellström 2010, 256). Tämä kasvatusta koostuu lapsen kokonaisvaltaisesta huolehtimisesta ja eri kasvun osa-alueiden kehityksen tukemisesta. Nämä eri osa-alueet ovat fyysinen, sosiaalinen, psyykinen ja hengellinen. Kaikki osa-alueet kehittyvät koko lapsuuden ajan, mutta erityisen voimakkaasti ne kehittyvät lapsuudessa (Hellström 2010, 180). Varhaiskasvatuksen, tarjosivatpa sitä sitten perhe tai päivähoito tai vastaavaa instituutio, tarkoituksena on varmistaa lapsen terve ja turvallinen kehitys. Tähän pyritään erilaisten pedagogisten menetelmien avulla, näin erityisesti ammattikasvattajien toimessa, jotka vaihtelevat sen mukaan, millainen lapsinäkemys yhteiskunnassa on meneillään (Hellström 2010, 257). (Varhaiskasvatus – suunnitelman perusteet 2005, 11.)

2.2 Lasten oppimisen erityispiirteitä

Lapset oppivat asioita erilalla kuin aikuiset ja tämä asia on aina tiedostettava kun lapsien kasvatusta ja opetusta suunnitellaan. Aikuisilla on taustalla pitkä elämäkokemus ja heidän kykynsä ja taitonsa oppia ja omaksua asioita on kehittynyt pidemmälle kuin lapsilla, jotka vasta opettelevat metakognitiivisia taitoja. (Laine & Vilkkö-Riihelä 2005, 72–73.)

Oppiminen tapahtuu suurelta osin vuorovaikutuksessa muiden, kasvattajien ja ikätoverien kanssa, interaktiivisissa tilanteissa (Kauppila 2007, 149). Oppiminen ei koskaan tapahdu tyhjiössä, vaan lapset oppivat vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa, joka puolestaan reagoi heidän toimintaansa mistä interaktiiviset tilanteet juontuvat. Perinnöllisyystekijöiden tutkijat ovat eri mieltä siitä, kuinka suuri vaikutus ympäristöllä on lapsen kehitykseen suhteessa

perintötekijöihin. Varmaa on kuitenkin, että ympäristö ja siinä sijaitsevat sosiaaliset kontaktit vaikuttavat suuresti lapsen oppimiseen joko positiivisesti tai negatiivisesti (Kauppila 2007, 149). Tästä juontuu kasvattajan tärkeä rooli mielekkäiden oppimisympäristöjen järjestämisessä ja myönteisten oppimiskokemusten tuottamisessa. Myönteiset kokemukset auttavat ja edistävät lapsen omaa halua oppia asioita (Kauppila 2007, 152). Kasvattajan tehtävänä on myös suunnata lapsen huomiota oikeaan suuntaan, jotta lapsi voi mahdollisimman hyvin omaksua uutta ja oppia (Kauppila 2007, 91).

Lapsilla on monia erilaisia tapoja oppia ja jokainen lapsi kehittää itselleen ominaisen tavat tutkia ja oppia uutta. Päättyypit ovat visuaalinen, audiitiivinen ja kinesteettinen oppiminen ja lasta pitää tukea siten, että hänelle ominaista tapaa voitaisiin hyödyntää mahdollisimman hyvin (Livingstone 2008, 21, 23). Esimerkiksi päiväkodeissa ja kouluissa suurien ryhmien ja luokkien koon takia ei yleensä olla kykeneviä huomioimaan jokaisen tapaa oppia, mutta lasta pitää silti tukea kehittämään tätä taitoa ja hyödyntämään sitä. Opettajien on tärkeää tiedostaa, että kaikki lapset oppivat hieman eri tavoin ja pyrkiä hyödyntämään opetuksessaan erilaisia metodeja.

Lapset myös oppivat imitoimalla ja matkimalla erityisesti aikuisten toimia. Kasvattajien yksi tärkeimmistä keinoista kasvattaa lasta onkin vain olla esimerkkinä ja tarjota lapsille mallin siitä, miten asioita tehdään. Yhtälailla kasvattajat toimivat lapselle peilinä, jonka kautta lapsen on mahdollista saada palautetta käytöksestään ja toiminnastaan ja näin kehittyä. Nuorien lapsien, joilta metakognitiiviset taidot vielä puuttuvat, on tärkeää saada palautetta kasvattajilta jotta oppimista voisi tapahtua. (Livingstone 2008, 41–42.)

Erilaiset ”yritys ja erehdys” -tilanteet kehittävät myös lasta. Kun lapsi on kykenevä sietämään eroahdistusta riittävästi, hän alkaa tutkia ympäristöään ja kokeilee asioita ja tarkastelee miten ne reagoivat hänen toimiinsa. Monia asioita opitaankin nuorella iällä kokeilun kautta ja yrityksellä ja erehdyksellä on suuri merkitys siinä, miten lapsi oppii hahmottamaan maailmaa. Lapsen on sallittava kokeilla ja tutkia asioita ja omien kokemustensa kautta havaita miten ne toimivat. (Livingstone 2008, 47–49.)

Lapsi ei ole oppijana pelkästään passiivinen tarkkailija, vaan hänen olisi hyvä olla aktiivinen osallistuja. Asian opiskelu kuuntelemalla opettajan puhumista ei yksinään ole riittävää, vaan on tärkeää päästä omaksumisesta osallistumiseen. Lapsen ei voida ajatella olevan vain vastaanottaja, joka omaksuu jaettua tietoa, vaan hänen on hyvä olla mukana opetuksessa osallistumalla siihen. Esimerkiksi erilaiset tuokiot, joissa lapsi pääsee itse tekemään asioita ja kokeilemaan ja oppimaan tekemällä osallistavat häntä hyvin ja tehostavat oppimisen toimivuutta. (Kauppila 2007, 151.)

Kertaaminen ja toistaminen auttavat asioiden mieleen jäämistä, tehostamalla muistijäljen syntyä. Tämän takia lasten kanssa kannattaakin hyödyntää saman asian toistamista uudelleen, jotta se jäisi mieleen, sillä lapset ovat taitavia palauttamaan asioita mieleensä muistista. Kun asia on muistissa, on sen päälle hyvä lähteä kasaamaan lisää materiaalia. Kyky mieleen palauttamiseen kehittyy jo lapsuusiällä (Inhelder & Piaget 1977, 80–81). Unohtaminen on kaikissa ikävaiheissa hyvinkin nopeaa ja arvioiden mukaan ihminen muistaa muutaman päivän päästä vain noin kymmenen prosenttia oppimastaan, joskin unohtaminen hidastuu tämän jälkeen huomattavasti. Asioiden kertaaminen on siis tärkeää, jottei opittuun asiaan syntyisi liian isoja muistiaukkoja. (Livingstone 2008, 54.)

2.3 Kielen kehitys

Vastasyntynyt lapsi ei ole vielä kykenevä tuottamaan puhetta, sillä hänen äänielimensä eivät ole vielä riittävän kehittyneitä tähän, mutta hän on kuitenkin kykenevä reagoimaan puheeseen. Jotta hän voisi reagoida puheeseen, tulee lapsen osata erottaa se muista äänistä. Jo vastasyntynytkin on valmis oppimaan kieltä, joskin sen tuottaminen alkaa vasta myöhemmin. Alussa on ääntelyä, jonka aikana lapsi opettelee äänielimien käyttöä, joka muuttuu myöhemmin äänneiksi ja lopulta puheeksi. Yleensä lapsen ensimmäiset sanat kuullaan noin vuoden ikäisenä, mutta hänen sanastonsa koostuu tuona aikana vain muutamasta kymmenestä sanasta. Sanaston kehityksen alettua kunnolla

uusien sanojen voi tulla kymmenenkin päivässä. Jonkin verran ennen kahden vuoden ikää lapsi oppii muodostamaan kahden sanan lauseita. (Laine & Vilkkoriihelä 2006, 70–71.)

Jo viiden vanhana lapsella on kyky välittää abstrakteja viestejä, joskin tämä taito on vielä kehittymässä, koska lapsen mieli ei ole vielä täysin kehittynyt käsittelemään abstrakteja käsitteitä (Piaget 2002, 63). Lapsi on kuitenkin jo aloittanut tällä iällä näiden asioiden tarkastelun ja tämän seurauksena abstraktien asioiden käsittämisen kehitys voi jatkua. Jo alle viisivuotiaakin lapsi on kykenevä ottamaan vastaan tällaisia viestejä, joskaan hän ei itse vielä osaa niitä tuottaa (Piaget 2002, 61–62). Vaikkei hän osakaan itse oma-aloitteisesti tuottaa abstraktia sisältöä omaavia viestejä, jo hyvin nuorikin lapsi on kykenevä reagoimaan oikein näitä sisältäviin viesteihin. Jo varhaisella iällä lapsi kykenee välittämään ajatuksia ja käsitteitä, tosin eri tavalla kuin aikuiset (Piaget 2002, 21–22).

Kielen kehityksen myötä ajatuksilla on mahdollisuus levitä ajallisesti ja paikallisesti hyvin laajalle. Ennen tätä asiat ovat hyvin lähellä, kirjaimellisesti käden ulottuvilla tai silmien kantamalla. Pieni lapsi ei vielä havaitse asioiden pysyvyyttä ja hänen näkökulmastaan katsottaessa vain ne asiat jotka hän näkee ovat olemassa. Mutta kun kieli kehittyy riittävän pitkälle, hänellä on mahdollisuus ulottaa ajatuksensa paljon kauemmas ja havaita uusia asioita. Tämän hyödyntäminen on olennainen osa opetusta, sillä monia asioita voidaan käsitellä vain puheen kautta. (Inhelder & Piaget 1977, 86.)

2.4 Kyselykaudet

Lapsilla on kaksi kyselykautta, joista ensimmäinen on noin kaksi- kolmevuotiaana ja toinen sijoittuu kolmannen ja kuudennen ikävuoden välille. Ensimmäisen kyselykauden aikana lapsi kerää sanoja ja näin laajentaa sanavarastoaan. Tämän kauden aikana luodaan paljon puitteita myöhemmälle oppimiselle ja puheen kehitykselle sekä kommunikaatiolle. Toisen kyselykauden

aikana lapsi on kiinnostunut syistä ja seurauksista ja esittää paljon ”miksi” muotoisia kysymyksiä. (Laine & Vilkkö-Riihelä 2006, 72.)

”Miksi”-kyselykauden aikana lapsella onkin suuri halu hahmottaa kausaliteettia ja löytää syitä miksi asiat tapahtuvat ja mitä tapahtuu seuraavaksi. Tässä ikävaiheessa lapsi on erityisen utelias ja oppimishaluinen. Monesti tässä vaiheessa havaitaan myös lapsen halu ymmärtää yliluonnollista ja uskonnolliset sekä hengelliset puheenaiheet nousevat esille. Kysymykset voivat olla hyvinkin maanläheisiä, kuten ”pääsevätkö koirat taivaaseen” tai hyvin abstrakteja, kuten ”kuka loi Jumalan”, mikä viestii lapsen kyvystä abstraktien asioiden käsittelyyn (katso edellinen alaotsikko). Lapsen spiritualiteetin kehittyminen on hyvin voimakasta tänä aikana. (Inhelder & Piaget 1977, 107.)

Uskonnolliskasvatuksellisesta näkökulmasta katsottuna tämä on hyvin kriittistä aikaa lapsen spiritualiteetin kehityksen kannalta ja kasvattajalla on suuri vastuu olla tukemassa tätä kehitystä. Lapsi on vastaanottavainen omasta tahdostaan ja rehellisesti kiinnostunut tutkimaan ja löytämään vastauksia uskonnollisiin kysymyksiin. Vaikkei lapsi aina kykenekään täysin ymmärtämään kaikkien käsitteiden merkitystä, on hänellä jo kykyä sisäistää niitä ja hahmottaa niiden merkitys.

3. USKONNOLLINEN JA KRISTILLINEN KASVATUS

3.1 Uskonnonopetuksesta

Jokaisella, siis myös lapsella, on oikeus uskoa ja hänellä on oikeus kuulua valitsemaansa tunnustuskuntaan (Suomen perustuslaki 1999, Uskonnonvapauslaki 2003). Alle täysi-ikäisten kohdalla huoltajat päättävät siitä, mihin uskonnolliseen ryhmittymään lapsi kuuluu. Jos huoltajat eivät pysty päättämään asiasta, päätös on äitinä toimivan huoltajan (Uskonnonvapauslaki 2003). Tämän lisäksi Perusopetuslaissa vuodelta 1998 sanotaan, että ”perusopetuksen järjestäjän tulee järjestää oppilaiden enemmistön uskonnon mukaista uskonnon opetusta” (Perusopetuslaki 1998). Samassa pykälässä määritellään mahdolliset poikkeukset, kuten uskonnollisiin yhteisöihin kuulumattomille järjestettävästä elämäntiedon opetuksesta.

3.2 Uskonnollisen kasvatuksen merkitys

Uskonnolla on merkittävä rooli lapsen elämässä jo hyvin nuorella iällä, eikä häneltä tulisi siksi kieltää mahdollisuutta uskoa (Fagerlund 2007, 35–36). Joskus puhutaan uskontokasvatuksesta ja joskus uskonnollisesta kasvatuksesta. Tällöin yleensä uskontokasvatus mielletään tietystä tunnustuksesta irrallaan olevaksi, neutraaliksi uskonnonopetukseksi, kun taas uskonnollinen kasvatus on johonkin tiettyyn tunnustukseen sitoutunutta opetusta ja kasvatusta (Muhonen & Tirri 2008, 66). Yleensä kirkon järjestämä kasvatus on nimenomaan uskonnollista kasvatusta tai kristinuskosta puhuttaessa kristillistä kasvatusta, jolloin kasvatustyö lähtee kristinuskon lähtökohdista ja sitä ohjaavat kristilliset arvot. Muhonen ja Tirri (2008) listaavat kristilliselle kasvatukselle kuusi ulottuvuutta jotka ovat opillinen, rituaalinen, kokemuksellinen, eettis-moraalinen, huolenpidollinen ja pedagoginen ulottuvuus (Muhonen & Tirri 2008., 77). Kristillinen kasvatus on muutakin kuin pelkkää huolenpitoa ja perustarpeista huolehtimista. Tärkeää on opettaa lapsille mitä kristinusko on ja mihin me uskomme, välittää traditiota ja opettaa kristillistä

moraalia heille. Mutta yhtäläillä on tärkeää pitää heistä huolta, auttaa heitä saamaan myönteisiä kokemuksia uskonnosta ja uskosta ja muutenkin tukea heidän kasvuaan ja kehitystään. Kristillisen uskontokasvatuksen tarkoituksena on opettaa, erityisesti lapsille ja nuorille, kristillisen uskon perusteet ja auttaa omaksumaan ne (Kallioniemi 2004, 53). Yhteiskunnan tarjoama uskonnonopetus pyrkii olemaan neutraali, eikä kirkon tapaan ole tunnustuksellista. Juuri siksi kirkon ja kristittyjen järjestämä kasvatus on tärkeää lapsen hengelliselle kehitykselle, sillä yhteiskunta ei sitä juurikaan tue.

Uskontokasvatuksen oleellisena osana on teologia, joka on uskon systemaattista ilmaisemista (Holm 2004, 25). Teologian hyvä puoli on siinä, että se on eksaktia ja pyrkii selittämään asiat yksiselitteisesti. Valitettavasti se on usein hyvin hankalasti ymmärrettävää, eivätkä lapset yleensä hallitse tähän vaadittavaa kykyä abstraktiin ajatteluun, kuin vasta 12–14 vanhoina (Holm 2004, 25, 27). Lapset kyllä ymmärtävät asioita, mutta erilailla kuin aikuiset ja tämä on otettava huomioon, kun puhutaan vähemmän konkreettisista asioista (Kantola 2004, 107–108). Koska lasten ajattelu on varsin intuitiivista ja kirjaimellista murrosikään asti (Holm 2004, 29), tulee opetuksen ja puheen olla mahdollisimman selkeää ja konkreettista, jotta lapset voivat sen ymmärtää (Kantola 2004, 109). Kristillinen usko ja uskonto kuitenkin sisältävät paljon sellaista josta voidaan puhua, ilman että sitä tarvitsee käsitteistää (Holm 2004, 29). Erityisesti lasten kanssa toimittaessa tärkeää on, ettei aleta puhua liian hankalasti hahmotettavista asioista, vaan pyritään pysymään helpommin hahmotettavissa aiheissa jotka ovat riittävän konkreettisia. Ei ole koskaan tarkoituksenmukaista puhua ihmiselle asioista, joista hän ei voi ymmärtää juuri mitään. On kuitenkin tärkeää puhua myös niistä asioista, joista puhuminen ei ole helppoa. Jos hankalasti opetettavissa olevia aiheita vältellään liian pitkään, ei voida olettaa, että lapsi pystyy itse opettelemaan ne, ilman ulkopuolista apua. Myös ”hankalista aiheista”, eli asioista joista opettaminen ei ole itsestään selvää, tulee puhua, kunhan niistä käytetty kieli on sellainen jota oppilas voi ottaa vastaan.

Tärkeässä osassa kristillistä kasvatusta on tradition välittäminen (Muhonen & Tirri 2008, 78–79). Traditio käsittää monia kristillisiä tapoja ja perinteitä, kuten

joulukirkon, haudoilla vierailun ja iltarukouksen opettelun. Kristinuskolla on pitkät juuret, miltei 2000 vuotta, ja Suomessakin kristinusko on ollut läsnä jo miltei 900 vuotta ja tähän historiaan liittyy monia perinteitä, joita on siirretty eteenpäin sukupolvelta toiselle. Tradition välittäminen on jossain määrin rinnastettavissa John Bowlbyn kehittämään kiintymyssuhdeteoriaan (Holm 2004, 32–33). Samaan tapaan kuin kiintymyssuhteissa voi traditionkin välittäjä välittää traditiota epävarmasti, varmasti tai ristiriitaisesti ja tämä näkyy sitten siinä, kuinka sen vastaanottanut henkilö myöhemmin kokee uskonnon. Jos traditio välitetään varmasti, se luo hyvän pohjan vastaanottajan myöhemmälle uskonnolliselle elämälle ja kehitykselle, kun taas epävarmasti tai ristiriitaisesti sitä eteenpäin vievä tekee uskonnosta kielteisen kokemuksen vastaanottajalle. Erityisesti lasten ja nuorten suhtautuminen uskontoon ja uskoon näyttäisi riippuvan siitä, kuinka siihen liittyvä traditio on heille alun perin välitetty. Jotta tradition välitys onnistuisi hyvin, tulee sen välittäjällä olla itsellään vahva käsitys siitä mistä puhuu, siis hyvin jäsennellyt skeemat uskonnosta, mikä puolestaan edellyttää hyvää tietopohjaa aiheesta (Kallioniemi 2004, 52).

3.3 Leikki osana uskonnollista kasvatusta

Leikki on lapsille luonnollinen tapa käsitellä asioita ja hyvin tärkeä osa lapsen kehitystä (Pursiainen 2005, 27). Lapselta ei saisi missään nimessä kieltää leikkimistä, vaan sitä pitää hyödyntää osana opetusta ja kasvatusta. Lapsi oppii monia asioita leikkimällä tai kuten tavataan sanoa ”leikin varjolla”. Esimerkiksi erilaiset ”Godly Play” -tyyppiset leikkituokiot ovat osoittautuneet hyviksi metodeiksi kerrottaessa ja opetettaessa lapsille kristinuskoa koskevia asioita (Ahtiainen 2005, 108). ”Godly Play” tuokiot ovat luovia ja toiminnallisia menetelmiä hyödyntäviä tuokioita, joissa käsitellään Raamattua pohtimisen ja ihmettelyn kautta. Näissä tuokioissa päätarkoituksena ei yleensä ole se, että asia opetetaan lapsille, kuten koulussa tehdään, eli lapset istuvat ja kuuntelevat opetusta paikoillaan. Tarkoituksena on, että lapset ovat itse mukana oppimistuokiossa ja osallistuvat siihen esittämällä kysymyksiä ja ajoittain myös vastaamalla itse niihin. Tällainen lähestymistapa on havaittu toimivaksi erityisesti silloin kun puhutaan asioista, joihin ei löydy helposti perusteltavaa ja

selkeää vastausta. Tänä päivänä seurakuntien työntekijät ovatkin hyvin valveutuneita kokeilemaan ja soveltamaan tällaisia metodeja työskennellessään lasten kanssa. Kokemukset näistä ovat olleet pääsääntöisesti myönteisiä.

Lapsen kyky käsitellä asioita pelkästään puhutun asian perusteella ei ole ensimmäisinä ikävuosina vielä kovinkaan kehittynyt ja tämä kehitys pääsee muutenkin kunnolla alkuun vasta kouluikässä. Silti yksi osa lasten uskonnollista kasvatusta on asioista puhuminen ja niiden ihmettely (Ahtinen 2005, 103). Lapsi osaa kuitenkin ottaa puhetta vastaan ja kykenee muistamaan sitä hyvin jo varhaisella iällä. Siksi on tärkeää puhua asioista, vaikkakin liika rationalisointi on pahasta, sillä lapsi ei vielä kykene samalla tavalla järkipäätelmään asioita kuin aikuinen (Virtanen 2005, 60). Tämän takia pohtiminen ja ihmettely on parempi tapa lähestyä asioita. Mielikuvitus ja asioista puhuminen vanhempien kanssa on hyvä keino tutustuttaa lapsi kristinuskoon, jossa Jumala on enemmänkin kokemus, eikä Häntä ole helppo määritellä käsitteiden kautta (Jokela 2005, 53)

3.4 Uskonnolliset käsitteet ja lapsen uskonnollinen kasvatus

Uskonnollisista asioista puhuminen vaatii niitä kuvaavien käsitteiden hallintaa. Ilman oikeita sanoja asiasta on hankala puhua lasten kanssa, minkä takia on tärkeää opettaa niitä lapsille (Pursiainen 2005, 31–32). Vaikka lapsi ei ehkä pysty itse välittämään käsitteiden kaltaista abstraktia sisältöä kantavia viestejä eteenpäin ennen kouluikää, kykenee hän vastaanottamaan näitä jo ennen tätä (Piaget 2002, 61–62). Siksi on hyvä tutustuttaa lapsi kristinuskon keskeisimpiin käsitteisiin jo nuoremmalla iällä, jotta hän tuntisi ne mahdollisimman hyvin myöhemmin, jolloin hän lähtee keräämään niihin enemmän sisältöä.

Vaarana on kuitenkin se, että järkeä korostetaan liiaksi uskonnollisessa kasvatuksessa, mikä ei useimmiten palvele tarkoitusta. Vaikka järkipäätelmää tietoa kuuluukin jakaa, on myös tärkeää huomioida se, että opetuksessa on edettävä lapsen ehdoilla ja puhuttava sellaista kieltä, jota hän ymmärtää. Mielikuvitusta ja lapsen luontaista uteliaisuutta on hyvä käyttää hyväkseen,

mutta tämä ei onnistu, jos opetus ja kasvatus on liiaksi sidottu täysin järkipäiseen tiedon siirtoon. Kuten edellä on jo sanottu, usko ja Jumala ovat pohjimmiltaan kokemuksia, eikä niitä voida käsitellä pelkästään käsitteiden avulla. Käsitteitä tarvitaan, mutta myös uskonnon kokemuksellista puolta on painotettava ja siitakin puhuttava. Käsitteet ja kokemus muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden, kun kokemuksille voidaan antaa nimiä ja näin käsitellä niiden sisältöä paremmin. (Virtanen 2005, 60–61)

Viittaan tässä aiemmin puhumaani lapsen kielen kehitykseen. Tärkeä osa sitä miten lapsi oppii hahmottamaan maailmaa ympärillään on kielenkehityksen kautta. Ja kielessä nimenomaan käsitteet ovat niitä asioita, joilla ympäristöstä puhutaan. Asialla pitää olla nimi, jotta siitä voidaan puhua, myös uskonnollisessa kontekstissa. Jotta Jumalasta ja Raamatusta voidaan puhua ja sitä voidaan opettaa lapsille, pitää hänelle antaa riittävästi sanoja ja käsitteitä asian käsittelyä varten. Haasteen on se, että uskonnollinen käsitteistö on yleensä hyvin hankalaa ja sen käyttöä lasten seurassa halutaan siksi välttää. Mutta esimerkiksi Piaget ja Inhelder ovat tutkimuksissaan tulleet siihen tulokseen, että jo hyvin nuori lapsi on kykenevä ottamaan vastaan ja myös välittämään abstrakteja käsitteitä. Siksi on tärkeää olla välttelemättä liiaksi vaikeiden sanojen ja käsitteiden käyttöä lasten kanssa. Vaikeitakin käsitteitä voidaan käyttää, jos niiden selittämiseen käytetään riittävästi aikaa, sillä lapset eivät ole tyhmiä.

4. SPIRITUALITEETTI

4.1 Spiritualiteetista

Sanan spiritualiteetti määrittely on varsin hankalaa, koska siitä esitetyt määritelmät eroavat toisistaan hyvinkin suuresti tai ovat ajoittain jopa toisensa poissulkevia. Spiritualiteetti liittyy hengellisyyteen ja uskonnollisuuteen, ei pelkästään kristinuskoon, vaan uskonnollisuuteen yleensäkin, uskonnosta riippumatta. Termin määrittely muuttuu hyvinkin hankalaksi jos se halutaan irrottaa uskonnoista, vaikka tutkimuksissa onkin huomattu että termit uskonto ja spiritualiteetti liittyvät ihmisten mielestä vahvasti toisiinsa (Hay & Nya 2011, 19). Joskus termejä käytetään jopa synonyymeina (Tirri 2004, 119). Yleensä uskonnon ja spiritualiteetin vastakkainasettelu juontuu siitä, että uskonto edustaa tietystä tunnustuksesta riippuvaisia instituutioita ja rituaaleja, kun taas spiritualiteetin ajatellaan edustavan henkilön omaa uskonnosta riippumatonta hengellistä kokemusta, jonka jokainen voi saavuttaa ilman instituutioita tai tiettyyn uskontoon sitoutumista (Tirri 2004, 119-120).

Suomen evankelis-luterilainen kirkko määrittelee spiritualiteetin seuraavasti: Spiritualiteetti tarkoittaa hengellisyyttä ja hengellistä elämää. Termi tulee latinan kielen sanasta *spiritualis* (= hengellinen). Spiritualiteetti on hengellistä elämää, jossa uskon käytännöllinen harjoittaminen toteutuu erityisesti muiden kristittyjen kanssa. Hengelliseen elämään kuuluvat muun muassa messuun osallistuminen, hiljaisuus ja mietiskely (meditaatio), yhteys toisiin uskoviin, rukous- ja hartaushetket, hengellinen laulaminen sekä retriitti, Raamatun lukeminen ja rukous. Spiritualiteetti korostaa hengellisen elämän, kasvun ja hengellisen havahtumisen merkitystä kirkossa.” (Kirkon tiedotuskeskus 2012.)

Tämän opinnäytetyön puitteissa olen määritellyt spiritualiteetin tarkoittavan ihmisen harjoittamaa hengellistä elämää rituaaleineen ja tapoineen ja siihen liittyviä uskonkokemuksia. Spiritualiteetti on minulle siis uskon todeksi elämistä, eli siihen liittyvien tapojen harjoittamista, mutta myös omaa mietiskelyä ja havaintoja henkilön omasta hengellisyydestä. Koska työni käsittelee kristillistä

kasvatusta, tarkastelen hengellistä elämää nimenomaan kristinuskon näkökulmasta ja siihen liittyviä osatekijöitä, kuten rituaalien harjoittamista ja kristillisiä toimituksia. Muiden uskontojen tai oppien hengellisyyskäsitteeseen en puutu tässä työssä.

4.2 Lapsen spiritualiteetin erityispiirteet

Pohjimmiltaan lapsen ja aikuisen hengellisen elämän välillä ei ole kovinkaan suurta eroa. Molemmat etsivät vastauksia elämän suuriin kysymyksiin ja yrittävät hahmottaa Jumalaa ja maailmaa, jossa me asumme. Lapsilla tätä käsittelyä leimaa voimakas animismi, joka kumpuaa juuri tästä halusta ymmärtää ja selittää asioita (Inhelder & Piaget 1977, 108). Aikuisen tapaa käsitellä asioita leimaa puolestaan asioiden rationalisointi ja systemaattinen läpikäynti ja analysointi. Kumpikin tapa kuitenkin tähtää vastaamaan ”miksi?”-kysymyksiin, joita kaikilla ihmisillä on ikäkaudesta ja kehitysasteesta riippumatta. (Kokkonen 2008, 75.)

Jotta lapsi oppisi herkistymään pohtimaan hengellisiä asioita ja muutenkin käsittelemään niihin liittyviä kysymyksiä, tulee hänen saada olla kosketuksissa uskonnon ja erityisesti oman tunnustuksensa mukaisen uskonnon kanssa jo nuorella iällä. Kuten muukin oppiminen myös hengellinen kehitys tapahtuu vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Tämä kehitys alkaa myös hyvin nuorena. (Halme 2008, 188.)

4.3 Lapsen spiritualiteetin kehityksen vahvistaminen

Tärkeää lapsen hengellistä elämää tuettaessa on huomioida se, että kirkon sekä perheiden, tarjoama uskonnollinen kasvatusta on vain osa lapsen identiteettiä rakentavista tekijöistä. Se on kuitenkin tärkeä osa kaikkia ihmisiä ja uskonnoilla on aina suuri vaikutus ihmisten tapaan ajatella ja käsitellä asioita. Tunnustuksellisessa kasvatuksessa tätä identiteetin kehitystä pyritään vahvistamaan kristillisen uskon ja opin pohjalta. (Halme 2008, 184–185.)

Keskeisin keino tähän on aikuisten, lapsen vanhempien ja kirkon työntekijöiden, antama esimerkki ja tarjota lapselle mahdollisuus tutustua esimerkkien avulla toimituksiin ja traditioon (Hiltunen 2008, 69–70). Kuten muussakin oppimisessa, erityisesti nuoret lapset oppivat hyvin paljon matkimalla ja jäljittelemällä aikuisten toimia. Aikuisten tärkeänä tehtävänä on antaa tälle kaikelle selitys ja sisältö, jotta lapsi voisi ymmärtää asian. Yksi osa asioiden käsittelyä on niiden nimeäminen, eli käsitteistäminen, mutta koska suuri osa hengellisestä elämästä on kokemuksia eikä käsitteistä, on aikuisen tehtävänä myös antaa näille käsitteille emotionaalista sisältöä, etteivät ne jää pelkästään sanoiksi, vaan niille syntyy myös merkitys (Hiltunen 2008, 71). Aikuiset auttavat lasta kokemaan pyhän läsnäolon, siis Jumalan, elämässään ja pyrkivät tekemään tästä kokemuksesta miellyttävän, jotta lapsella olisi mahdollisuus lähestyä aihetta myöhemminkin turvallisista mielin (Hiltunen 2008, 72).

Lapselle on ominaista elää uskonasiat kaikilla aisteillaan ja tätä kehitystä on hyvä tukea (Hiltunen 2008, 69). Esimerkin avulla tutustuttaminen ja käsitteiden opettaminen on kuitenkin vain osa kokonaisvaltaista kasvatusprosessia. Erityisesti leikillä on tärkeä rooli kehityksessä (Hiltunen 2008, 70; Kokkonen 2008, 80–81). Leikki on lapselle hyvin ominainen tapa käsitellä asioita ja sen hyödyntäminen hengellisistä asioista puhuttaessa on kasvattajalle suuri mahdollisuus. Myös raamatunkertomukset ja hengelliset laulut ovat tärkeitä välittämiskeinoja aikuiselta lapselle (Hiltunen 2008, 70). Yhtäläillä merkittävä osa hengellisen elämän kehitystä lapselle on rukouksen avulla hiljentymisen ja erilaisiin rituaaleihin, kuten jumalanpalvelukseen, osallistuminen, joita tulee myös hyödyntää (Kokkonen 2008, 76–80).

5. HANKKEEN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Kannelmäen seurakunnassa on pitkään toiminut pääasiassa vapaaehtoisvoimin pyöritetty pyhäkoulu. Sitä ohjaa yksi tai kaksi seurakunnan työntekijää ja sitä on toteuttamassa kymmenkunta vapaaehtoista. Pyhäkoulua pidetään kahdessa paikassa, joista toinen sijaitsee Kannelmäen kirkossa ja toinen Malminkartanon puolella olevassa Seurakuntakodissa. Kumpikin pyhäkoulu toimii sunnuntaisin. Kirkolla oleva pyhäkoulu alkaa kello 10 ja Seurakuntakodilla oleva kello 11. Malminkartanossa pyhäkoulussa kokoontuu kaksi ryhmää. Toinen on alle kouluikäisille ja heidän tuokionsa kesto on noin 45 minuuttia ja toinen ryhmä on kouluikäisille ja heidän tuokionsa on reilun tunnin pituinen. Kullakin kerralla pyhäkoulussa on kaksi ohjaaja, mikäli mahdollista.

Pyhäkoulutuokiot on yleensä suunniteltu Pyhäkoulu-lehden materiaalien mukaan, joita on sovellettu Kannelmäkeen sopivammiksi. Suunnittelussa ovat olleet mukana sekä työntekijät että vapaaehtoiset. Erityisesti askartelua on painotettu tuokioissa ja jokaisella kerralla on mukana jokin askartelu- tai kädentaitotehtävä opetuksen osana tai sen lopuksi. Tuokioissa käytetään myös paljon rukousta ja musiikkia opetuksen kanssa. Jokainen tuokio loppuu kirkkokahveihin, jotka tässä tapauksessa ovat keksejä ja mehua. Pyhäkouluissa on pieni mutta hyvin vakiintunut kävijäkunta. Kävijöiden määrää on yritetty nostaa muuttamalla pyhäkoulun ajankohtaa ja tehostamalla sen esittelyä ja siitä kertomista esimerkiksi kerhoissa ja leireillä. Malminkartanossa koettiin pienoinen kävijäkato, kun pyhäkoulu joutui vaihtamaan toimipaikkaansa sen jälkeen kun sen käyttämästä kerhotilasta jouduttiin luopumaan. Kannelmäen seurakunta on muutenkin kehittämässä toimintaansa tällä hetkellä ja myös pyhäkoulun toimintaa pyritään kehittämään samalla. Koska prosessi on huomattavasti pidempi kuin mihin minulla on mahdollisuuksia osallistua, ei minun ollut kannattavaa lähteä kehittämiseen mukaan, vaan tuottaa uutta materiaalia, jota voidaan hyödyntää pidemmällä aikavälillä, kuin mihin minulla on mahdollisuus henkilökohtaisesti osallistua.

Kirjoittamani materiaalin erityispiirteenä olisi toiminnallisuus ja oppiminen tekemisen kautta. Siksi siihen tulisi mukaan paljon erilaisia luovia menetelmiä, kuten askartelua, musiikkia ja kädentaitoja, hyödyntäviä oppimista tukevia tuokioita. Kannelmäen toiminnassa kerhoissa, leireillä ja pyhäkoulussa on aina haluttu antaa lapsille mahdollisuus tehdä asioita itse. Näin on myös kaikkein nuorimpien lasten kohdalla. Myös minä olen havainnut toimiessani vapaaehtoisena ja muissa toimissa Kannelmäessä, että lapsille on huomattavan paljon mielekkäämpää oppia tekemällä kuin vain kuuntelemalla. Myös niin sanotut ”hankalat aiheet”, sellaiset joiden monesti ajatellaan olevan liian vaikeita nuorille lapsille omaksuttavaksi, voidaan opettaa lapsille, kun niistä puhutaan riittävän yksinkertaisesti, sellaisella kielellä jota lapsi itse ymmärtää.

Lapset ovat luonnostaan uteliaita ja he ovat halukkaita oppimaan ja kyselykausien aikaan he esittävät oma-aloitteisesti hyvin paljon kysymyksiä. Tällöin on erityisen tärkeää, että aikuiset, tässä tapauksessa seurakunnan työntekijät ja vapaaehtoiset, ovat antamassa vastauksia. Tai jos vastauksia ei ole suoraan annettavissa, ovat he mukana lapsen pohdinnassa. Monesti juuri nämä ovat niitä ”hankalia aiheita”, joista puhumista halutaan välttää, kun ajatellaan että lapsi on vielä liian nuori ymmärtämään. Yksi huonoimmista vaihtoehdoista miten tilanteeseen voidaan reagoida, on sanoa lapselle, että hän on vielä liian nuori ymmärtämään ja että asiasta voidaan puhua uudestaan kun hän on vanhempi. Aikaisemmissa luvuissa olen puhunut lapsen kielenkehityksestä ja kyvystä ottaa vastaan abstraktia käsitteistöä. Esimerkiksi Piaget, Inhelder, Pursiainen ja Virtanen puhuvat teksteissään siitä, kuinka hyvin lapset voivat ottaa vastaan juuri näitä asioita. Samalla linjalla ovat myös Kannelmäen seurakunnan työntekijät ja vapaaehtoiset. Heidänkin mielestään on tärkeää, ettei lapsen kykyä ottaa vastaan tällaista tietoa aliarvioida, vaan tuodaan rohkeasti käsiteltäväksi ne haastavimmatkin teemat.

Haasteena tässä on se, että lapsien tapa oppia on erilainen kuin aikuisten. Kummallakin ryhmällä on kykyä vastaan ottaa tietoa, mutta he omaksuvat ja jäsentävät sitä erilailla. Lapsen ajattelu on yleensä huomattavasti konkreettisempaa kuin aikuisen ja juuri tämänlaiset erityispiirteet on otettava huomioon. Jos asioista ei puhuta, tai ei puhuta niiden oikeilla nimillä, niin ei

voida ajatella, että lapsi oppii itse hahmottamaan niiden sisältöä. Olen huomannut monesti, että asioista jätetään puhumatta, koska ajatellaan, ettei lapsi voi oppia ymmärtämään sen merkitystä niin nuorena. Tämä on vain osittain totta. Vaikkei lapsi saisikaan muodostettua puhutusta asiasta samanlaista skeemaa kuin aikuinen, niin se eri tarkoituksella näin tulisi käymään myöhemmin. Nuorella iällä muistiin painetut asiat luovat pohjaa tulevalle oppimiselle, jolloin jo opitun asian päälle aletaan kasata lisää tietoa. Mutta ensin on laskettava perustus ja tähän tässä materiaalissa haluttiin panostaa. Siksi kävin läpi kirjallisuutta aiheesta ja keskusteluja alan ammattilaisten kanssa ja tutkin kuinka tämä on mahdollista.

Työtä suunnitellessani ja ensimmäisiä teorioita kerätessäni huomasin, että näistä asioista puhuminen on lähinnä hyödyksi lapselle. Puhutusta asiasta jää lapselle mielikuva, jonka täydentämistä hän jatkaa myöhemmin. Avainasemassa on se, että tuo ensimmäinen mielikuva saadaan aikaiseksi. Tätä varten on monenlaisia keinoja, joista perinteisin lienee asiasta luennoiminen. Tämä on kuitenkin havaittu varsin huonosti toimivaksi menetelmäksi erityisesti silloin kun puhutaan uskonnollisesta kasvatuksesta, tämän työn puitteissa kristillisestä kasvatuksesta, jossa käydään läpi monia sellaisia asioita, joista on hyvin hankala opettaa lapsille pelkästään luennoimalla. Myös tekemisen kautta on mahdollista opettaa. Siksi työssäni on mukana erilaisia opetusmenetelmiä, jotta eri oppimistyylejä, ja opettamistyylejä, edustavat henkilöt saisivat siitä hyödyllisiä ideoita ja neuvoja.

Yksi asioista joita halusin tukea materiaalillani, on lapsen hengellinen kasvu, eli vahvistaa heidän spiritualiteetin kehitystä. Kristinusko ei ole pelkästään käsitteitä ja termejä, joskin niiden tunteminen ja sisällön ja merkityksen rakentaminen niihin tukee myös hengellistä kasvua. Hengellisen kehityksen yksi keskeisimmistä tekijöistä on pyhään tutustuminen, joka ei onnistu pelkästään opettamalla. Pyhä on jo käsitteenäkin määritelty sellaiseksi asiaksi, joka on erillään tästä todellisuudesta, eikä sitä voida siksi lähestyä pelkkien sanojen avulla. Tällaisia asioita voidaan käsitellä esimerkiksi vertauskuvien kautta tai yhdessä ihmettelemällä ja pohtimalla. Esimerkiksi rukous ja Raamatun lukeminen ovat keinoja käsitellä pyhää ja kertoa siitä lapselle. Lapsi ei nuorella

iällä vielä luultavasti hahmota täysin, mitä pyhä tarkoittaa, mutta hänelle alkaa jo tuolloin muodostua käsitys mitä pyhä on, mitä se ei ole ja miten siihen tulee suhtautua.

Tavoitteena oli siis tehdä sellainen materiaali, joka tukisi yllä mainittujen asioiden toteutumista; lapsi tutustuu kristinuskon keskeisimpiin käsitteisiin ja sisältöihin, sekä saisi tukea hengelliseen kasvuunsa materiaalia hyödyntäviltä ohjaajilta. Kannelmäen seurakunnan puolelta oli myös pyydetty, että materiaali olisi uusille vapaaehtoisille soveltuva ja sisältäisi heidän perehdyttämistään varten soveltuvaa materiaalia. Materiaalissa olisi siis kaksi osiota, joista ensimmäinen toimisi perehdytysmateriaalina uusille vapaaehtoisille ja toinen sisältäisi ideoita raamattutuokioihin.

6. PRODUKTIN ETENEMINEN JA TOTEUTUS

6.1 Suunnitteluvaihe

Materiaalin varsinainen suunnittelu ja ensimmäisten tuokioiden kirjoittaminen alkoi keväällä 2012, maaliskuun ja huhtikuun taitteessa. Ennen tuota oli jo aloitettu teorian kerääminen ja siitä oli saatu kirjoitettua alustavat versiot. Nämä tekstit olivat syntyneet edellisen suunnitelman ohessa ja niitä käytettiin uuden työn pohjana. Varsinainen tuokioiden suunnittelu koostui lähinnä erilaisten ideoiden miettimisestä. Tarkoituksena ei ollut lainata suoraan mistään kirjasta tai oppaasta tuokioita ja koota ne yhteen. Erityisesti toiminnalliset osuudet syntyisivät pääasiassa kirjoittajan omina tuotoksina. Apuna olivat erilaiset muistiinpanot vanhoilta leireiltä ja aikaisemmin muistiin kirjoitetut leikki- ja toiminnalliset tuokiot. Suurin osa tästä jo olemasta olevasta materiaalista oli syntynyt vuosina 2005–2010 pidettyjen leirien ja kerhojen tuloksena. Ne eivät suoraan pohjautu mihinkään oppaaseen, vaan ne on rakennettu yhteisissä palavereissa muiden vapaaehtoisten kanssa tai kirjoittaja on itse ne suunnitellut. Tarkoituksena olisi välttää tekijänoikeuslakien loukkaaminen ja saada materiaalista sellainen, että Kannelmäen seurakunta voisi vapaasti hyödyntää niitä. Tuokioiden pohjan muodostaisivat siis sellaiset toiminnalliset ja luovat menetelmät, joita oli jo aiemmin käytetty seurakunnan toiminnassa, mutta kauemman aikaa sitten. Jo suunnitteluvaiheessa seurakunnan työntekijät sanoivat, ettei materiaalin tarvitse olla täysin uusi ja että siinä voi olla mukana sellaista materiaalia, jonka olemassa olon he ovat jo ehtineet unohtaa. Periaatteessa tällainen materiaali on uutta, jos sitä ei ole käytetty pitkään aikaan toiminnassa.

Alussa suunnittelu keskittyi lähinnä sellaisten tuokioiden miettimiseen, jotka toimisivat alle kouluikäisten kanssa. Tätä varten käytiin läpi kirjallisuutta aiheesta ja keskusteltiin kohderyhmän kanssa työskentelevien ihmisten kanssa ja kerättiin näin tietoa tulevaa materiaalia varten. Tässä vaiheessa varsinaista tekstiä tuotettiin kohtalaisen vähän. Suurin osa tuotetusta tekstistä oli teoriaa,

lähinnä kirjallisten lähteiden pohjalta. Tuottamisen sijasta keskiössä oli materiaalin valmistelu, sen rakenteen ja sisällön suunnittelu, jotta kukin osa istuisi paikoilleen sen valmistuttua. Vaikka minulla olikin jo ennen tätä kokemusta alle kouluikäisten kanssa työskentelystä, suurin osa kokemuksesta oli kuitenkin hankittu lähinnä jo koulunkäynnin aloittaneiden lasten kanssa toimittaessa, esimerkiksi pyhäkoulussa, liikuntakehoissa ja leireillä. Siksi oli tärkeää ryhtyä alussa panostamaan tietopohjan laajentamiseen suhteessa nuorempien lasten kanssa toimimisessa.

Kun ryhdyin keräämään teoriaa ja tutustumaan lasten raamattuopetukseen lähemmin, huomasin että monet ammattilaiset ovat sitä mieltä, että lapsi on jo hyvin nuorella iällä kykenevä vastaanottamaan ja osittain myös omaksumaan hankalasti omaksuttavalta kuulostavaa materiaalia. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi ilman selkeää ”kyllä tai ei” – vastausta vailla olevat kysymykset, joita hyvin usein käydään läpi uskonnoista ja uskosta puhuttaessa. Tutkittuani asiaa vielä lisää ja perehdyttyäni lisää lasten varhaiseen kehitykseen, eli noin kolmen ja kahdeksan vuoden välillä olevaan kauteen, sain lisää varmuutta siitä, että tällaisista haastavistakin aiheista puhuminen on mahdollista ja jopa suotavaa lasten kanssa toimittaessa. Tässä vaiheessa kielen kehitys ja siihen liittyvä sanaston kartuttaminen näyttäisi olevan hyvin keskeisessä asemassa lapsen oppimisen kannalta. Kielen kehitys auttaa laajentamaan lapsen ajattelumaailmaa ja antaa työkaluja asioiden tarkastelua varten. Tämä puolestaan auttaa lasta omaksumaan myös abstrakteja käsitteitä ja keräämään niille sisältöä, mikä puolestaan helpottaa uskon asioista puhumista ja niiden selittämistä. Tämän seurauksena yhdeksi opinnäytetyöni keskeisistä piirteistä nousi lapsen uskontoon liittyvän sanavaraston laajentaminen ja erityisesti siihen liittyvien keskeisten käsitteiden merkityksen avaaminen heille.

Tässä vaiheessa sovittiin myös se, että materiaalin ensimmäinen versio tulisi seurakuntaan ja erityisesti pyhäkoulua vetävien vapaaehtoisten luettavaksi kesän lopussa. Tarkkaa päivää ei määritely, johtuen kirjoittajan avoimena olevasta kesätyötilanteesta. Alustava ajankohta kuitenkin sijoitettiin koulun alkamisen aikoihin, jolloin kirjoittaja olisi viimeistään palannut Helsinkiin.

6.2 Kirjoitusvaihe

Materiaalin varsinainen kirjoittaminen pääsi alkamaan vasta toukokuussa 2012. Tuohon mennessä ideoita ja hahmotelmia oli tehty riittävä määrä ja niistä oli mahdollista alkaa työstämään lopullista versiota, eli materiaalipakettia joka aikanaan tulisi seurakunnan käyttöön. Suunnitteluvaiheen aikana olin kirjoittanut joitakin esimerkki tuokioita ja tehnyt muutamia hahmotelmia siitä millaisiksi tuokiot kirjoittaisin. Koska en ollut niihin täysin tyytyväinen, lähinnä saamani uuden tiedon takia, kirjoitin ne uudelleen ja vasta toukokuussa tein lopullisen päätöksen, millaisiksi kirjoittaisin tuokiot.

Kirjoittamista oli tarkoitus jatkaa kesällä. Vielä toukokuun puolessavälissä vaikutti siltä, että kirjoittamiseen olisi runsaasti aikaa kesällä, mutta kun minun kesätyötilanne sai lopullisen muotonsa vasta tämän jälkeen, jouduttiin aikatauluja muuttamaan. Alkujaan kirjoitustyötä oli tarkoitus tehdä kesän alkupuolella ja viimeistellä työ kesän lopussa. Koska suurin osa saamastani työstä sijoittui kuitenkin heti kesän alusta reilusti sen puolen välin yli, jouduin siirtämään suurimman osan kirjoittamisesta kesän loppuun ja syksyn alkuun. Kesän alussa ja puolessa välissä syntyi hyvin vähän valmista materiaalia ja suurin osa kirjoittamisesta siirtyi heinäkuun loppuun ja elokuun alkuun. Tänä aikana kävin läpi lisää alle kouluikäisten raamattuopetukseen liittyvää materiaalia ja kirjoitin lopullista versiota lapsen spiritualiteetista. Tämän kohdalla törmäsin siihen ongelmaan, että hyvin monet lähteet pyrkivät erottamaan spiritualiteetin uskonnollisesta kontekstista ja puhuvat siitä kuinka hengellisyyttä voi olla myös ilman uskontoa. Itse olin kuitenkin saanut lukemani perusteella spiritualiteetille sellaisen määritelmän, jota tulisin käyttämään osana opinnäytetyöni teoriaa, jonka mukaan se on osa uskonnollisuutta. Haasteeksi muodostui löytää sellaisia luotettavia lähteitä, jotka olisivat linjassa tämän ajatuksen kanssa ja oikeasti antaisivat ajatuksia siitä, kuinka lapsen hengellistä kehitystä voidaan tukea. Tämän asian tutkiminen ja määrittelemine ja vei huomattavasti aikaa. Samalla se kuitenkin tuotti lisää tietoa uskonnollisesta kasvatuksesta ja siihen liittyvistä erityispiirteistä, erityisesti suhteessa uskontokasvatukseen. Löytämän uuden teorian perusteella lisäsin tuokioihin pohdintaa ja mietiskelyä sisältäviä ideoita, sillä kaikkiin kysymyksiin ei ilmeisesti

voida antaa selkeitä ”kyllä tai ei” – vastauksia ja näitä on hyvä lähestyä pohtimalla ja miettimällä, sen sijaan että yritettäisiin väkisin antaa yksiselitteinen vastaus.

Palattuani takaisin Helsinkiin vuorossa oli aineiston kokoaminen ja sen saattaminen seurakunnan työntekijöiden ja vapaaehtoisten tarkasteltavaksi. Viimeiset tuokiot kirjoitettiin elokuun kahden ensimmäisen viikon aikana. Työn ensimmäinen versio vietiin ensin opinnäytetyöseminaariin esiteltäväksi ja toimitettiin tämän jälkeen seurakuntaan tarkasteltavaksi. Samaan aikaan paneuduin viimeistelemään työn teoriaosuutta ja täydentämään sitä uudella materiaalilla jota oli löytynyt kesän aikana ja koulun alkamisen jälkeen. Syyskuu kului lähinnä tätä osuutta kirjoiteltaessa, sillä palaute seurakunnalta tulisi vasta kuun lopussa ja materiaalin parantelu palautteen perusteella voisi alkaa vasta lokakuussa.

6.3 Viimeistelyvaihe

Palaute työn ensimmäisestä versiosta kerättiin syyskuun lopussa (lue lisää luvusta 7, Palautteen keruu), minkä perusteella työhön ryhdyttiin tekemään korjauksia ja parannuksia. Tässä ei ollut liiemmästi työtä, sillä materiaali oli koettu sellaisenaan kelvolliseksi ja sisälsi vain vähän parannus- ja muutosehdotuksia. Suurin muutos oli alkuperäisen materiaalin kolmannen luvun, eli Kymmentä Käskyä käsittelevien tuokioiden, kokonaan pois pudottaminen ja kahden uuden tuokion kirjoittaminen ensimmäiseen lukuun. Tämän lisäksi työstä korjattiin joitakin asiavirheitä ja paranneltiin tuokioiden kuvauksia ja toiminnallisten osuuksien ohjeita palautteen perusteella.

Teoriaosuus opinnäytetyötä varten oli kirjoitettu valmiiksi samoihin aikoihin ja sitten tarvitsi enää tehdä eri kokonaisuuksien yhdistäminen. Materiaalissa ollutta teoriaa ei tarvinnut päivittää, minkä takia tämä osuus sujui varsin nopeasti. Kun materiaali ja teoria oli saatu kirjoitettua kuntoon, jäljellä olisi enää työskentelyn kuvaus ja työn arviointi, sekä varsinaisen opinnäytetyön loppuun kirjoittaminen ennen esitarkastukseen jättämistä lokakuun lopussa. Viimeiset

osat opinnäytetyöstä kirjoitettiin esitarkastukseen jättöä edeltävänä kahtena viikkona ja työ palautettiin esitarkastettavaksi 29.10. Esitarkastuksesta saatujen kommenttien perusteella ryhdyttiin tekemään vielä joitakin parannuksia työhön, tällä kertaa lähinnä produktion tekemisen kuvauksen suhteen. Julkaisuseminaarista saatu palaute auttoi saattamaan työn lopulliseen muotoonsa. Teorian ja työn kuvauksen välistä dialogia tehostettiin ja työn etenemisen kuvaamista tarkennettiin ja sellaisia asioita avattiin lisää, jotka oli koettu liian suppeasti esitellyiksi.

7. PALAUTTEEN KERUU

Projektin alussa kirjoittaja kävi keskusteluja seurakunnan työntekijöiden kanssa ja sovittiin, että palautetta työstä kerättäisiin syksyllä 2012, kun työn ensimmäinen versio olisi valmis. Palautetta olisi tarkoitus kerätä kahdella tavalla: projektin yhteyshenkilöltä suullisesti ja muilta sitä lukeneilta kirjallisesti. Kirjalliset kysymykset esitettäisiin sähköpostin välityksellä. Monet seurakunnan työntekijöistä ja vapaaehtoisista olivat kiinnostuneita tutustumaan materiaaliin ja antamaan siitä palautetta.

Kun työ saatettiin seurakunnan työntekijöiden ja vapaaehtoisten luettavaksi elokuun lopussa, kirjoittaja laittoi viestiin mukaan tiedon, että heille tulisi kahden viikon kuluttua kyselylomake, jonka täyttämällä he voisivat kommentoida työtä ja antaa palautetta siihen liittyen. Kyselylomakkeen sisältö löytyy liitteestä yksi. Sovitusti kahden viikon kuluttua kirjoittaja laittoi kyselyn kaikille halukkaille ja pyysi vastauksia kuun loppuun mennessä, eli noin puolentoista viikon kuluttua. Samaan aikaan kirjoittaja kävi keskustelun seurakunnan työntekijän kanssa työhön liittyen ja keräsi häneltä suullista palautetta työstä. Tällöin havaittiin, että työ oli sellaisenaan heille kelvollinen ja siihen ei tarvitsisi tehdä kuin vain muutama muutos ja parantelu.

Valitettavasti lähetettyyn kyselyyn ei saatu kuin yksi ainoa vastaus toiselta seurakunnan työntekijältä. Tämän takia alkuperäinen palautteen keruu jäi hyvin vajaaksi, mutta onneksi siihen olivat vastanneet ne henkilöt, jotka tulisivat eniten hyödyntämään materiaalia työssään.

Tässä yhteydessä päätettiin, että materiaali vietäisiin koekäyttöön pyhäkouluihin vielä ennen opinnäytetyön lopullista palautusta, jotta siitä saataisiin vielä lisää kommenttia ja palautetta, sekä käytännön kokemuksia sen toimivuudesta. Samalla kirjoittaja laittoi uudelleen kyselyn niille ihmisille, jotka olivat alun perin luvanneet kommentoida työtä, mutta jotka eivät olleet sitä tehneet. Tällä kerralla vastausaikaa annettiin lokakuun loppuun asti. Näin toivottiin saatavan enemmän kommentteja työstä sellaisella aikataululla, että niiden sisältämiä

parannusehdotuksia ehdittäisiin vielä tuoda osaksi materiaalin lopullista versiota. Tämän lisäksi palautetta kerättäisiin kyselyllä materiaalia pyhäkoulussa käyttäneiltä henkilöiltä. Koska toisen kyselykierroksen palautteet eivät ehtisi esitarkastukseen jätettävään versioon mennessä kirjoittajalle, niiden palaute koottaisiin vasta lopullista palautusta varten. Seurakuntaan lähetetty kysely löytyy tämän työn liitteenä numero yksi.

Valitettavasti toinen kyselykierros ei tuottanut tulosta ja palautteen määrä jäi samaksi kuin mitä se oli ollut alun perin. Koska minulla ei ollut aikaa lähteä haastattelemaan ihmisiä yksitellen, eikä pyhäkoulunopettajilla olisi yhteistä palaveria kuin vasta huomattavasti opinnäytetyön palauttamisen jälkeen, ei palautteen keruuta voitaisi suorittaa kuten alun perin oli suunniteltu. Työn viimeistelyn kannalta tämä oli hyvin suuri vahinko. Onneksi työstä oli saatu paljon hyvää palautetta koulun opinnäytetyöseminaareissa ja seurakunnan työntekijät olivat lukeneet sen ja kommentoineet sitä, eli palautteen määrä ei jäänyt aivan nolnaan. Lisää palautetta ja lukijoiden arvioita olisi ollut kuitenkin hyvä saada lisää, mutta se ei ole loppuvuoden aikataulujen puitteissa mahdollista.

8. TYÖN ARVIOINTI

Alussa työlle oli asetettu tavoitteeksi tehdä materiaalipaketti, joka pystyy tarjoamaan seurakunnan lapsi-, varhaisnuoriso- ja pyhäkoulutyölle uutta toiminnallista tekemistä, sekä toimii perehdytysmateriaalina erityisesti uusille vapaaehtoisille jotka tätä toimintaa pyörittävät. Lopullinen työ oli 114 sivua pitkä ja kaikki alussa sinne suunniteltu materiaali saatiin kirjoitettua. Aluksi työtä moitittiin turhan pitkäksi ja liian laajalle levinneeksi, minkä takia karsin kokonaan sen sisältämän kolmannen luvun pois. Tämä johtui palautteesta, jonka mukaan se oli sopivampi nuorisotyöhön, eikä siksi ollut välttämätön osa tätä työtä. Tämän osan pois jättäminen karsi materiaalista noin 20 sivua pois. Pois jätetystä materiaalista oli kuitenkin pidetty ja se oli saanut myönteistä palautetta ja minua kehoitettiin pitämään se tallessa ja hyödyntämään muualla myöhemmin.

Koululla järjestetyissä opinnäytetyö seminaareissa työtä kuvailtiin perusteelliseksi ja hyvin kattavaksi kokonaisuudeksi, joka sisältää paljon tietoa ja hyviä toiminnallisia ideoita. Näiden piirteiden perusteella työn ajateltiin olevan hyvin käytännöllinen lisä seurakunnan lapsi- ja pyhäkoulutyölle. Erityisesti toiminnallisista tuokioista pidettiin ja suurin osa niistä koettiin hyvin toimiviksi ratkaisuuksi lasten raamattutunteja pidettäessä, sillä ne tukevat oppimista tuomalla luovat menetelmät osaksi oppimista. Työssä sanottiin olevan paljon tietoa, joka kuulemma on sen yksi vahvuuksista, mutta myös sen heikkouksista, sillä osa lukijoista sanoi sitä olevan jopa liaksi asti. Toisaalta taas tästä kommentoitiin sitä, että työ käsittelee hyvin tarkasti kaikki raamattutuntien aiheet ja antaa niitä vetävälle ohjaajalle hyvin paljon tietoa, jonka pohjalta rakentaa tunnin. Tämän suhteen työtä moitittiin liian teologiseksi ja monien tuokioiden kohdalla, esimerkiksi paaston ja tuomiosunnuntain, arvioitiin että ne ovat liian vaikeita aiheita käsiteltäviksi lasten kanssa. Erityisesti materiaalin soveltumista nuorten lasten raamattuopetuksen järjestämiseen pohdittiin ja yksi kritiikin keskeisistä ajatuksista oli se, että tuokioiden aiheet ovat liian haastavia lapsille.

Seurakunnasta saadussa palautteessa oli paljon samoja piirteitä. Osa tuokioista koettiin liian haastaviksi pienten lasten kanssa toimittaessa ja materiaalin sanottiin paikoitellen olevan hyvin teologista ja siksi ajoittain vaikeaselkoista ja liian haastavaa lapsille. Erona koululta saatuun palautteeseen nähden oli se, että Kannelmässä sanottiin, ettei materiaali kokonaisuutena ole liian hankalaselkoinen tai sisällä liian vaikeita aiheita lasten raamattuopetukseen. Monet niistä tuokiosta joita oli kritisoitu koulussa, kuten edellä mainitut paasto ja tuomiosunnuntai, koettiin hyvin tärkeiksi osiksi työtä. Edellisen kaltaisia tuokioita oli luonnehdittu koulussa ”liian haastaviksi lasten kanssa työskenneltäessä”, mutta Kannelmässä niiden koettiin olevan hyvin sopivia osaksi pyhäkoulua.

Vaikka työ sai myös seurakunnalta jonkin verran kriittistä palautetta, kuten edellä mainittu liika teologisuus ja tuokioiden haastavuus, sen arvioitiin kuitenkin olevan suureksi hyödyksi heille ja materiaali otettiin pyhäkoulun käyttöön ennen kuin opinnäytetyö oli saatu valmiiksi. Materiaalin luonnehdittiin vastanneen hyvin sille asetettuja tavoitteita, eli se sisälsi uusia ideoita lasten raamattuopetukseen sekä tiedon, että tekemisen puolesta ja se toimisi hyvänä perehdytysmateriaalina uusille vapaaehtoisille. Yleinen kokemus materiaalista oli seurakunnassa se, että siitä on heille paljon hyötyä tulevaisuudessa pitkällä aikavälillä, eivätkä siinä olevat muutamat epätasaisuudet ole haitaksi sen käyttöönotolle. Muutamat työn lukeneet henkilöt sanoivat, ettei Raamattutunteja lapsille materiaali ole täydellinen, mutta siinä on niin paljon hyödyllistä tietoa ja hyviä toiminnallisia ideoita, ettei sitä kehtaa jättää hyllyyn pölyttymään. Hyvin pitkälti kaikki työn lukeneet henkilöt, myös koulun ja seurakunnan ulkopuolella, sanoivat haluavansa saada viimeistellyn version materiaalista käsiinsä ja hyödyntää siihen varastoitua tietoa ja ideoita omassa työssään.

9. POHDINTA

Tämän työn tekeminen meni loppua kohden hyvin kiireiseksi ja suurelta osin voin syyttää siitä vain itseäni. Innostuttuani kirjoittamaan materiaalia, en malttanut lopettaa, vaan yritin saada kirjoitettua kaikki ajatukseni ja ideani osaksi materiaalia. Siksi siitä tuli näin pitkä ja siksi sen viimeistelyyn kului niin paljon aikaa. Suurelta osin tämä johtui odotettua kiireisemmästä kesästä 2012, joka pakotti siirtämään suuren osan opinnäytetyön työstämisestä syksyksi, joka oli muiden opintojen puolesta jo valmiiksi hyvin kiireinen. Mutta kaikki kuitenkin saatiin valmiiksi ajallaan.

Projektin alkuvaiheessa minulla oli varsin hyvä käsitys lasten oppimisesta ja siitä, miten opettaa Raamattua heille. Suurin osa tästä oli peräisin omista kokemuksistani kerhonohjaajana ja pyhäkoulunopettajana, mutta kerätessäni tietoa opinnäytetyön teoriaosuutta varten sain vielä lisää teoreettista tietoa tukemaan havaintojani, joita olin ehtinyt tehdä aikaisemmin. Yksi keskeisimmistä löydöistäni oli se, kuinka hyvin lapset ovat kykeneviä ottamaan vastaan sellaista tietoa, jonka usein luullaan olevan liian hankalaa omaksuttavaa heille. Esimerkiksi Piaget ja Inhelder olivat havainneet tämän omissa tutkimuksissaan jo 1960-luvulla (Inhelder & Piaget 1977, 86, Piaget 2002, 61–63). Omien havaintojeni mukaan lapsille kuitenkin tavataan puhua kuin he eivät ymmärtäisi juuri mitään. On eri asia puhua lapsille yksinkertaisesti, tavalla jota he ymmärtävät, kuin pitää heitä yksinkertaisina. Lapsi on luonnostaan halukas oppimaan ja on nopea omaksumaan uusia asioita, erityisesti varhaisessa lapsuudessa ja kouluiässä (Kauppila 2007, 151). Yksi keskeisimmistä kehityksen osa-alueista on kielenkehitys, jonka toteutumiseen hyvin moni muu kehityksen osa-alue on sitoutunut, myös hengellinen kehitys.

Tämän työn ei ollut tarkoitus olla opas varhaiskasvatukseen, vaan seurakuntien lapsi- ja pyhäkoulutyölle, jotta he voisivat entistä paremmin opettaa Raamattua lapsille ja tukea heidän hengellistä kehitystään, eli vahvistaa heidän spiritualiteetin kehitystä. Ihminen on luonnostaan hengellinen olento, eikä lapsi ole mikään poikkeus tästä (Halme 2008, 188). Mutta kuten muukin lapsen

kehitys, ei spiritualiteettikaan kehity olematta vuorovaikutuksessa muun ympäristön ja muiden ihmisten kanssa. Spiritualiteetin kasvun vahvistaminen on hyvin oleellinen osa lapsen uskonnollista kasvatusta, sillä vaikka uskonnossa onkin mukana paljon rationaalisia elementtejä, sen subjektiiviseen kokemiseen liittyviä asioita ei voida opettaa vaan ne on koettavat. Mutta jotta aikuinen voisi olla tässä kokemuksessa mukana, lapsi tarvitsee sanastoa ja käsitteitä, joiden avulla asioista voidaan puhua ja niitä voidaan käsitellä (Pursiainen 2005, 31–32). Tämä ajatus nousi yhdeksi työn keskeisimmistä ajatuksista: opettaa lapsille kristillisen uskon keskeisimpien käsitteiden sisältöä. Tätä ei voida tietenkään toteuttaa samalla lailla kuin opetettaessa aikuisille, vaan lapsen oppimisen erityispiirteet on yhä edelleen huomioitava. Ja vaikkei lapsi saisikaan varhaisina elinvuosinaan muodostettua käsitellystä aiheesta täydellistä skeemaa itselleen, on hänellä ainakin jonkinlainen mielikuva asiasta, jota hän voi työstää myöhemmin lisää. Kielen kehitys myös uskonnollisessa kasvatuksessa hyödyttää sekä opettajaa, että oppijaa siten, että se antaa mahdollisuuden puhua monista sellaisista asioista, joita varten pitää ensin opetella sanat ja niiden merkitys (Inhelder & Piaget 1977, 86, Virtanen 2005, 60–61).

Luultavasti juuri tämän takia työni kohtasi hyvin paljon kritiikkiä lähinnä koulun opinnäytetyöseminaareissa. Tyypillisin työn osakseen saama moite oli sitä, että se on liian teologinen ja käsittelee lapsille liian hankalia aiheita. Toisaalta saatu palaute, esimerkiksi seurakunnasta, puolestaan taas tuki näkemystäni siitä että myös ne ”hankalat aiheet” voidaan ottaa osaksi lasten raamattuopetusta ja myös lapsille voidaan puhua ”teologisella kielellä”, eli käsitteiden kautta. Kysymys on lähinnä siitä, miten puhutaan. Lasten kanssa ei kannata takertua liiaksi yksityiskohtiin, vaan esitellä asia ja näin luoda ensimmäinen mielikuva asiasta, joka saa jatkaa kehitystään sitä mukaa kun lapsi kasvaa ja hänen metakognitiiviset taitonsa kehittyvät myös. Tätä mieltä oltiin myös Kannelmäen seurakunnassa ja heidän mielestään materiaali on hyvin sopiva heidän pyhäkoulunsa käyttöön. Siksi voin todeta olevani tyytyväinen lopulliseen tuotokseeni, sillä se vastaa tilaajan sille asettamia tavoitteita.

Vaikka työ onkin mitä ilmeisimmin kelvollinen ja se on päässyt seurakunnan käyttöön, olisi sitä voitu paikoitellen yksinkertaistaa ja selkeyttää vielä lisää.

Valitettavasti tälle ei ollut enää aikaa, sillä se olisi vaatinut pitkää uudelleen kirjoittamisprosessia, johon syksyn 2012 opinnäytetyöprosessin puitteissa ei ollut mahdollisuutta. Jatkokehitysajatuksena voisi olla uuden materiaalin luominen jo olemassa olevan materiaalin laatimalle perustalle ja tehdä siitä yksinkertaisemman ja rajata tarkemmin sen käsittelemän aihealueen. Nykyisessä muodossaan materiaali on hyvin laajalle levinnyt, mutta siitä olisi helppo tehdä tarkemmin johonkin tiettyyn tilanteeseen tai kokonaisuuteen sopivat materiaalin. Omana ajatukseni on paneutua materiaaliin uudelleen koulun loputtua ja ryhtyä silloin kirjoittamaan siitä paranneltua versiota, kun aikataulu antaa sille myöten.

Jos nyt lähtisin tekemään tätä työtä uudelleen, ensimmäinen tekoni olisi aiheen rajaaminen kapeammaksi, jotta voisin paremmin keskittyä sen esittelemiseen ja sen parantelu palautteen perusteella olisi helpompaa. Lähtökohdat pysyisivät edelleen samoina, sekä kohdeyleisö. Säilyttäisin jo olemassa olevat toiminnalliset tuokiot työn osana, mutta laatisin niitä muutaman lisää ja esittelisin niissä uusia ideoita, joita en enää ehtinyt saattaa tämän työn osaksi. Tälle työlle alun perin suunniteltu aikataulukin pysyisi samana, sillä se toimi hyvin silloin kun sen mukaan sai työskennellä. Jos olisi mahdollista aloittaa työn tekeminen aikaisemmin, olisi siitä suurta etua, koska silloin yllättävät muutokset eivät pääsisi pilaamaan aikataulua niin helposti.

Kokonaisuutena opinnäytetyön tekeminen oli hyvin opettavaista aikaa. Erityisen paljon tästä jäi käteen kokemusta uuden tiedon ja teorian muodossa, mutta tämä oli myös hyvä kokemus kirjan kirjoittamista ajatellen. Ja vaikkei kaikki löydetty tieto ollutkaan uutta, oli siellä paljon sellaista, joka varmisti aikaisemmat havaintoni ja siksi tiedän jälleen paremmin kuinka tehdä työtäni lasten parissa. Myös sellaisen asian opin, että vaikka kunnianhimosssa on se hyvä puoli että sen vauhdittamana saa luotua suuria asioita, liika on kuitenkin liikaa ja joskus vähemmän on enemmän, eli ei kannata havitella liian suuria asioita.

LÄHTEET

- Ahtiainen, Anita 2005. Suuri leikki. Teoksessa Virtanen, Kalevi (toim.) Kohti leikkivää kirkkoa. Lasten Keskus. WS Bookwell Oy: Porvoo. 106–116.
- Fagerlund, Filippa 2007. Lapsella on oikeus uskontoon. Teoksessa Juha Luodeslampi & Sari Nevalainen (toim.) Opetan uskontoa koulussa. Lasten Keskus. Gummerus Kirjapaino Oy: Jyväskylä. 34–61.
- Hay, David & Nye, Rebecca 2011. The Spirit of the Child – Revised Edition. Jessica Kingsley Publishers: London and Philadelphia.
- Hellström, Martti 2010. Sata sanaa kasvatuksesta. Ps-kustannus. WS Bookwell Oy: Juva.
- Hiltunen, Aune 2008. Lapsen tapa elää todeksi uskonnolliset, hengelliset, henkiset asiat ja ilmiöt 2008. Teoksessa Kangasmaa, Tiina & Petäjä, Heljä & Vuorelma, Päivi (toim.) 2008. Lapsenkaltainen. Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa. Lasten Keskus Oy: Helsinki. 63–74.
- Holm, Nils G. 2004. Teologiaa lasta varten. Teoksessa Leena Heinonen, Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Kirjoittajat ja Kirjapaja Oy. Kirjapaino Gummerus Oy: Jyväskylä. 25–48.
- Inhelder, Bärbel & Piaget, Jean 1977. Lapsen psykologia. Kirjapaino Gummerus Oy: Jyväskylä.
- Jokela, Eero 2005. Pyhä leikkii. Teoksessa Virtanen, Kalevi (toim.) Kohti leikkivää kirkkoa. Lasten Keskus. WS Bookwell Oy: Porvoo. 52–57.

- Kallioniemi, Arto 2004. Uskonnonpedagogiikka lapsityön taustalla. Teoksessa Leena Heinonen, Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Kirjoittajat ja Kirjapaja Oy. Kirjapaino Gummerus Oy: Jyväskylä. 49–60.
- Kantola, Ilkka 2004. Lapsityön teologian edellytyksiä. Teoksessa Leena Heinonen, Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Kirjoittajat ja Kirjapaja Oy. Kirjapaino Gummerus Oy: Jyväskylä. 105–118.
- Kauppila, Reijo A. 2007. Ihmisen tapa oppia – Johdatus sosiokonstruktiviseen oppimiskäsitykseen. Ps-kustannus. WS Bookwell Oy: Juva.
- Kirkon tiedotuskeskus 2012. Aamenesta öylättiin.
<http://www.evli2.fi/sanasto/index.php/Spiritualiteetti>
- Kokkonen, Jarmo 2008. Uskonnollisuus ja hengellisyys lapsen maailmassa. Teoksessa Kangasmaa, Tiina & Petäjä, Heljä & Vuorelma, Päivi (toim.) 2008. Lapsenkaltainen. Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa. Lasten Keskus Oy: Helsinki. 75–92.
- Laine Vesa & Vilkkö-Riihelä Anneli 2005. Mielen maailma 1: Psykologian perustiedot. WSOY: Porvoo.
- Laine Vesa & Vilkkö-Riihelä Anneli 2006. Mielen maailma 2: Kehityspsykologia. WSOY: Porvoo.
- Livingstone, Tessa 2008. Child of our time: Early learning. Bantman Press: Saksa.
- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Kristillisen kasvatuksen lähtökohdista. Teoksessa Jouko Porkala (toim.) Johdatus kristilliseen

kasvatukseen. Lasten Keskus / LK-KIRJAT. WS Bookwell Oy:
Porvoo. 11–94.

Perusopetuslaki 1998/628 21.8.1998. Viitattu 22.10.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Piaget Jean 2002. The Language and thoughts of the child. Routledge: Lontoo.

Pursiainen, Terho 2005. Leikin filosofia ja leikin teologia. Teoksessa Virtanen,
Kalevi (toim.) Kohti leikkivää kirkkoa. Lasten Keskus. WS Bookwell
Oy: Porvoo. 25–33.

Suomen perustuslaki 1999/731 11.6.1999. Viitattu 22.10.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Tirri, Kirsi 2004. Spiritualiteetti uskontokasvatuksen näkökulmasta. Teoksessa
Leena Heinonen, Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari (toim.)
Lapsityön käsikirja 2004. Kirjoittajat ja Kirjapaja Oy. Kirjapaino
Gummerus Oy: Jyväskylä. 119–134.

Uskonnonvapauslaki 2003/453 6.6.2003. Viitattu 22.10.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030453>

Virtanen, Kalevi 2005. Leikkivä kirkko – mitä ja miksi? Teoksessa Virtanen,
Kalevi (toim.) Kohti leikkivää kirkkoa. Lasten Keskus. WS Bookwell
Oy: Porvoo. 58–66.

LIITTEET

LIITE 1 Vapaaehtoisille ja työntekijöille lähetetyt kysymykset

1) ULKONÄKÖ

- Millainen taitto, eli tekstin rakenne on? Onko tekstiä liian paljon tai onko se ryhmitelty huonosti?
- Onko fontin koko ja tyyli sopiva? Pitäisikö sen olla isompi tai pienempi? Onko riviväli sopiva?
- Kaipaako työ kuvitusta?
- Onko tekstiä helppo lukea?

2) TEKSTI

- Onko teksti kirjoitettu ymmärrettäväksi? Pystyykö tekstiä lukemaan sujuvasti?
- Millainen sisältö mielestäsi on? Onko sitä riittävästi vai liikaa?
- Onko kirjoitettu materiaali oikeaoppista vai onko siellä jotain ristiriitaista lutherilaisen tunnustuksen kanssa ?
- Millainen materiaalin opettavuusarvo on? Oppiiko sitä lukemalla mitään?

3) TUOKIOT

- Toimivatko esitellyt toiminnalliset tuokiot? Onko niitä helppo käyttää toiminnassa?
- Ovatko tuokioiden selitykset helposti ymmärrettäviä? Voisitko vetää tuokioita näiden selostusten perusteella?
- Onko tuokioilla millainen opetusarvo lapsille? Voivatko lapset oppia jotain näiden tuokioiden avulla?

4) MUUTA SANOTTAVAA

- Mikä toimii? Hyvät puolet.
- Mikä ei toimi? Huonot puolet.
- Parannus- ja kehitysehdotuksia?
- Muuta kommentoitavaa työhön liittyen?

LIITE 2 Raamattutunteja lapsille materiaali

RAAMATTUTUNTEJA LAPSILLE

SISÄLLYS

JOHDANTO	43
OHJEITA MATERIAALIN KÄYTTÄMISESTÄ	44
PYHÄKOULUTUOKION RAKENNE	46
OPETUKSESTA.....	48
ASKARTELEMINEEN	50
MUSIIKIN KÄYTTÄMINEN.....	52
HARTAUDET	55
KRISTINUSKON YDINKOHTIA.....	57
APOSTOLINEN USKONTUNNUSTUS LYHYESTI SELITETTYNÄ.....	59
TERMEJÄ JA SANOJA.....	61
OSA 1: KIRKKOVUOSI.....	64
ADVENTTI.....	65
JOULU	69
LOPPIAINEN	73
MARIAN ILMESTYSPÄIVÄ.....	75
PÄÄSIÄINEN.....	79
HELLUNTAI.....	84
JUHANNUS – JOHANNES KASTAJAN PÄIVÄ.....	87
PYHÄINPÄIVÄ	90
TUOMIOSUNNUNTAI	93
OSA 2: RAAMATUN SUURIA TEEMOJA	96
ARMO JA VANHURSKAUS	97
EHTOOLLINEN.....	101
ENKELIT	105
JEESUS	108
JOHDATUS	112
JUMALA	115
KASTE.....	120

KUOLEMA.....	123
LUOMINEN	126
PAASTO	130
PYHÄ HENKI	133
RUKOUS	137
SYNTI.....	141
TYÖ	144
VARJELUS.....	146
YSTÄVYYS	149
LIITTEET	151
Apostolinen uskontunnustus	151
Nikean uskontunnustus	151
Athanasiuksen uskontunnustus	152
LUE LISÄÄ	154

JOHDANTO

Kirkon yksi tärkeimmistä tehtävistä on aina ollut, ja tulee aina olemaan, lapsista huolehtiminen ja heidän opettaminen, erityisesti kristinuskoon liittyvissä asioissa. Lapsi on jo nuorella iällä tiedonhaluinen, mikä korostuu erityisesti kyselykausien aikana, ja on hyvin tärkeää että työntekijät ja vapaaehtoiset ovat vastaamassa näihin kysymyksiin lapsen niitä esittäessä.

Tämä materiaali syntyi tarpeesta päivittää Kannelmäen seurakunnassa käytettyjä menetelmiä ja tarjota uutta materiaalia käytettäväksi pyhäkoulussa, lasten kerhoissa ja leireillä. Siitä muodostui laaja kokonaisuus, joka pyrkii tarjoamaan työntekijöille ja vapaaehtoisille erilaisia tuokioiden ideoita ja tietoa näiden tuokioiden vetämiseen. Keskiössä on materiaalin alussa olevat ohjeet uusille tulokkaille. Toivottavasti niistä on apua uusille vapaaehtoisille, jotka haluavat oppia lisää lasten kanssa toimimisesta ja Raamatun opettamisesta heille.

Suurin osa materiaalista on kuitenkin erilaisia tuokioita ja taustatietoja näihin. Näiden tuokioiden aiheet vaihtelevat kirkkovuoden tärkeimmistä päivistä kristinuskon sisältöä avaaviin termeihin. Tuokion ohjaaja voi itse poimia tässä materiaalissa tarjottuja ideoita omaan käyttöönsä ja soveltaa niitä haluamallaan tavalla. Kirjoittaja ei loukkaannu ollenkaan, jos lukija keksii paremman tavan toteuttaa jonkin tuokion tai opettaa asian. Jokainen tekee asiat niin kuin itse ne parhaiten osaa. Tässä tarjottu materiaali on innoitukseksi ja esimerkiksi, josta ohjaaja voi lähteä ponnistamaan ja toteuttaa lopullisen tuokion itselleen parhaalla tavalla.

OHJEITA MATERIAALIN KÄYTTÄMISESTÄ

Kukin tämän materiaalin luvuista koostuu kutakuinkin samanlaisista peruspalikoista, joiden sisällön esittelen lyhyesti alla. Kussakin luvussa on tarjolla erilaisia ideoita ja ajatuksia teemaan liittyen, josta voi lähteä työskentelemään. Mutta koska olosuhteet vaihtelevat kerhoissa ja leireissä suuresti, tulee tuokiot myös tehdä sillä lailla, että niitä voidaan soveltaa ja muokata tilanteeseen sopiviksi. Siksi seuraavilla sivuilla esitellyt tuokiot on kirjoitettu sen verran avoimiksi, että niitä on helppo muokata ja soveltaa. Toivottavaa onkin, että tuokiota vetävä henkilö käyttää omaa luovuuttaan ja omia taitojaan mahdollisimman tehokkaasti hyväkseen tuokioita soveltaessaan, eikä orjallisesti noudata kirjoitettuja ohjeita.

Johdanto

Kunkin luvun alussa on kerättyä tietoa aiheesta. Tarkoituksena on ollut poimia ydinasiat esille ja selventää mitä kyseinen teema pitää sisällään. On suotavaa, että tuokion vetämistä suunnitteleva ohjaaja lukee johdannon läpi ja perehtyy tarpeen vaatiessa aiheeseen vielä lisää. On ensiarvoisen tärkeää, että ohjaaja tuntee aiheen riittävän hyvin ja tietää mistä aikoo puhua. Koska moni teema on hyvin laaja, on johdantoon kerätty lähinnä oleellisin ja välttämättömin materiaali tiivistettynä. Johdantosanoja ei ole kannattavaa lukea lapsille sellaisenaan, vaan ohjaajan on pyrittävä itse kertomaan se omin sanoin sillä lailla, kuin se hänestä parhaalta tuntuu. Yleensäkin suoraan paperista lukeminen on hyvin puisevan kuuloista ja oman äänen käyttö asiasta kerrottaessa on aina parempi vaihtoehto.

Lue Raamatusta

Kukin teemoista sisältää luettelon Raamatunkohdista, joista löytyy lisää tietoa siitä, mitä Raamattu kertoo aiheesta. Jokaisen tuokion yhtenä osana olisi hyvä olla ainakin jonkin verran Raamatun lukemista ja nämä ovat sellaisia kohtia, joista kannattaa aloittaa. Innokas lukija voi jatkaa tutkimustaan pidemmälle seuraamalla jakeeseen merkittyjä huomautuksia. Ennen tuokion vetämistä olisi kuitenkin syytä lukea ainakin nämä Raamatun kohdat, etenkin jos suunnittelee lukevansa ne myös tuokion aikana ääneen. Joissakin tuokioissa on hyvinkin paljon kohtia joita voi lukea. Ei ole tavoitteena yrittää lukea kaikkia niitä tuokion aikana, vaan näistä esimerkkikohdista on hyvä valita ne, jotka parhaiten soveltuvat ohjaajan vetämän tuokion osaksi.

Keskusteltavaa

Tähän kohtaan on listattu erilaisia kysymyksiä, joiden avulla pohtia aihetta lisää. Tarkoitus ei kuitenkaan ole, että kaikki kysymykset käydään läpi, mutta näiden kysymysten avulla voi käynnistää keskustelua ja pitää sitä yllä, jos ryhmältä ei itseltään tule kysymyksiä tai ajatuksia. Näille kysymyksille, ajatuksille ja kommentteille tulee kuitenkin jättää tilaa ja ryhmältä tulevat kysymykset ovat yleensä parempia kuin valmiiksi mietityt, sillä ne koskevat juuri sillä hetkellä mieltä askarruttavia asioita. Osa esimerkkikysymyksistä voi olla hieman vaikeita hahmottaa kovin nuorille, eli ohjaajan kannattaa miettiä sitä, tuleeko kysymys esittää jotenkin toisin tai kenties jättää kokonaan pois. Ohjaajan vastuulle jää arvioida se, onko kysymyksen haastavuus sopivassa suhteessa lapsen käsittelykyvyn kanssa.

Touhuttavaa

Tässä osuudessa on erilaisia ideoita toiminnalliseksi osuudeksi. Useimmat tuokiot voisi vetää pelkästään keskustelemalla aiheesta, mutta yleensä oppimisesta tulee mielekkäämpää ja asia jää paremmin mieleen, kun siihen liittyy myös jotain toiminnallista. Toiminnallisissa osuuksissa on mukana askartelua ja erilaisia ratoja, sekä ideoita retkiin ja muihin vierailuihin. Kaikkien tuokioiden kohdalla kannattaa kuitenkin muistaa, että ne pitää valmistella hyvin ja erityisesti retket kannattaa suunnitella hyvissä ajoissa etukäteen. Monet toiminnalliset osuudet tarjoavat erilaisia variaatioita, esimerkiksi käytettyjen materiaalien suhteen, jotta ohjaaja voisi toteuttaa tuokiota mahdollisimman erilaisissa toimintaympäristöissä. Tuokioiden muokkaaminen ja soveltaminen itselleen sopivaksi on sallittua ja jopa suotavaa.

PYHÄKOULUTUOKION RAKENNE

Olemme tottuneet, että messussa on tietty kaava, jota seurataan. Tällainen vakaus luo useimmille meistä turvallisuudentunnetta ja auttaa meitä keskittymään siihen, mitä tehdään, kun osaamme ennakoita mitä tuleman pitää. Samaan tapaan pyhäkoulutuokiollakin on hyvä olla selkeä rakenne, jota seurataan joka kerralla. Tämän rakenteen ei tarvitse olla niin ”jäykkä” kuin jumalanpalveluksissa (eli mennä joka kerta aivan tismalleen samalla lailla, viimeistä piirtoa myöten), mutta sen kannattaa olla silti selkeästi kerrasta kertaan toistuva. Monet lapset saattavat kokea vieraana sen, että jokainen tuokio on tyystin erilainen. Pienet muutokset eivät yleensä haittaa, kunhan yleinen rakenne pysyy samana. Alla on esitelty hyväksi havaittu rakenne, jota ohjaaja voi muokata itselleen paremmin soveltuvaksi. Jos tuokio sisältää askartelua, voidaan se sijoittaa joko osaksi ”opetus”-kokonaisuutta tai laittaa loppuun, jolloin sitä voidaan jatkaa pidempään.

ALOITUS

- Kirkonkellojen soitto (lapset saavat kukin vuorollaan soittaa kirkonkelloa, joka voi olla oikea kello tai vaikka triangeli)
- Kynttilöiden sytytys (joko ohjaaja tai vapaaehtoinen lapsi, jolloin tulee huolehtia siitä, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus sytyttää kynttilät vuorollaan)
- Alkulaulu (voi olla joka kerta sama tai vaihtuva)
- Alkurukous (rukoillaan pyhäkoulukerran puolesta, kaikki lasten nimet kannattaa mainita rukouksessa erikseen)

OPETUS

- Opetustuokio (käydään läpi kerran teema, mukana voi olla myös laulua ja rukousta, teemasta riippuen, mukana voi olla myös ”Isä meidän”-rukous)
- ”Päivän virsi” (käsiteltyyn teemaan liittyvä laulu, joka lopettaa opetuksen)
- Tilaa kysymyksille (lapsilla on usein kysyttävää asiasta, joten sillekin tulee jättää tilaa)

LOPETUS

- Loppurukous (rukouksen aiheena voi olla käsitelty teema tai jokin muu koskettanut asia)
- Loppulaulu (voi olla joka kerta sama tai vaihtuva)

- Herran siunaus (mieluiten niin, että luetaan yhdessä ääneen)

KIRKKOKAHVIT

- Mehua ja keksiä (lapsista on kiva saada jotain pientä syötävää ja juotavaa pyhäkoulun päätteeksi, kuten aikuisistakin on kiva saada kahvia ja pullaa messun jälkeen)
- Kirkolliset tiedotteet (jos on jotain tiedotteita jaettavana, kannattaa ne jakaa vasta tuokion lopussa tai antaa suoraan vanhemmille)

OPETUKSESTA

KERTAUS ON OPINTOJEN ÄITI

Ihmisen muisti on verrattain huono ja jo muutamassa päivässä ihminen voi unohtaa suurimman osan oppimastaan. Erityisesti nuorilla lapsilla, jotka eivät ole vielä kovin hyviä oppimaan (metakognitiiviset taidot ovat vasta aluillaan koulun alussa) tämä näkyy hyvin selkeästi. Juuri tämän takia on tärkeää, että samasta asiasta puhutaan useammin kuin kerran. Kertaamalla ja toistamalla asiaa, siitä jää selkeämpi ja pidempikestoinen muistijälki. Tarkoitus ei ole kuitenkaan opettaa hokemalla ja ulkoa pänttäämällä, vaan palata jo käsitellyn aiheen uudestaan, vaikka siitä onkin jo puhuttu aikaisemmin. Tämä kannattaa tehdä niin, että asia esitellään uudelleen vähän eri tavalla tai hieman eri näkökulmasta. Hyvä tapa aloittaa vanhaan aiheeseen palaaminen on kysyä lapsilta ”muistaako kukaan mitään tästä asiasta” ja katsoa paljonko on jäänyt mieleen ja siirtyä keskustelemaan unohtuneista asioita.

RUTIINEJA JA VAIHTELUA

Tuokioilla on hyvä olla jokin selkeä rutiini, jonka mukaan mennään jokaisella kerralla. Rutiinit luovat jatkuvuuden ja turvallisuuden tunnetta, vähentävät levottomuutta ja auttavat keskittymään. Kannattaakin miettiä etukäteen minkälaisen rungon tuokioihin ottaa ja pitää tämä ohjenuorana kaikilla kokoontumisilla. Tarkoitus ei kuitenkaan ole, että kaikki tehdään aina täysin samalla tavalla, sillä moni on sitä mieltä, että vaihtelu virkistää. Aina välillä voidaan tehdä jotain tavallisuudesta poikkeavaa, mutta jotta tämän jälkeen voitaisiin palata takaisin tuttuihin ja turvallisiin kuvioihin, tarvitaan toimiva perusrutiini. Tämän rutiinin ei tarvitse olla kiveen hakattu, ja siinä kannattaa säilyttää joustovaraa, vaan se toimii ohjenuorana, jonka mukaan edetään.

YKSINKERTAINEN ON KAUNISTA

Lyhyestä virsi kaunis sanotaan ja tämä pätee hyvin kaikenikäisten kanssa työskenneltäessä. Liian monimutkaiset (jopa suuruudenhullut) suunnitelmat kaatuvat helposti. Ja jos liian paljon asioita tapahtuu liian lyhyessä ajassa, ei kukaan pysy perässä, saati muista tapahtuneesta jälkeenpäin. Tuokiot kannattaa suunnitella niin, että

niissä ei tapahdu liian paljon, vaan kaikelle on varattu aikansa ja paikkansa. Opetus kannattaa pitää sitä tiiviimpänä, yksinkertaisempänä ja maanläheisempänä, mitä nuorempi yleisö on kyseessä. Liian korkealentoiset ja vaikeasti esitetyt asiat eivät jää mieleen, eikä niistä opi mitään. On ensiarvoisen tärkeää ottaa huomioon kohdeyleisön ikä (ja sitä kautta heidän entuudestaan olevien tietojen ja taitojen määrä) ja suunnitella opetus heille sopivaksi. Hankalaksi tämä muodostuu silloin kun joukossa on monen ikäisiä lapsia, mutta tällöin mennään hitaimman ehdoilla, että kaikki pysyvät mukana. Asiat kannattaa esitellä niin, että ne ovat mieluummin lyhyitä, kuin liian pitkiä.

TURVALLINEN RYHMÄ

Jotta lapsilla olisi hyvä olla mukana, on tärkeä huolehtia siitä, että heillä on hyvä ja turvallinen olo toiminnassa. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjimistä ei tule suvia. Lapsille on tärkeää, että he voivat kokea vetäjänä olevan henkilön turvalliseksi. Vetäjän tulee jaksaa kuunnella lasten avunpyynnöt ja auttaa taitojensa ja kykyjensä puitteissa heitä. Lasten tarpeita ei saisi vähätellä tai syrjiä heitä. Ongelmia voi kuitenkin tulla, vaikka niitä vastaan suojauduttaisiin hyvin. Tällöin on tärkeää, että ne pyritään ratkaisemaan, eikä niitä jätetä syrjään ja toivota niiden katoavan itsestään. Asiat on syytä pyrkiä ratkaisemaan puhumalla ja välttää erilaisten rangaistusten käyttämistä. Ratkaisun löytyminen voi viedä paljon aikaa, mutta tämän takia vetäjän on oltava kärsivällinen ja jaksettava yrittää. Eikä hän saisi koskaan menettää hermojaan niin että hän alkaa huutaa lapsille.

ASKARTELEMINEN

Käsillä touhuaminen on useimpien ihmisten mielestä hyvä tapa oppia jotain. Henkilöstä, joka oppii parhaiten tekemällä, puhutaan termillä ”kineettinen oppija”. Asiat jäävät hänelle parhaiten mieleen, kun hän saa tehdä niitä käsillään tai saa muuten käyttää liikettä. Suuri osa opetuksesta on kuuloon ja näköön (audiovisuaalista) perustuvaa oppimista, eikä ole ollenkaan pahitteeksi antaa lapsille mahdollisuus kokeilla oppimista liikkeen avulla. Ja askartelun toinen hyvä puoli on siinä, että siitä jää (kirjaimellisesti) käteen jotain käsin kosketeltavaa ja konkreettista, minkä ääreen voi myöhemminkin palata ja näin muistella sitä tehtäessä opittua asiaa. Ja kolmanneksi, askartelu ja rakentaminen vain on kivaa ja sitä sanotaankin, että ”minkä ilotta oppii, sen surutta unohtaa”. Eli jos lapsilla on ollut kivaa oppiessaan, asia jää paljon paremmin mieleen.

Askartelua valittaessa on tärkeää muistaa ottaa huomioon kohdeyleisön käsi-silmäkoordinaation (sensomotorinen koordinaatiokyky) kehitysaste, eli varoa valitsemasta lapsille liian haasteellista askartelua. Kannattaa muistaa, että jo pelkästään oikeaoppisen kynäotteen ottaminen tapahtuu vasta kuuden ikävuoden paikkeilla ja taitava saksien käsittely alkaa vasta tämän jälkeen. Ohjaajan kannattaakin miettiä sitä vaihtoehtoa, että hän valmisteleeh askartelun hankalimmat vaiheet etukäteen valmiiksi, jos askartelun tämän vaiheen toteuttaminen on lapsille liian hankalaa tai aikaa vievää.

Kun sopiva askartelu on valittu, kannattaa sitä harjoitella itsekkin, eli kokeilla kertaalleen miten sen tekeminen sujuu. Näin huomaa, missä vaiheissa lapsilla voi tulla ongelmia ja miten ne ratkaistaan. Ja kun itse osaa tehdä askartelun, osaa sen paremmin opettaa muillekin. Ennen askartelutuokiota tulee varmistaa, että kaikki tarvittava on jo paikalla ja että askartelualue on myös valmisteltu (esimerkiksi pöydät suojattu paperilla tai vahakankaalla). Ylimääräiset tavarat kannattaa nostaa pois, jos ei halua niitä käytettävän tässä tuokiossa. Ohjaajan itse ei kannata ryhtyä askartelemaan työtä, vaan jättää kätensä vapaaksi, jotta hän voi tarpeen vaatiessa olla auttamassa ja ohjaamassa lapsia. Askarteluissa kannattaa myös huomioida se, miten teos saadaan kuljetettua kotiin. Moni liimalla kasaan laitettu tai maalilla päällystetty teos ei ole heti tuokion jälkeen kuljetusvalmis. Esimerkiksi kovat pakkaset voivat vahingoittaa märkiä maaleja, liimoja, liistereitä ja muita runsaasti kosteutta sisältäviä materiaaleja. Kannattaa siis varata paikka, jossa teokset voivat kuivua seuraavaan kertaan asti. Jotkin työt voivat myös olla niin pitkäkestoisia valmistaa, ettei niitä voi saada

yhdellä kerralla valmiiksi. Lopuksi kannattaa huolehtia siitä, miten tilan saa putsattua tuokion loppuun ja varata esimerkiksi pesuaineita paikalle, hankalien tahrojen varalta.

MUSIIKIN KÄYTTÄMINEN

Musiikkia voidaan käyttää lasten kanssa työskenneltäessä kahdella tavalla: sitä voidaan kuunnella tai sitä voidaan tuottaa. Kummatkin tavat nauttia musiikista ovat lasten mielestä mukavia, joskin musiikin tuottaminen laulamalla tai soittamalla on useimmiten vaikeampaa kuin sen kuuntelu levyiltä tai kaseteilta. Ei kuitenkaan kannata liian usein mennä siitä mistä aita on matalin, vaan nähdä hieman enemmän vaivaa ja muistaa, että lapset eivät ole niin tarkkoja siitä, tuliko jokin nuotti soitettua täydellisesti vai vähän sinnepäin, kuin aikuisilla yleensä on. Perinteisesti kirkossa on laulettu virsiä, mutta erityisesti viime vuosina gospel ja muu hengellinen musiikki ovat myös vallanneet alaa ja perinteisen virsikirjan kanssa käytetään erilaisia veisu- ja laulukirjoja. Tilanteesta ja opetettavasta asiasta, sekä tietysti vetäjän taidoista, riippuen tulee hänen valita tilanteeseen parhaiten sopiva laulukirja. Nykyään on myös helppoa käyttää erilaisia opetusäänitteitä laulun tukena. Jos itse on hieman epävarma siitä, miten laulu menee tai kokee, ettei osaa oikein laulaa sitä, kannattaa tarkistaa onko seurakunnalla käytettävissä laulun opetusäänitettä ja laulaa laulua sen kanssa.

Hengellisissä lauluissa, olivatpa ne sitten virsiä, gospelia tai jotain muuta tyyllilajia, on kaksi osaa: musiikki ja sanoma. Musiikki on melodiaa, rytmiä ja yleensäkin sitä miltä laulu kuulostaa; onko se mollissa vai duurissa tai onko siinä millainen rytmitys. Näin on kaikissa muissakin lauluissa ja kappaleissa, mutta se mikä tekee hengellisestä musiikista erityisen antoisaa ja hyödyllistä uskonnolliselle kasvatukselle, on sen sisältämä teologinen materiaali. Virsissä lauletaan Jumalasta, Jeesuksesta ja Pyhästä Hengestä ja nuo laulut avaavat hyvin kristinuskon sisältöä. Esimerkiksi laulut ”Lensi maahan enkeli”, ”Enkeli taivaan lausui näin” ja ”Tiellä ken vaeltaa” sisältävät hyvin paljon suoraan Raamatusta otettua materiaalia ja sopivat hyvin johdannoksi päivän teemaan. Hengelliset laulut eivät ole pelkästään jumalanpalveluksia varten tai sovellu pelkästään hiljentymiseen. Jos laulujen sanoja jää miettimään vähän pidemmäksi aikaa, niistä voi löytää hyvinkin paljon oppimateriaalia. Kun miettii mitä lauluja ottaa osaksi tuokiota, kannattaa käydä sen sanat läpi huolella ja miettiä voisiko niiden kautta johdatella lapset aiheeseen tai saisiko ne jotenkin muuten liitettyä käsiteltävään aiheeseen.

Suurin osa lapsista nauttii musiikin tuottamisesta suuresti, eikä heitä haittaa ollenkaan se, osaavatko he lukea nuotteja tai soittaa tietyn rytmin mukaan. Heistä on vain hauskaa musisoida ja tätä intoa kannattaakin hyödyntää tuokiossa. Aikuisille on usein iskostunut

käsitys, että musiikkia pitää tuottaa jollain tietyllä tavalla ja tehdä se oikein, eli ”laulaa nuotista”. Monesti juuri tämä hillitsee ohjaajien halua musisoida lasten kanssa, elleivät he itse osaa soittaa tai laulaa hyvin. On hyvä kuitenkin muistaa vanha viisaus, jonka mukaan ”nuotin vieressä on tilaa”. Kannattaakin siis rohkeasti kokeilla ja antaa mennä vain. Lasten kanssa musisoidessa musiikki tulee pitää mahdollisimman yksinkertaisena, erityisesti pienten lasten (alle kouluikäiset ja juuri koulun aloittaneet) kanssa. Rytmisoittimet ovat hyvä keino musisoida lasten kanssa. Mara-kassit ja rytmimunat ovat helppoja soittaa ja lasten on helppo saada niistä tukeva ote. Samoin on rytmikapuloiden kanssa. Erilaiset rummutkin voivat olla kivoja, mutta näitä käytettäessä pitää muistaa se, että pienikin lapsi voi saada niistä suuren äänen aikaiseksi, mikä voi peittää alleen pienempien soittimien äänen. Kun käytetään rytmisoittimia, voi vetäjä antaa lasten itse kehittää lauluun sopivan rytmin soitettavaksi tai hän voi opettaa lapsille yksinkertaisen rytmin, jota soittaa. Suurinta osa lauluista voidaan säestää yksinkertaisella lyhyistä (ti) ja pitkistä (taa) äänistä koostuvilla rytmeillä. Nopeatempoista kappaletta voidaan säestää pelkästään ”ti-ti-ti” säestyksellä ja rauhallisesti etenevää ”taa-taa-taa” säestyksellä. Kannattaa kuunnella huolella millainen rytmitys laulussa on tai millaisella rytmityksellä sen aikoo laulaa ja suunnitella rytmikulku sen mukaan. Jos kyseessä on valssin kaltainen laulu, toimii ”ti-ti-taa” rytmi tai ”ti-ti-taa-taa” rytmi. Tätä monimutkaisempia rytmejä ei yleensä ole kannattavaa tai tarkoituksenmukaista opettaa pienille lapsille. Tärkeää näiden opettamisessa on se, että vetäjä näyttää esimerkkiä ja vaikka taputtaa rytmiä samalla, kun lapset harjoittelevat sitä. Eikä samaan lauluun kannata sotkea montaa eri rytmiä.

Musiikin kuunteleminen on myös hyvä ajatus käyttää musiikkia opetuksessa. Liian pitkät kappaleet eivät yleensä jaksa vetää lasten mielenkiintoa puoleensa, joten yli neljä minuuttisia lauluja kannattaa vältellä pienten lasten kanssa. Samoin instrumentaalimusiikki on yleensä vähemmän lasten suosiossa, mutta näitä ei pidä hyljeksiä tämän takia. Jos lapsilla ei ole mitään muuta tehtävänä kuin kuunnella musiikkia, voisi miettiä miten heidät sijoittaa. Pitkien musiikkituokioiden seuraaminen tuolilla istuen voi alkaa tuntua väsyttävältä loppua kohden. Voi ollakin hyvä idea tuoda huoneeseen muutamia tyynejä, peittoja ja patjoja ja antaa lasten asettua niille kuuntelemaan. Toinen tapa saada mielenkiinto pysymään yllä on antaa lapsille jotain käsillä tehtävää, esimerkiksi askartelua. Klassinen esimerkki on ”musiikki maalaus”, jossa lapset kuuntelevat musiikkia ja maalaavat tai piirtävät samalla mitä heille tulee mieleen musiikista. Samaa ideaa hyödyntäen voidaan kuitenkin tehdä mitä tahansa, vaikka puutöitä jos siltä tuntuu. Musiikilla on tapana myös luoda levottomuutta, eli esimerkiksi jos tarkoituksena on jutella asioista, kannattaa musiikki laittaa pois päältä.

Kun haluaa käyttää musiikkia osana mitä tahansa tuokiota, on tärkeää valmistella se kunnolla. Jos haluaa laulaa lasten kanssa, on hyvä opetella miten laulu menee, ennen kuin alkaa sitä laulamaan. Jos tarkoituksena on soittaa lasten kanssa, tulee soittimia olla riittävästi ja vetäjän on hyvä miettiä etukäteen mitä soittimia hän haluaa käyttää ja mahdollisesti valmistella etukäteen soitettava laulu. Ellei ohjaajalla itsellään ei ole aavistustakaan siitä, mitä hän on lasten kanssa laulamassa, ei laulusta tule mitään. Hyvin valmisteltu on puoliksi tehty.

HARTAUDET

Miltei kaikkien seurakunnan toiminnanmuotojen mukana kulkevat erilaiset hartaudet ja tälle on hyvä syy: koskaan ei ole syytä olla hetkeksi hiljentymättä Herran sanan äärellä. Myös lapsille tekee hyvää hetkeksi hiljentyä kuuntelemaan ja miettimään. Hartaudet myös kasvattavat jumalanpalveluselämään. Monet lapsista, erityisesti kaikkein nuorimmat, eivät luultavimmin jaksakaan istua kokonaista tuntia hiljaa kirkonpenkissä, mutta eivät he sitä koskaan opikaan, jos eivät välillä pääse harjoittelemaan sitä varten. Lapsiystävällinen, parisenkymmentä minuuttia kestävä hartaus kasvattaa tähän tapaan ja antaa samalla vetäjälle mahdollisuuden opettaa ja kertoa Jumalasta, kuten jumalanpalveluksessa muutenkin tehtäisiin. Tärkeintä on kohdeyleisön huomioiminen aihetta valittaessa ja tuokion kestosta päätettäessä.

Hartaudella ei ole mitään tarkasti määriteltyä rakennetta, mutta yleensä se sisältää ainakin seuraavat elementit: laulua, rukousta, Raamatun lukemista ja puheen tai ”saarnan”. Laulut voi valita käytettävissä olevasta laulukirjasta, mutta ne kannattaa valita siten, että ne tukevat hartauden puheosuutta. Puheisuus itsessään voi olla joko rennompia tai sitten enemmän opillinen (”saarnamainen”) tai millainen tahansa, kunhan sillä on selkeä tarkoitus ja päämäärä. Haluatko ennemminkin opettaa tai avata jotain Raamatun kohtaa tai teemaa vai haluatko jakaa jonkin ajatuksen Raamatusta vai mitä haluat? Päätä tavoitteesi ja suunnittele puheisuus sen mukaan ja valitse sen kaveriksi sitä tukevia lauluja ja rukouksessa rukoile aiheen puolesta. Pelkän puhumisen tai tarinankertomisen sijaan voidaan käyttää mitä tahansa muutakin keinoa viestin perille viemiseksi: nukketeatteria, flanelli-kuvia tai näytelmiä. Kaikki on sallittua ja yleisöstä on yleensä mukava nähdä jotain uutta ja erilaista. Kannattaa siis kokeilla rohkeasti.

Hartaustilaksi olisi hyvä valita jokin erillinen paikka muualta kuin sieltä, missä askartelut ja leikit tapahtuvat ja hiljentää se tila hartauksia varten. Tästä lapset oppivat, että tämä huone on varattu leikille ja tämä hartauksille ja käyttäytyvät sen mukaan. Erillinen hartaushuone myös mahdollistaa pysyvän alttarin perustamisen sinne ja samaan huoneeseen voidaan säilöä muutkin käytetyt välineet. Olipa tila missä tahansa, olisi hyvä, että siellä olisi ainakin risti paikallaan, sillä ollaanhan hartaudessa koolla Herran silmien alla ja Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimessä. Mukaan voidaan ottaa myös ikoni (tai useampi) ja kynttilöitä (tai tuikkuja), miten kullakin kerralla on mahdollista.

Hartautta pidettäessä on tärkeä muistaa, että sen osana tulee olla puhe Jumalasta ja Raamattu. Vaikka sinulla olisikin mukava tarina kerrottavana, mutta se ei liity Jumalaan tai Raamattuun, hartauden tarkoitus katoaa. Maailma on täynnä kaikenlaisia hiljentymismahdollisuuksia, mutta hartaudessa on tarkoituksena hiljentyä Herran sanan äärellä, eli sen mukaan ottaminen on suorastaan välttämätöntä. Jos haluat keroa jonkin tarinan tai kokemuksen tee se ihmeessä, mutta liitä se osaksi meidän uskoamme ja kerro samalla Jumalasta, jotta opetus menisi perille. Hartaus voidaan myös viedä pidemmälle ja siitä voidaan tehdä enemmän perinteisen jumalanpalveluksen kaltainen tai sen pohjaksi voidaan suoraan ottaa virsikirjan lopussa esitelty viikkohartauden tai rukoustuokion rakenne. Pidemmälle vietyä hartautta voidaan käyttää erityisesti pienten lasten kanssa siihen, että heidät tutustutetaan jumalanpalveluselämään, ilman että heidän tarvitsee istua reilua tuntia kirkossa, sillä hartaudessa voidaan paremmin ottaa huomioon yleisön erityistarpeet ja toiveet. Alla on esitelty esimerkkirakenteet kevyemmästä ja pidemmälle viedystä hartaudesta.

Lyhyt hartaus (kesto noin 15-20 minuuttia):

- 1) Alkulaulu
- 2) Puheosuus
- 3) Laulu (voidaan jättää pois)
- 4) Rukous
- 5) Loppulaulu

Pitkähartaus (kesto noin 30-40 minuuttia):

- 1) Alkulaulu
- 2) Synnintunnustus ja synninpäästö
- 3) Laulu
- 4) Saarna (lopussa voi olla mukana laulu)
- 5) Päivänrukous
- 6) Laulu
- 7) Herran siunaus

KRISTINUSKON YDINKOHTIA

Usko Kolmiyhteiseen Jumalaan

Kristityt uskovat, että Jumalalla on kolme persoonaa: *Isä*, *Poika* ja *Pyhä Henki*. Kullakin persoonalla on oma paikkansa Jumalan olemuksessa. Jokainen näistä täyttää ”omaa tehtävänsä”. Lutherin jaottelun (karkean sellaisen) mukaan Isä on vastuussa luomisesta, Poika lunastuksesta ja Pyhä Henki pyhityksestä. Persoonia ei tule missään nimessä sekoittaa tai yhdistää keskenään. Isä on Jumala, Poika on Jumala ja Pyhä Henki on Jumala, mutta Isä ei ole Poika, eikä Poika ole Pyhä Henki, eikä Pyhä Henki ole Jumala. Meillä on vain yksi Jumala, joka on kuitenkin ilmestynyt kolmessa persoonassa meille.

Jeesuksesta me uskomme, että Hän on *Tosi Jumala* ja *Tosi Ihminen* samaan aikaan. Hän on siis 100% jumalallinen ja 100% inhimillinen yhtä aikaa. Koska Hän on Jumala, Hän oli jo läsnä luomisessa, eikä Häntä luotu. Mutta koska Hän oli myös ihminen, Hän saattoi tulla tänne meidän luoksemme. (Kts. Joh. 3:16) Jeesus on siis samaan aikaan ihminen ja Jumala luontoja jakamatta, erottamatta, yhdistämättä tai sekoittamatta.

Usko Lunastukseen

Kristityt uskovat, että vaikka me kaikki olemme jo syntymästämme lähtien syntisiä (perisynti, joka tuli osaksemme syntiinlankeemuksessa) ja teemme elämämme aikana lisää syntiä (tekosynnit, jotka ovat seurausta perisyynnistä), Jumala on kuitenkin lunastanut meidät. Tämä tapahtui kun Jeesus kuoli ristillä meidän syntiemme vuoksi. Vaikka me olemmekin saaneet armahduksen Hänen kuolemansa kautta, olemme me kuitenkin edelleen syntisiä (kykeneviä tekemään paha ja vastoin Jumalan tahtoa), me voimme kuitenkin luottaa siihen Jumalan armoon, ettei Hän lue syntejämme meidän tuomioksemme, vaan antaa ne meille anteeksi. Se, joka on saanut syntinsä anteeksi, on vanhurskas, koska Jumala lukee Jeesuksen vanhurskauden meille, kun me vastaanotamme hänen suorittamansa lunastuksen.

Isän Jumalan armo ilmenee hänen Poikansa pelastavissa teoissa. Kristus on Pelastaja, Vapauttaja. Hän lunasti ristinkuolemallaan ja ylösnousemuksellaan syntiset ihmiset vapaaksi pahuuden ja kuoleman vallasta sekä sai aikaan sovinnon Isän ja luotujen välille. Pelastuksen tuo yksin Kristus. Ihminen pelastuu uskoessaan ja luottaessaan Kristukseen Vapahtajanaan. Tämän uskon vaikuttaa Pyhä Henki.

Sakramentit: kaste ja ehtoollinen

Kasteessa ihminen syntyy uudesti Pyhän Hengen vaikutuksesta. Hänestä tulee Jumalan lapsi ja hän pääsee vapaaksi synnin, kuoleman ja pahan vallasta. Kasteessa Jumala kutsuu ihmisen nimeltä omakseen ja lahjoittaa hänelle oman uskon. Markuksen evankeliumissa Jeesus sanoo, että joka uskoo evankeliumin ja saa kasteen, pelastuu (Mark. 16:16). Siksi luterilaisten tunnustuskirjojen mukaan kaste on ”välttämätön pelastukseen ja Jumalan armo annetaan kasteen välityksellä.” Kaste velvoittaa lapsen vanhempia ja kummeja huolehtimaan lapsen kasteopetuksesta, eli kertomaan Jumalasta, Jeesuksesta ja Pyhästä Hengestä, siis kristillisestä uskosta.

Kirkon uskon mukaan *ehtoollinen* on ihmisen läheisintä yhteyttä Kristukseen, joka antaa itsensä elämän leiväksi jokaiselle, joka uskoo häneen. Ehtoollinen on syntien anteeksiantamuksen, sovituksen ja lunastuksen ateria. Kristuksen todellista, Pyhän Hengen kautta tapahtuvaa läsnäoloa ehtoollisessa kutsutaan luterilaisessa kirkossa nimellä reaalipreesens, (lat. *realis praesentia*). Ehtoollisessa on siis kyse läsnä olevan Jumalan kohtaamisesta. Me uskomme, että Jeesuksen ruumis ja veri ovat todella läsnä ehtoollisessa. Ehtoollisen yliluonnollisen luonteen vuoksi apostoli Paavali kehottaa erottamaan ehtoollisen kaikesta muusta syömisestä ja juomisesta, jotta kukaan ei nauttisi ehtoollista turmiokseen (1. Kor. 11:27–29).

APOSTOLINEN USKONTUNNUSTUS LYHYESTI SELITETTYNÄ

*Minä uskon Jumalaan,
Isään, Kaikkivaltiaaseen,
taivaan ja maan Luojaan,*

*ja Jeesukseen Kristukseen,
Jumalan ainoaan Poikaan, meidän Herraamme,
joka sikisi Pyhästä Hengestä,
syntyi neitsyt Mariasta,
kärsi Pontius Pilatuksen aikana,
ristiinnaulittiin, kuoli ja haudattiin,
astui alas tuonelaan,
nousi kolmantena päivänä kuolleista,
astui ylös taivaisiin,
istuu Jumalan, Isän, Kaikkivaltiaan, oikealla puolella
ja on sieltä tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita,*

*ja Pyhään Henkeen,
pyhän yhteisen seurakunnan,
pyhäin yhteyden,
syntien anteeksiantamisen,
ruumiin ylösnousemisen
ja iankaikkisen elämän.*

Apostolinen uskontunnustus sisältää tiivistetysti sen mihin me uskomme. Nikean uskontunnustus on pidempi ja avaa tarkemmin näitä asioita ja Athanasiuksen uskontunnustus on vieläkin pidempi ja yksityiskohtaisempi. Samat ydinkohdat kuitenkin löytyvät jo Apostolisesta uskontunnustuksesta, joten sen sisällöstä ja merkityksestä on hyvä olla perillä.

Ensimmäinen osa kertoo Jumalasta. Hän on hallitsija ja hänen valtansa on rajatonta (kaikkivaltias). Hän on luoja ja Hän on luonut sanallaan kaiken maassa ja taivaassa, myös meidät ihmiset. Juuri muuta meidän ei tarvitsekaan tietää, kuin se että Hän oli alussa, Hän on yhä edelleen ja tulee olemaan aina. Hän on luomakunnan hallitsija ja meidän herraamme, joka toivoo että me Hänen lapsinaan uskoisimme Häneen ja turvaisimme Häneen (kuten lapsi turvaa isäänsä).

Toinen osa kertoo Jeesuksesta. Hän on luvattu Messias eli Kristus, Jumalan ainoa poika. Myös hän on meidän herraamme ja hallitsijamme ja istuu Isän vieressä ja hallitsee sieltä kaikkea. Hänet määritellään myös sen kautta, mistä hän on tullut: saanut alkunsa Pyhästä

Hengestä, hänet synnytti Maria joka oli neitsyt (kuten oli kirjoitettu) ja että hän kuoli siihen aikaan kun Pontius Pilatus oli elossa. Tärkeä osa on myös se, missä meille kerrotaan että Jeesus kuoli, mutta heräsi kuolleista, ja näin voitti kuoleman vallan ja lunasti meidät vapaiksi, ja nousi ylös taivasiin ja on yhä edelleen siellä, odottaen toisen tulemisensa aikaa.

Kolmannessa osassa mainitaan usko Pyhään Henkeen, joskaan hänestä ei kerrota juuri mitään. Sen sijaan kerrotaan miten hän vaikuttaa meidän keskellämme. Hän on pyhittäjä ja yhdistäjä ja hänen kauttaan kaikki maailman kristityt ovat osa suurta yhteistä Jeesuksen seurakuntaa. Tämän jälkeen mainitaan vielä uudelleen että syntimme on annettu anteeksi ja että myös mekin saamme voiton kuolemasta ja ikuisen elämän lahjan, kuten Jeesuskin.

TERMEJÄ JA SANOJA

MESSIAS JA KRISTUS

Jeesuksesta puhutaan ajoittain Messiaana ja ajoittain Kristuksena, mutta se ei ole hänen varsinainen nimensä tai sukunimensä. Nimi ”Messias” viittaa Vanhan Testamentin lupaamaan vapahtajaan, joka tulee pelastamaan kaikki Jumalan lapset ja antamaan heille vapauden. Messias on hepreaa ja tarkoittaa suomeksi ”Voideltua”. Kristus puolestaan on kreikankielen vastine tälle ja tarkoittaa sekin ”Voideltua”. Kun Jeesuksesta puhutaan Messiaana tai Kristuksena, silloin painotetaan hänen erityistä asemaansa Jumalan valitsemana ja siunaamana Vapahtajana ja pelastajana. Nimi ”Voideltu” juontuu juutalaisten tavasta voidella kuninkaat ja muut suurmiehet tuoksuvilla öljyillä, jotka papit, Jumalalta saamallaan valtuuksilla, olivat siunanneet. Samaan tapaan Jumala ”voiteli” Jeesuksen, kun Johannes Kastaja kastoi hänet.

KRUSIFIKSI

Krusifiksi on risti, jossa on kuvattu Jeesus ristiinnaulittuna. Useimmiten Jeesus on kuvattu niihin pää alaspäin vaipuneena, mikä kuvaa hänen kärsimystään. Jos Jeesuksen kasvot on kohotettu ylös, sanotaan krusifiksia triumfikrusifiksiksi ja se esittää Jeesuksen kuoleman voittajana. Krusifikseissa Jeesuksen pään yläpuolella on usein teksti INRI, joka tulee sanoista *Jesus Nazarenius Rex Iudaeorum*, eli suomeksi Jeesus Nasaretilainen juutalaisten kuningas. Raamatun mukaan nämä sanat kirjoitettiin Jeesuksen ristiin Pilatuksen toimesta (Joh. 19:19–22). Jos risti on tyhjä, ei sitä sanota krusifiksiksi, vaan pelkästään ristiksi. Ristejä puolestaan on olemassa lukematon määrä erilaisia, joiden muoto riippuu siitä missä se on syntynyt ja milloin. Yhteisenä piirteenä kaikilla on kuitenkin se, että ristissä kaksi viivaa risteää keskenään (tästä nimitys ”risti”).

JOONAN MERKKI

Jeesus mainitsee puheessaan mystiseltä kuulostavat ”Joonan merkin”. Se ei ole mikään piirrettävä symboli, vaan vertauskuva. Kuten Joonakin oli kolme päivää meripedon vatsassa, mistä hänet sitten oksennettiin ulos, oli Jeesus kolme päivää kuolleena ja nousi sitten

kuolleista. Puhuessaan Joonan merkistä Jeesus tarkoitti sitä, että myös Hän joutuu olemaan kuolleen kolme päivää, mutta sitten Hän herää Jumalan armosta, kuten Jumala pelasti Joonan aikoinaan.

Raamatussa: Matt. 12:38–42; Matt. 16:4; Luuk. 11:29–32.

PYHÄ KOLMINAISUUS

Meidän Jumalastamme puhutaan Isänä, Poikana ja Pyhänä Henkenä. Meillä ei kuitenkaan ole kolmea jumalaa, vain yksi, mutta Hänellä on kolme erillistä persoonaa, joiden kautta hän vaikuttaa meihin. Isä on Jumala, Poika on Jumala ja Pyhä Henki on Jumala, mutta Isä ei ole Poika, Poika ei ole Pyhä Henki, eikä Pyhä Henki ole Isä. He ovat erillään toisistaan, mutta muodostavat yhdessä Pyhän Kolmiyhdyksen Jumalan. Persoonia ei saa lisätä, poistaa, jakaa tai mitenkään muuttaa. Uskontunnustuksessakin me tunnustamme uskomme Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen, emmekä muuhun.

PAHOLAINEN

Paholainen, Saatana, Perkele, Piru. Muun muassa näillä nimillä nimitetään persoonallista paha, joka asuu maailmassa ja houkuttelee ihmisiä pahoille teille. Hänen sanotaan olevan Jumalan vastustaja, mistä hänen nimensä juontuu (*satanos* = vastustaja). Hänen palvelijoitaan ovat demonit ja pahat henget, jotka piinaavat ihmisiä. Monesti tätä pidetään vertauskuvana maailmassa asuvalle pahuudelle, eikä moni uskokaan että pahalla on tiettyä persoonaa, missä hän ilmestyy. Raamatussa kuitenkin sanotaan monesti kuinka Jeesus, apostolit ja opetuslapset ajoivat pahoja henkiä pois ihmisistä, eli tämän perusteella maailmassa asuu jotain paha ja että sillä on muoto.

Joskus paholaisesta puhutaan nimellä Lucifer (latinankielisen Raamatun mukaan) ja hänen sanotaan olevan langennut enkeli, joka asettui helvettiin asumaan ja taistelee sieltä käsin ihmisten sieluista. Nykyisin tässä sekoittuu paljon vanhaa juutalaista ja kristillistä perimätietoa uudemman ajan populaarikulttuurin tarinoin. Raamattu ei puhu asiasta kovinkaan paljoa, mutta viittaa asiaan paikoitellen. Suurin osa tiedoistamme onkin peräisin suusta suuhun kulkeneista tarinoista, jotka eivät ole osa Raamattua. Elokuvat, musiikki ja kirjat ovat värittäneet tätä kuvaa, johon useimmiten viittaamme Jumalan vastustajasta puhuttaessa. Olipa asia niin taikka näin, maailmassa asuu pahuus, jota vastaan meidän tulee kamppailla. Tällä pahalla ei

pakolla ole persoonaa tai nimeä, mutta mitään täysin varmaa asiasta ei osata sanoa.

KUOLEMANSYNNIT

Monesti kuullaan puhuttavan seitsemästä kuolemansyynnistä, joten lienee aiheellista huomauttaa että vaikka niiden olemassaolo tunnustetaan, niin niitä ei karteta luterilaisessa perinteessä sen enempää kuin muitakaan syntejä tulisi. Kuolemansynnit ovat kuitenkin eräitä pahimpia asioita, joihin voimme syyllistyä ja meidän tulee siksi olla erityisen varovaisia niiden kanssa. Niiden nimeäminen on osa niiden tiedostamista, jotta osaisimme kamppailla niitä vastaan.

Raamatussa kerrotaan, että on kuusi asiaa joita Herra vihaa ja seitsemän joita Hän ei siedä edessään (Sananl. 6: 16–19), mutta juuri muuta raamatullista pohjaa seitsemällä kuolemansynnillä ei ole. Ja alkujaan näitä ei ollut seitsemää, vaan kahdeksan, joskin tuolloin ne eivät vielä olleet kuolemansyntejä. 300-luvun lopulla munkki Evagrius Ponticus laati listan kahdeksasta sielua uhkaavasta kiusauksesta, joita olivat ylensyönti, ahneus, laiskuus, himo, viha, turhamaisuus, ylpeys ja suru. Vasta vuonna 590 paavi Gregorius I typisti listan seitsemään (ylpeys, kateus, viha, laiskuus, ahneus, ylensyönti ja himo) Tunnetuksi nämä synnit tulivat Dante Alighierin ”Jumalainen näytelmä” teoksessa 1300-luvun alussa.

OSA 1: KIRKKOVUOSI

Yksi parhaimmista tavoista kertoa lapsille ja nuorille siitä mitä kristinusko on ja mitkä ovat meidän syntyhistoriamme tärkeimpiä tapahtumia, on käydä läpi Raamattua kirkkovuoden pyhien mukaan. Monilla on valmiiksi jo jonkinlainen käsitys siitä, millaisia juhlapyhiä ja muita merkkipäiviä meillä on, joten perustukset on jo tältä osalta laskettu. Moni ei kuitenkaan ole pysähtynyt miettimään pidemmälle, että mitä tämä päivä oikeasti minulle ja kaikille muille kristityille merkitsee. Ohjaajan onkin siis hyvä lähteä liikkeelle kertaamalla sitä, mitä jo tiedetään ja sen jälkeen laajentaa lasten tietopohjaa kyseiseen tapahtumaan liittyen. Yhtä tärkeää on todenteolla miettiä sitä, mitä voimme oppia tästä tapahtumasta ja miettiä sen todellista merkitystä meille. Lisäksi on hyvä pyrkiä erottamaan päivän alkuperäinen kristillinen perimä ja tarkoitus siitä kaikesta ylimääräisestä, mitä siihen on myöhemmin liittynyt.

Kirkkovuoden tärkeimpien päivien läpikäyminen ei ole pelkästään historian opiskelua ja tärkeiden tapahtumien tarkastelua, vaan miltei jokaisessa päivässä on läsnä jokin isompi teema, joka ei ole vain tähän päivään sidottu. Tapahtumat edustavat usein paljon suurempia kokonaisuuksia, jotka saattaa huomata vasta siinä vaiheessa, kun hetkeksi pysähtyy miettimään tarkemmin, mistä kaikesta tässä päivässä on oikeasti kyse. Tuokion vetäjälle onkin suositeltavaa miettiä kaikessa rauhassa kyseisen päivän sanomaa, eikä pelkästään sen tapahtumia. Omatoimiseen tutkimustyöhön kannustetaan myös, jotta tapahtuman taustalla olevat teemat tulisivat selvemmin vetäjän ja tätä kautta ryhmäläisten ymmärrykseen.

Kirkkovuosi-tuokioita on luontevinta käyttää silloin, kun kyseinen juhla on ajankohtainen, mutta niitä voidaan käsitellä myös muulloin. Älä siis koe olevasi kahlittu kalenteriin. Esimerkiksi pyhäinpäivästä ja kuolemasta voidaan hyvin puhua samana päivänä, eikä ajankohdan tarvitse olla edes syksy tätä varten.

ADVENTTI

Adventti tarkoittaa odotuksen aikaa. Mitä me sitten oikein odotamme? Me kristityt odotamme sitä, että tulisi joulu ja Jeesus syntyisi meille, jotta hän voisi lunastaa meidät vapaiksi. Adventinaika koostuu neljästä jouluaattoa edeltävästä adventtisunnuntaista. Adventti loppuu jouluun. Tämä odotuksen aika on tarkoitettu jouluun valmistautumista varten. Valmistautumisen ei tulisi toteutua pelkästään fyysisellä tasolla, vaan sen tulisi olla myös henkistä valmistautumista siihen, kun Vapahtajamme saapuu keskuuteemme. Vanhan perinteen mukaan adventinaikana on pieni paasto, jonka on tarkoitus auttaa ihmisiä valmistautumisessa jouluun (lisää aiheesta luvussa ”Paastonaika”), joskin luterilaiset eivät tätä tapaa enää juurikaan noudata.

Useimmat lapset muistavat adventin juuri odotuksen aikana ja tätä odotusta edustavat kynttilät. Adventtikynttilöitä on neljä kappaletta ja niistä sytytetään yksi jokaisena adventinajan sunnuntaina ja näin voidaan hyvin seurata sitä, kuinka joulu saapuu lähemmäksi. Kynttilöillä on kalenterina toimimisen lisäksi myös symbolinen merkitys. Adventti ja joulu ovat vuoden pimeimpään aikaan ja erityisesti vanhaan aikaan valoa oli hyvin vähän (nykyään tätä ei huomaa niin selkeästi, koska meillä on sähkövalot käytössä). Monille talvi on hyvin synkkää, masentavaa ja murheellista aikaa, aikaa jolloin ympärillä on vain pimeyttä. Mutta juuri pimeimmällä hetkellä on yksi suurimmista juhlista, joka ajaa murhemielen pois. Kynttilöiden valo symboloi lähestyvää valkeutta, joka on Jeesus. Joka sunnuntai kynttilöiden määrä lisääntyy ja samalla valon määrä lisääntyy sitä mukaa, kun Jeesuksen syntymä lähestyy.

Adventin aika, joka on samalla joulun alusaikaa, on valitettavan monelle ihmiselle hyvinkin kiireistä ja stressaavaa aikaa. Lahjat pitää ostaa, leipoa leivoksia, kokata ruokia, siivota ja koristella talo, sekä tehdä monen monituista muutakin askaretta. Moni ei ehdikään pysähtyä paikoilleen kuin vasta jouluaattona. Näin ei tulisi olla. Adventinajan tulisi olla rauhallista aikaa ja ihmisten olisi hyvä ottaa aikaa arkikiireistä ja hiljentyä Herran sanan edessä, lukea Raamattua, rukoilla ja mietiskellä ja näin valmistella itseänsä jouluun. Jos koko adventinajan viettää kiireessä, huomaa helposti että joulu meni ohi niin nopeasti, ettei sitä ehtinyt edes tajuta. Joulu on yksi suurimmista juhlistamme ja meidän olisi hyvä oppia valmistelevaan itsemme sitä varten ja antaa itsellemme aikaa tajuta, että kyseessä on Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksenarmorikas ja riemukas syntymäjuhla ja meidän tulisi osata myös nauttia siitä, eikä kuluttaa kaikkea aikaamme kiireessä.

KESKUSTELTAVAA

Millaisia asioita sinä teet adventin aikana? Kuuluuko niihin esimerkiksi...

- ... ostosten tekemistä?
- ... jouluun valmistelua?
- ... lahjojen hankkimista?
- ... Raamatun lukemista?
- ... rukoilemista ja mietiskelyä?

Onko sinulla joitain tiettyjä perinteisiä askareita tai tapoja, joita teet adventtina? Käytkö adventtikirkossa?

Millaista aikaa adventti on? Jännittävää? Kiireistä? Rauhallista? Miltä adventinaika tuntuu?

Millaisilla asioilla voi valmistella itseänsä joulua varten? Mitä asioita ihmiset tekevät joulua odotellessaan?

TOUHUTTAVAA

1) Adventtikalenteri

Tätä askartelua varten ohjaajan tulee etukäteen valmistella pieniä paperilappuja, joihin hän on kirjoittanut lainauksia Raamatusta. Näitä tulisi olla jokaiselle lapselle 24 kappaletta ja mieluusti muutama ylimääräinenkin varalle (jos niitä katoaa tai hajoaa).

Askartelun aluksi jokainen lapsi tekee itselleen 24 pussia paperista tai pahvista (pahvia on hankalampi taivuttaa, mutta se kestää paremmin kuin paperi). Pussi tehdään siten että materiaalista leikataan pitkähkö suorakulmion muotoinen pala, joka taitetaan keskeltä. Pussin reunat liimataan/ommellaan/niitataan kiinni, mutta yläpuoli jätetään avoimeksi, jotta raamatunlausepaperi voidaan laittaa pussiin sisälle. Tämän jälkeen pussit voidaan numeroida. Kun pussit ovat valmiit, ne liimataan kiinni isompaan pahviin (koska kalenteri ripustetaan oletusarvoisesti seinälle, kannattaa taustamateriaalin olla jotain tavallista paperia vahvempaa). Varmista, että taustana toimiva pahvi on riittävän iso, jotta kaikki pussit mahtuvat siihen. Kun pussit ovat kiinni, voidaan taustapahvia koristella, minkä jälkeen kalenteri on valmis. Lopuksi jokaiseen pussiin laitetaan raamatunlauselappunen (varmista, että

paperi on helppo vetää pussista pois, esimerkiksi jättämällä paperin reuna näkyviin).

Tämä kalenteri voidaan tehdä jo ennen adventtia, jotta se olisi valmis hetki kun aika koittaa. Kalenteri ja sen sisältämät raamatun tekstit auttavat lapsia hiljentymään päivittäin edes pieneksi hetkeksi Herran sanan ääreen. Kerhoissa voidaan askarrella myös yhteinen kalenteri ja laittaa se kerhohuoneen seinälle. Raamatunlauseet voi etsiä esimerkiksi ”Sanan aika” ja ”Päivän tunnussana” kirjoista tai muusta vastaavasta teoksesta, jos ohjaajalla itsellään ei ole mielessä riittävää määrää erilaisia lainauksia Raamatusta.

Tarvikkeet: riittävän iso pahvi taustaksi, ohuempaa pahvia pusseihin (pussit voi tehdä myös erivärisistä papereista), tussia / kyniä, liimaa / neulaa & lankaa / niittejä pussien kiinnittämiseksi, koristelumateriaalia (tarroja, värihilettä)

2) Adventtilynttilät

Tarkoituksena on askarrella lapsille omat adventtilynttilät. Näitä voidaan tehdä vain yksi tai useampi, tai kaikki neljä. Askartelukaupoista on saatavilla valmista vahaa tai steariinia, jota on helppo käyttää. Huomautus: sula steariini on kuumaa, joten sen kanssa toimittaessa on oltava erityisen varovainen. Vahaa tai steariinia voidaan myös värjätä väriaineella tai ostaa valmiiksi värjättyä materiaalia.

Kynttilän tekemiseen on kaksi vaihtoehtoa. Helpompi vaihtoehto on tehdä vanhasta maitotölkistä astia ja laittaa sula steariini tai vaha sydänlangan kanssa ja antaa niiden kuivua siinä rauhassa. Aluksi maitotölkki leikataan puoliksi poikkisuunnassa. Sydänlanka (puuvillalanka, mielusti käsittelemätön) sidotaan tikkuun kiinni, joka laitetaan tölkin päälle niin, että tikku estää lankaa putoamasta pohjalle ja pitää sen keskellä kynttilää. Sula steariini kaadetaan sitten astiaan ja jätetään jäähtymään. Lopussa tikku leikataan irti langasta ja tölkki otetaan pois kynttilän ympäriltä. Jos kynttilään halutaan useita erivärisiä kerroksia, lisätään niitä yksi kerros kerrallaan niin että värien vaihdossa odotetaan se hetki, että alempi kerros ehtii jäähtyä ennen uuden kerroksen lisäämistä.

Toinen hankalampi metodi on kynttilöiden tekeminen kastamalla lankaa kuumaan steariiniin toistuvasti. Aluksi puuvillalanka sidotaan keppiin (jos halutaan tehdä monta kynttilää, samaan tikkuun voi laittaa useita lankoja). Sitten sitä upotetaan toistuvasti sulaan steariiniin

(steariini on pidettävä kuumana ja juoksevana astiassa koko ajan). Jokaisen upotuksen jälkeen pidetään pieni tauko, jotta lankaan tarttunut vaha ehtii kiinteytyä ennen uutta upotusta. Tätä jatketaan kunnes kynttilällä on paksuutta yli peukalon verran. Tässäkin työskentelyssä pitää varoa suuresti, ettei kukaan koske kuumaan vahaan. Kynttilässä oleva vaha jäähtyy nopeasti, eikä siitä saa helposti palovammoja, mutta kuuma astia on koko ajan hyvin kuuma.

Kummassakin variaatiossa paikalla olisi hyvä olla useampi ohjaaja, joista ainakin yksi valvoo koko ajan kuuman materiaalin käsittelyä ja estää lapsia laittamasta sormia sinne. Lattia ja pöydät suojataan vahaliinalla tai jollain muulla ei-paloherkällä materiaalilla.

Tarvikkeet: vaha tai steariinia, kuumennusastia näille, lämmönlähde (kaasukeitin, hella), puuvillalankaa (käsitlemätöntä), puutikkuja, vahakangas, maitotölkkejä.

JOULU

Joulu on yleensä ensimmäinen kristillinen juhla, johon lapset törmäävät ja jonka he parhaiten muistavat tulevinakin vuosina. Useimmilla ihmisillä joulun ja joulunaikaan liittyy paljon hyviä muistoja, erityisesti heidän lapsuudestaan. Ei joulua ole turhaan sanottu onnellisuuden ja hyvätahdon vuodenajaksi.

Monesti joulu on meille ”se suurin” kristillinen juhla, vaikkei näin oikeastaan olekaan. Pääsiäinen on jouluakin tärkeämpi juhla meille, sillä silloin Jeesus kuoli ristillä syntiemme vuoksi, meidän puolestamme (lue lisää kohdasta ”Pääsiäinen”) ja nousi tämän jälkeen kuolleista ja näin täytti Jumalan lupauksen pelastaa meidät. Joulu on kuitenkin erittäin tärkeä juhla, sillä silloin alkoi se valtava tapahtumien ketju, jonka aikana Jeesus teki ihmeitä, opetti meitä ja joka huipentui hänen kuolemaansa ja ylösnousemukseensa pääsiäisenä. Joulunaika on täynnä ihmeitä, on ollut siitä asti kun Jeesus syntyi. Moni profeettojen ennustama asia toteutui tuolloin: neitsyt tuli raskaaksi ja synnytti Vapahtajan, kuningas Herodes toteutti lapsien surmaamisen ja se että Jeesus syntyi Betlehemiin, ovat vain muutamia esimerkkejä tästä.

Joulu on ilon ja onnen aikaa, sillä kaksituhatta vuotta sitten Jumala käynnisti suunnitelmansa meidän pelastukseemme, suunnitelman joka on edelleen toiminnassa. Jouluna meidän tulisi muistaa Jeesusta ja olla kiitollisia siitä, että hän syntyi tänne keskuuteemme, ei Jumalana vaan ihmisenä ja jakoi kaikki taakkamme ja surumme ja opetti meitä elämään elämämme oikein ja tuntemaan Jumalaamme paremmin. Jos Jeesus ei olisi syntynyt tuolloin, olisi moni asia jäänyt tapahtumatta ja meidän tuleekin hiljentää sydämemme kiitollisina siitä, että Herramme tuli joukkoomme ja antoi meille vapauden.

Joulunaikaan liittyy hyvin paljon erilaisia perinteitä, joista suurin osa on kristillistä alkuperää. Mukana on myös paljon pakanallisia jäänteitä vanhoista uskomuksista ja tavoista. Mutta silti joulu muistetaan nimenomaan Jeesuksen syntymäpäivänä ja juuri tähän kannattaakin keskittyä, kun puhutaan joulun merkityksestä ja tarkoituksesta. Joulua edeltää adventinaika (lue lisää kohdasta ”Adventti”) ja se huipentuu jouluaattoon, jolloin Jeesus lapsi syntyy.

JOULUPERINTEITÄSTÄ

JOULUPUKKI

Vanhassa suomalaisessa perinteessä tunnetaan hahmo nimeltään Nuutti-pukki, joka tuli rankaisemaan huonosti käyttäytyneitä lapsia ja kiusaamaan talon neitoja. Nykyinen käsitys ystävällisestä ja lahjoja jakavasta Joulupukista sai alkunsa Saksassa, kun siellä asunut Nicholas ryhtyi jakamaan joulunaikaan lahjoja kaupungin vähävaraisille. Myöhemmin hänestä tuli pyhimys, mistä hänen englanninkielinen nimensä juontuu (Saint Nicholas -> Santa Claus). Ulkomuotonsa hän sai 1900-luvun puolivälissä Coca-Colan mainoksista, missä hänet puettiin punaisiin vaatteisiin. Perinne antaa lahjoja jouluna juontuu Nicholauksen tavasta jakaa lahjoja köyhille. Nykyisin meillä on tapana antaa lahjoja ystäville ja sukulaisille ja ajoittain lahjoituksia erilaisiin hyväntekeväisyys keräyksiin.

TONTUT

Vanhaan aikaan suomalaiset uskoivat erilaisiin haltijoihin, joista osa tunnettiin myös tonttuina. Näiden henkiolentojen uskottiin vartioivan taloa tai sen osia (esim. aittaa, navettaa tai saunaa) tai asuvan metsissä. Näille tuli uhrata ruokaa ja juomaa, että ne pysyisivät tyytyväisinä ja suopeina talonväelle. Jossain välissä tontut kuitenkin siirtyivät palvelemaan Joulupukkia ja niiden alkuperäinen merkitys häipyi.

VALON JUHLA

Vanhojen pakanajumalien aikaan joulu oli valon juhlaa. Sitä viettiin sen takia, että talven pimeydestä päästäisiin eroon ja valo saisi voiton. Varhaiset kristityt sijoittivat oman juhlansa tämän päälle, syrjäyttääkseen vanhan tavat. Mutta yhä edelleen ihmiset tuovat joulunaikaan taloihinsa kuusen, ikivihreän puun, muistuttamaan siitä, että kyllä se talven pimeys joskus lakkaa ja elämä voittaa kylmän ja pimeän.

LUE RAAMATUSTA

Jeesuksen syntymä (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 1, jakeet 18–25; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 2, jakeet 1–20)

Idän Tietäjät, pako Egyptiin ja Betlehemin lastenmurha (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 2, jakeet 1–18)

Vanhan Testamentin ennussanoja (Miikan kirja, luku 5, jakeet 1–7; Jeremian kirja, luku 31, jae 15)

KESKUSTELTAVAA

Millaisia jouluperinteitä teidän perheessänne on? Käyttekö aattoyön jumalanpalveluksessa? Millaisia asioita teette ennen aattoa, aattona ja sen jälkeen?

Millaisia asioita jouluna tehdään? Mitä sinä teet? Mistä asioista pidät ja mistä et?

Millainen on joulunaika? Millaisia ajatuksia ja tunteita siihen liittyy? Mikä on ”joulun henki”, josta usein kuullaan puhuttavan? Mitä se tekee tai miten se ilmenee?

Mitä muistat ensimmäisestä joulusta, jolloin Jeesus syntyi?

TOUHUTTAVAA:

1) Seimi

Tarkoituksena on askarrella seimi ja käydä sen avulla läpi, mitä asioita Jeesuksen syntymään liittyy. Tämän takia pienoismallista tulisi löytyä ainakin seuraavat asiat: talli, Jeesus-vauva, seimi, Maria, Joosef, tallin eläimiä (esim. aasi, härkä), paimenet, lampaita, enkeli ja tähti. Lisäksi mukaan voidaan laittaa Itämaan tietäjät, vaikka heidän päivänsä onkin vasta loppiaisena.

Seimi voidaan rakentaa mistä tahansa materiaalista. Tallin rakennusaineeksi sopivat hyvin puutikut (esim. jäätelöpuikot) tai paksuhko pahvi, joka kestää maalaamista. Nuket (ihmiset ja eläimet) voidaan tehdä siten, että liimataan isomman askartelupallon päälle pienempi pallo pääksi ja kiedotaan ympärille kangasta vaatteiksi. Lampaat voidaan tehdä pumpulista tai vanusta ja niille jalat tulitikuista.

Tähti voidaan tehdä keltaisesta tai kultaisesta paperista tai pahvista ja laittaa kaiken ylle rautalangasta tehdyn tolpan varaan. Kaiken tämän alustaksi tulee varata luja ja mieluusti kova alusta, sillä sen tarvitsee kantatella huomattava määrä painoa.

Halutessaan osat voidaan jättää myös irralleen ja niiden avulla voidaan näytellä joulukuvaelma. Jokainen lapsi voi ottaa yhden nukeista (tai jos lapsia on vähän, voi yhdellä lapsella olla useampikin nukke) ja liikuttaa nukkea ja lausuu vuorosanat vetäjän ohjeiden mukaan.

Yksi mahdollinen variaatio edellä mainitusta on tehdä seimi piparkakuista. Tällöin jokainen lapsi tarvitsee tarjottimen tai vastaavan pienoismallin alle, niin että sitä saa liikuteltua sen rikkoutumatta. Jos tarvittavia muotteja ei ole käytettävissä, voidaan käyttää terävää veistä tähän, joskin pienten lasten kanssa vetäjän tulisi olla se joka käyttää veistä. Jos piparkakkuseimen haluaa suojata pölyltä, voi sen laittaa muovipussiin.

2) Tiernapojat

Tähän tuokioon tarvitaan joukko vapaaehtoisia seurakuntalaisia tiernapojiksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että he tulevat näyttelemään näytelmän kerhoon tai pyhäkouluun. Erityisesti nuorten lasten kanssa on hyvä käydä jouluevankeliumi läpi etukäteen, jotta heidän on helpompi seurata näytelmän juonta. Kun näytelmä on ohi, voivat näyttelijät jäädä vielä vastailemaan lasten kysymyksiin tai sitten vetäjän on syytä valmistautua tähän. Tällaisen näytelmän avulla on helppo saada joulutarinasta mielenkiintoinen kokemus lapsille ja vetäjälle tästä syntyy mahdollisuus auttaa lapsia tajuamaan entistäkin paremmin mitä jouluna tapahtui. Sitä paitsi, useimmista seurakunnista löytyy aina jokunen vapaaehtoinen, jotka tulevat mielellään tiernapojiksi, näin olen ollut huomaavinani.

LOPPIAINEN

Alkujaan loppiainen oli Jeesuksen syntymäjuhlan ajankohta, eikä joulu, kuten nykyään on. Näin oli 200-luvulla, jonka jälkeen loppiaista alettiin viettää Jeesuksen kasteen muistoksi. Ortodokseille tämä on edelleen oleellinen osa loppiaista. Keskiajalta lähtien läntinen kristikunta (katoliset ja protestantit) ovat viettäneet tätä päivää kolmen idän tietäjän muistoksi. Tästä periytyy monin paikoin päivästä käytetty nimitys ”kolmen kuninkaan juhla”. Loppiainen on myös se päivä, johon joulunaika loppuu. Jouluna esitettävässä ”Tiernapojat”-näytelmässä mainitaan tietäjät ja osittain tämän takia heidän vierailunsa ajankohtana pidetään joulua. Loppiainen on myös lähetystyön päivä ja tänä päivänä on hyvä puhua lapsille myös lähetystyöstä, tietäjien lisäksi tai sitten ilman heitä.

Raamattu ei kerro paljoakaan tietäjistä ja suuri osa heistä kerrotuista tarinoista onkin suullista perimätietoa. Raamattu ei kerro heidän nimiään tai lukumääräänsä. Raamatusta ei myöskään käy ilmi se, ovatko he edes oikeasti kuninkaallisia, sillä heistä käytetty nimi voi tarkoittaa tietäjän lisäksi, viisasta miestä, velhoa tai taikuria. 700-luvulla Euroopassa vakiintui käsitys, että tietäjiä oli kolme (koska he toivat mukanaan kolme lahjaa), heidän nimensä ovat Caspar, Melchior ja Balthasar ja että he ovat kuninkaallisia. Vanhassa Testamentissa on pari epäsuoraa ennussanaa tietäjistä, mutta toisin kuin Johannes Kastajan kohdalla, ennussanat eivät ole tarkkoja.

LUE RAAMATUSTA

Idän Tietäjät Jeesuksen luona (Evankelimi Matteuksen mukaan, luku 3, jakeet 1–12)

Vanhan Testamentin ennussanoja (Jesajan kirja, luku 60, jae 6; Psalmi 72, jae 10)

KESKUSTELTAVAA

Mitä muistatte Idän Tietäjistä? Keitä he olivat? Mistä he tulivat ja mitä tekemään?

Miksi Tietäjät tulivat tervehtimään Jeesusta?

Miksi Tietäjät lähtivät seuraamaan tähteä? Olikohan matka pitkä tai vaarallinen?

TOUHUTTAVAA

1) Seuraa tähteä

Ennen lasten saapumista huoneen seinille liimataan tähtiä, joista jotkut ovat erilaisia kuin muut (isompi, erivärinen tai jotain vastaavaa). Näistä tähdistä muodostetaan polku, jota lapset seuraavat. Lopussa on yksi hyvin iso ja selkeästi erilainen tähti. Tämän tähden alle voidaan sijoittaa seimi tai vaihtoehtoisesti kuva tallista, jonne Jeesus syntyi.

Ennen radalle lähtöä varten lasten kanssa askarrellaan (eri huoneessa kuin missä rata on) heille itämään tietäjän varusteet, joihin tulee kuulua ainakin kaukoputki. Tämän lisäksi voidaan askarrella hatut ja viitat. Kaukoputki on helppo askarrella pahvista, joka kääritään rullalle ja joka teipataan, niitataan tai liimataan putkeksi. Hatun voi taitella sanomalehdestä tai tehdä sen pahvista, joka rullataan tötteröksi ja kiinnitetään kuten kaukoputkikin (kuten prinsessan tai velhon hattu). Viitat voi tehdä kankaanpalasista ja kiinnittää hakaneulalla, ettei se putoa lapsen päältä. Pahvista ja paperista tehdyt hatut ja kaukoputket voi koristella tarroilla tai antaa lasten piirtää niihin omia kuvioitaan. Viittoihin voi käyttää kangastussia. Kannattaa kuitenkin välttää materiaaleja, joiden kuivuminen kestää pitkään, jos tarkoituksena on käydä rata läpi samana päivänä. Ennen radalle lähtemistä voidaan laulaa ”Seuraa tähteä” laulu tai jokin muu laulu, jotta askarteluiden liimat saavat kuivua rauhassa pienen hetken.

Kun välineet ovat valmiita, lapsille kerrotaan keitä tietäjät olivat ja miksi he lähtivät pitkälle ja vaaralliselle matkalle Jeesuksen luo. Kun tämä on kerrottu on aika siirtyä radalle. Aluksi lapset kerätään ovelle ja laitetaan tietäjän vaatteet päälle ja kaukoputki silmälle. Kun ovi on avattu, lasten pitää etsiä, kaukoputken läpi katsoen, se erilainen tähti ja kulkea sen luo. Kun se on löydetty, heidän tulee kulkea radan läpi siten, että he katsovat koko ajan kaukoputken läpi tähteä (hieman kuin yrittäisi kulkea sokkona, minkä takia radalla ei kannata juurikaan olla esteitä). Kun yksi tähti on löydetty, mennään sen luo ja etsitään seuraava tähti ja mennään sen luo ja niin edelleen, kunnes päädytään viimeisen tähden ja seimen luo. Jos vetäjällä on laatikoita, lippaita tai purkkeja, voi hän tehdä niistä lahjalaatikoita, jotka lasten tulee kuljettaa radan läpi seimen luo, kuten tietäjätkin veivät omat lahjansa aikoinaan. Kun kaikki ovat seimen luona, voidaan käydä läpi koko kertomus tietäjien vierailusta Jeesuksen luona ja mitä heille tapahtui tuolloin.

Tarvittavat välineet:

Kaukoputket ja hatut: pahvia (erivärisiä), teippiä/liimaa/niittejä, tusseja/kyniä/maalia, tarroja.

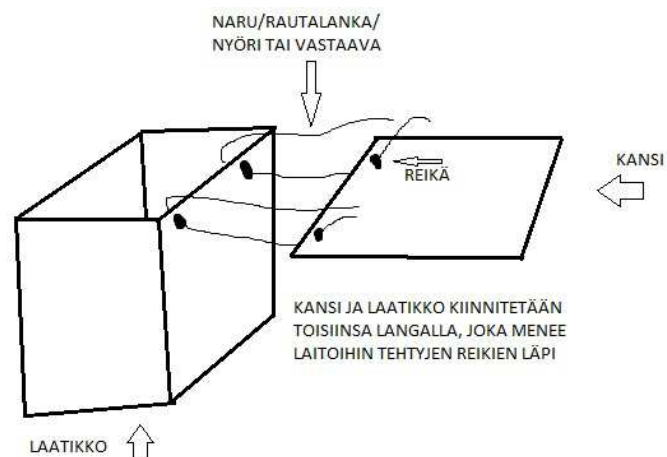
Viitat: kangasta, kangastusseja, hakaneuloja

Tähdet: pahvia (esim. keltainen), sinitarraa/teippiä

2) Aarrearkku

Kun lapsille on kerrottu tietäjien tarina, voidaan yhdessä askarrella heille omat aarrearkut, samanlaiset kuin mitä tietäjillä oli. Jos ei haluta ostaa erillisiä puisia arkkuja (joita saa monista askarteluliikkeistä), voidaan ne tehdä pahvista. Tällöin jokainen leikkaa itselleen pahvista kuusi samankokoista neliötä. Viisi näistä liimataan kiinni toisiinsa kuution muotoon siten että yksi sivu jää auki, jotta siihen voidaan kiinnittää kansi. Kansi tehdään siten, että irtonaisen palan yhdelle sivulle, lähelle reunaan, tehdään kolme pientä reikää. Tämän jälkeen yhteen kuution avonaisen sivun reunaan tehdään samanlaiset reiät. Sitten otetaan rautalankaa tai narua, jolla irtonainen palanen, eli kansi, sidotaan kiinni avoimeen kuution siten, että sitä voidaan liikuttaa. Lopuksi lapset saavat koristella laatikon mieleisensä. Jos laatikko on pahvista, kannattaa liian märkiä maaleja välttää, ettei pahvi vety ja ryhdy vääntymään. Ohjaaja voi myös tehdä laatikot etukäteen valmiiksi (erityisesti pienten lasten kohdalla suositeltava ratkaisu).

Tarvikkeet: pahvia, narua/rautalankaa, värejä ja tarroja koristeluun

MARIAN ILMESTYSPÄIVÄ

Marian ilmestyspäivä on noin yhdeksän kuukautta ennen joulua. Tuona päivänä enkeli Gabriel ilmoitti Marialle, että hän on tuleva raskaaksi ja synnyttävä poikalapsen, Jeesuksen. Tämän päivän keskiössä on nuori neitsyt Maria, joka tunnetaan myös lisänimellä Jumalansynnyttäjä (erityisesti katolisten ja ortodoksien keskuudessa, harvemmin käytetty luterilaisten parissa.).

Maria oli vain nuori neitokainen kun hän tuli raskaaksi, eikä ollut edes ehtinyt mennä naimisiin kihlattunsa Joosefin kanssa. Tuohon aikaan oli erittäin hankalaa, jos nuori nainen tuli raskaaksi ennen avioon astumista, sillä kukaan juutalainen mies ei haluaisi naida sellaista naista, joka oli synnyttänyt lapsen avioliiton ulkopuolella. Jopa Joosef meinasi purkaa kihlauksen, mutta Herran enkeli onnistui puhumaan hänelle järkeä ja rohkaisi Joosefia naimaan Marian ja pitämään huolta tästä. Niinpä Joosef nai Marian ja antoi pojalle nimeksi Jeesus, joka tarkoittaa "Herra pelastaa". Vanhan Testamentin profeetat olivat ennustaneet että näin tulisi tapahtumaan.

Marialla on suuri ja vastuullinen tehtävä ja häntä mitä luultavimmin pelotti ottaa vastuu jostain näin suuresta asiasta. Hän oli kuitenkin rohkea ja nöyrytyi Herran tahtoon ja toimi kuten kuuliaan palvelijan tulee toimia ja täytti Jumalansa tahdon. Marian käytös edustaakin vahvasti sitä mitä meidän kaikkien kristittyjen tulisi tehdä: seurata Herramme, meidän Jumalamme tahtoa, vaikka se olisikin hankalaa ja pelottaisi meitä. Marian ilmestyspäivänä on hyvä pysähtyä miettimään tätä asiaa ja miettiä mitä kaikkea Maria kävikään läpi omassa elämässään.

Protestanteille Neitsyt Maria ei ole niinkään keskeinen hahmo, kuin esimerkiksi katolisille ja ortodokseille, joiden jumalanpalveluselämään Marian rukoileminen kuuluu oleellisena osana. Monesti he mieluummin rukoilevat Neitsyt Marialta apua, kuin suoraan Jumalalta tai Jeesukselta tai Pyhältä Hengeltä. Heille vakiintuneen käsityksen mukaan Maria on taivaassa ja rukoilee siellä meidän puolestamme ja on valmis välittämään häntä rukoilevien ihmisten rukoukset Jumalalle ja auttamaan meitä meidän hätämme hetkellä. Tunnetuin Marialle omistettu rukous on "Ave Maria". Neitsyt Maria on katolisille ja ortodokseille tärkein pyhimys, mutta myös luterilaisille tärkeä henkilö, jonka roolia ei kannata väheksyä.

AVE MARIA

"Terve Maria, armoitettu, Herra sinun kanssasi. Siunattu sinä naisten joukossa ja siunattu kohtusi hedelmä Jeesus." (yleinen versio)

"Iloitse, Jumalan Äiti, Neitsyt, armoitettu Maria, Herra on Sinun kanssasi. Siunattu olet Sinä naisten joukossa ja siunattu on Sinun kohtusi hedelmä, sillä Sinä olet synnyttänyt sielujemme Pelastajan." (ortodoksien käyttämä versio)

"Pyhä Maria, Jumalan äiti, rukoile meidän syntisten puolesta nyt ja kuolemamme hetkellä. Aamen." (katolisten käyttämä versio)

"Ave Maria, gratia plena Dominus tecum; Benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui, Jesus." (latinankielinen versio)

LUE RAAMATUSTA

Enkeli ja Maria (Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 1, jakeet 26–38)

Enkeli ja Joosef (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 1, jakeet 18–25)

Marian kiitosvirsi (Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 1, jakeet 46–56)

Vanhan Testamentin ennussanoja (Jesajan kirja, luku 7, jae 14; Jesajan kirja, luku 9, jae 5; Psalmi 130, jae 8)

KESKUSTELTAVAA

Miksi meidän tulee totella Jumalan tahtoa? Missä asioissa meidän tulee totella Jumalaa? Milloin? Entä milloin tai miksi ei?

Miksi Maria totteli (vaikka häntä pelotti)? Miksi Joosef totteli?

Pelottiko Mariaa? Mikä pelotti?

Kuinka kuuliainen Jumalan palvelijan kuuluu olla? Tuleeko meidän suostua kaikessa Jumalan tahtoon? (Soveltuu keskusteluun vanhempien lasten kanssa)

Oletko itse saanut koskaan erittäin vastuullista tehtävää? Miltä tuntuu olla vastuussa jostain hyvin tärkeästä asiasta? Onko se helppoa tai pelottaako se? Miten suuresta vastuusta selviää?

Millaisista asioista me joudumme kantamaan vastuuta? Millaisia velvollisuuksia meillä on Jumalalle ja toisillemme ja itsellemme? Millaisia velvollisuuksia on helppo kantaa ja millaisia raskas?

PÄÄSIÄINEN

Pääsiäinen on aina ollut kristittyjen suurin juhla, koska silloin Jeesus uhrasi itsensä ristinpuulla lunastaakseen meidät vapaiksi synnistä. Monesti lasten mielestä suurin juhla on kuitenkin joulukuun joulukuun ja perusteluna on yleensä se, että silloin saa lahjoja ja että se on Jeesuksen syntymäpäivä. Joulukuun on tärkeä päivä kristityille, mutta silloin täytyi vasta ensimmäinen osa Jumalan meille antamasta lupauksesta. Vasta pääsiäisenä viimeisetkin lupaukset kävivät toteen, kun Jeesus nousi kolmantena päivänä kuolleista. On hyvin tärkeää painottaa lapsille pääsiäisen tapahtumia ja tehdä selväksi, että juuri pääsiäisen tapahtumat käynnistivät sen tapahtumien ketjun, joka on johdattanut kristityt tähän päivään asti.

Miksi pääsiäinen sitten on meille niin tärkeä juhla? Kärjistäen asian voisi ilmaista niin että kaikki mihin uskomme ja mihin turvaamme juontuu pääsiäisen tapahtumiin. Kristityt ovat olemassa koska Jeesus nousi kuolleista pääsiäisenä ja täytti näin kaikki Vanhan Testamentin lupaukset pelastuksesta ja armosta. Kun ihminen alussa lankesi syntiin, me jouduimme eroon Jumalasta, sillä Jumala ei rakasta syntiä, vaan vihaa sitä. Jumala kuitenkin rakastaa ihmistä, vaikka tämä olisi kuinka syntinen tahansa. (tiivistetysti: syntiä Herra vihaa, mutta lapsiaan Hän rakastaa aina). Pääsiäisenä Jeesus otti kaikki nuo synnit harteilleen ja vei ne ristinpuulle, missä hän kuoli meidän puolestamme, jotta saisimme tulla takaisin Jumalan luo. Ja juuri tätä sanomaa me julistamme, olemme julistaneet jo apostolien päivistä lähtien: iloitse, sillä vapahtajamme Jeesus Kristus on kuollut syntiesi vuoksi ja ne on sinulle annettu anteeksi, ja nyt voit tulla Jumalan luo. Pääsiäisen merkityksestä kertoo myös se, että se on kuvailtu hyvin tarkasti kaikissa evankeliumeissa, kun taas joulusta puhutaan vain Matteuksen ja Luukkaan evankeliumeissa.

Ennen Jeesusta pääsiäinen oli juutalaisten juhla Egyptistä vapautumisen muistoksi. Jumala oli määrännyt profeetta Mooseksen kautta Israelin-kansaa viettämään tätä päivää. Pääsiäisen viettoon liittyy monia sääntöjä ja perinteitä, osa sellaisia, jotka Jumala itse määräsi (lue lisää aiheesta Toisesta Mooseksen kirjasta). Kyseessä oli yksi vuoden tärkeimmistä päivistä juutalaisille ja sen viettämiseen suhtauduttiin suurella vakavuudella ja hartaudella. Jeesus itsekkin saapui viettämään pääsiäisjuhlaa Jerusalemiin opetuslastensa kanssa, koska niin oli määrätty.

Meidän pääsiäisen viettoomme liittyy paljon vanhoja pakanaperinteitä, joita Suomessa ja Venäjällä noudatettiin aikana ennen kristinuskon

tänne saapumista. Esimerkiksi noitien (tai trullien) uskottiin olevan erityisen ahkeria juuri pääsiäisen aikoihin. Pääsiäismunat ja jänikset puolestaan symboloivat uuden elämän syntyä ja suvunjatkumista (vanhaan aikaan pääsiäisen tienoilla juhlittiin kevään saapumista). Lapsille on hyvä kertoa, mitkä perinteet ovat kristillisiä ja mitkä eivät, sekä selittää sitä, mistä ne ovat tulleet. Joskus raja ei ole selvästi vedettävissä. Esimerkiksi pääsiäisen aikaan liitetty kananmuna symboloi uutta elämää, mutta sen voidaan myös ajatella symboloivan Jeesuksen ylösnousemusta (elämän voittoa kuolemasta). Samoin nopeasti lisääntyvät jänikset symboloivat uutta elämää ja ovat synnyttäneet meille tutun legendan ”pääsiäispupusta”.

PÄÄSIÄISEN AJAN TAPAHTUMAT

PALMUSUNNUNTAI

Vietetään pääsiäistä edeltävänä sunnuntaina. Silloin muistellaan sitä, kun Jeesus ratsasti aasilla Jerusalemiin ja sitä, kuinka ihmiset kerääntyivät ottamaan häntä vastaan.

KIIRASTORSTAI

Jeesus murtaa leivän ja jakaa viinin opetuslapsilleen ja näin asettaa ehtoollisen (kts. lisää kohdasta ”Ehtoollinen”). Jeesus myös mainitsee, että yksi Hänen opetuslapsistaan on kavaltava Hänet.

PITKÄPERJANTAI

Jeesus vangitaan yöllä ja tuomitaan ristiinnaulittavaksi. Jeesus kuolee ja haudataan. Opetuslapset hajaantuvat ja lähtevät pakoon, kun luulevat mestarinsa hylänneen heidät.

PÄÄSIÄINEN

Jeesuksen hauta löydetään tyhjänä ja näin toteutuvat viimeisetkin ennustukset, kun Hän osoittaa voittaneensa kuoleman ja lunastaneen meille ikuisen elämän.

MUITA PÄIVIÄ

Malkamaanantai, tikkutiistai, kellokeskiviikko ja lankalauantai ovat saaneet nimensä niiden askareiden perusteella, joita suomalaiset tekivät vanhoina aikoina noina päivinä. Varsinaista Raamatullista perustetta niille ei ole, eikä näitä nimiä yleensä käytetäkään.

LUE RAAMATUSTA

Alla olevaan listaan on kerätty miltei kaikki pääsiäistä käsittelevät raamatunkohdat evankeliumeista. Koska niitä on näin paljon, on suositeltavaa, että ohjaaja valitsee yhden evankeliumin ja etenee sen mukaan, eikä yritä käydä läpi kaikkia raamatunkohtia lasten kanssa.

Jeesus ratsastaa Jerusalemiin (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 21, jakeet 1–11; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 11, jakeet 1–11; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 19, jakeet 28–38; Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 12, jakeet 12–19)

Temppelin puhdistaminen (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 21, jakeet 12–17; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 11, jakeet 16–19; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 19, jakeet 45–48; Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 2, jakeet 13–22)

Jeesuksen surmaamisesta neuvotellaan (Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 14, jakeet 1–2; Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 26, jakeet 1–5; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 1–2; Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 11, jakeet 45–53)

Jeesus vangitaan (Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 14, jakeet 43–52; Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 26, jakeet 47–56; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 22, jakeet 47–53; Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 18, jakeet 1–11)

Jeesus Suuren Neuvoston edessä (Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 14, jakeet 53–65; Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 26, jakeet 57–68; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 22, jakeet 66–71; Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 18, jakeet 19–24)

Pietari kieltää Jeesuksen (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 26, jakeet 69–75; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 14, jakeet 66–72; Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 18, jakeet 15–18 ja 25–27; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 22, jakeet 54–62)

Jeesus ja Pilatus (Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 15, jakeet 1–15; Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 27, jakeet 11–26; Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 18, jakeet 28–40 ja luku 19, jakeet 1–16)

Jeesuksen ristiinnaulitseminen (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 27, jakeet 32–44; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 23, jakeet 26–

43; Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 19, jakeet 16–24; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 15, jakeet 21–32)
 Jeesuksen kuolema ja hautaaminen (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 27, jakeet 45–61; Evankeliumi Luukaan mukaan, luku 23, jakeet 44–55; Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 19, jakeet 25–30 ja 38–42; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 15, jakeet 33–47)

Jeesuksen ylösnousemus (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 28, jakeet 1–15; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 24, jakeet 1–12; Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 20, jakeet 1–10; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 16, jakeet 1–8)

KESKUSTELTAVAA

Millaisia pääsiäisperinteitä teidän perheessä on?

Mitä kaikkea pääsiäisenä tapahtui? Mitä minäkin päivänä tapahtui?

Miksi pääsiäisenä kävi niin kuin kävi? Miksi Jeesus piti ristiinnaulita? Miksi hän suostui tähän, eikä pyytänyt Jumalaa viemään häntä pois?

Mihin pääsiäinen loppuu? Mikä on sen loppuhuipennus?

Onko pääsiäinen iloinen vai surullinen juhla? Miksi? Miksi pääsiäistä vietetään?

TOUHUTTAVAA

1) Pääsiäisrata

Tämä rata kannattaa rakentaa useampaan huoneeseen siten, etteivät lapset näe seuraavalle pisteelle (tämä auttaa lapsia suuntaamaan huomionsa käsillä olevaan pisteeseen). Kullakin pisteellä voi olla oma ohjaajansa tai lapset voivat kulkea koko matkan yhden ohjaajan seurassa. Jos halutaan luoda lisää tunnelmaa, voidaan päälle laittaa vanhan ajan juutalaiset vaatteet (seurakunnan varastoista löytyy usein tähän tarkoitukseen sopivia vaatekappaleita). Rata on kuvattu etenemisjärjestyksessä seuraavaksi.

a) On palmusunnuntai ja Jeesus on ratsastamassa kaupunkiin. Lattialle on rajattu alue (esimerkiksi teipillä tai matoilla) ja vieressä on pino vaatteita. Samaan tapaan kuten ihmiset kaupungissa heittelivät

vaatteita ja palmunoksia maahan, tulee lastenkin peittää paljas maa vaatteilla. Haasteena on se, että vaatteita käytetään mahdollisimman vähän. Kyse ei ole kilpailemisesta, vaan lapset vain yrittävät parhaansa.

b) On kiirastorstai ja Jeesus on juuri murtautunut leivän ja jakanut viinin. Huoneessa, jonne lapset saapuvat, on pöytä, jolle on katettu leipää koriin (myös rieskat kelpaavat hyvin, sillä ne muistuttavat paljolti sitä leipää, mitä syötiin Jeesuksen aikana) ja laitettu punaista mehua maljaan ”viiniksi”. Aluksi lapsille kerrotaan mitä kiirastorstaina tapahtui ja tämän jälkeen heillekin jaetaan pala leipää ja lasillinen mehu-viiniä. Tarkoituksena ei ole jakaa oikeaa ehtoollista, pelkästään esitellä lapsille se tapahtuma, josta meidän ehtoollisemme juontuu.

c) On pitkäperjantai ja lapset saapuvat Pilatuksen valtaistuinsaliin. Huoneen keskellä on valtaistuin (iso ja koristeellinen tuoli, jos mahdollista, joka on peitelty värikkäin kankain ja pehmein peitoin), joka voidaan mahdollisuuksien mukaan sijoittaa muita tuoleja korkeammalle. Sen vieressä pöydällä on vesikulho. Vetäjä kertoo, kuinka Pilatus tuomitsi Jeesuksen kuolemaan ja pesi kätensä puhtaaksi tästä teostaan. Tämän jälkeen jokaiselle lapselle annetaan reppu selkään. Jokainen reppu on täynnä kiviä, jotta se on sopivan raskas kantaa. Tämä reppu edustaa ristiä, jonka Jeesus joutui kantamaan teloituspaikalleen, Golgatalle eli Pääkallopaikalle. Jos käytössä on isohko risti, joka ei hajoa helposti, voivat lapset kantaa vaihtoehtoisesti sen seuraavalle rastille.

d) On pääsiäinen ja saavutaan Golgatalle. Seinälle on etukäteen tehty pahvista kuva kolmesta rististä kukkulalla. Ristit ovat tyhjiä. Huoneen nurkkaan on tehty peitoista, pöydistä ja vastaavasta hautaluola. Aluksi vetäjän tulee kertoa lapsille mitä tapahtui Jeesuksen ristiinnaulitsemisessa ja kuinka Jeesus kuoli. Risti on tyhjä, koska Jeesus on viety hautaan. Seuraavaksi lapset viedään haudalle katsomaan, onko Jeesus tosiaan siellä. Peitoista ja pöydistä tehty hauta on kuitenkin tyhjä. Nurkkaan on voitu laittaa myös jotain kankaita käärinliinoiksi, antamaan lisäsävyä rastille.

e) Lopuksi vetäjä johdattaa lapset pois radalta ja kertoo, että hauta on tyhjä, koska Jeesus on herännyt kuolleista ja näin voittanut kuoleman ja lunastanut meille ikuisen elämän. Jos aikaa on ja lapset jaksavat kuunnella, voidaan käydä läpi vielä se, mitä opetuslapsille tapahtui tämän jälkeen. Onnistuneen radan suorittamisen jälkeen voi olla hyvä idea tarjota mehua ja keksiä janoisille ja nälkäisille lapsille.

HELLUNTAI

Helluntai on yksi ”kolmesta suuresta” kristittyjen juhlasta (muut juhlat ovat joulu ja pääsiäinen). Se on kristillisen kirkon syntymäpäivä. Tuona päivänä, 50. päivänä pääsiäisestä, Pyhä Henki vuodatettiin apostolien päälle ja näin syntyi ensimmäinen kristillinen seurakunta ja kirkko sai alkunsa. Yhä edelleen helluntaita vietetään samaisena päivänä, eli 50. päivänä pääsiäisestä. Helluntaihin liittyy kolme suurta teemaa: ensinnäkin se muistetaan Pyhän Hengen vuodatuksesta, jonka seurauksena apostolit alkoivat puhua kielillä ja Pietari piti kansalle puheen, jonka seurauksena kolmetuhatta ihmistä kääntyi ja antoi kastaa itsensä. Toiseksi, tämä päivä muistetaan kirkon syntymäpäivänä, sillä tuolloin kirkko syntyi ja alkoi leviämään entistä laajemmalle, kun lähetystyö saatiin aloitettua. Kolmanneksi, helluntai on pääsiäisenajan päätöspäivä ja silloin muistellaan Jeesuksen voittoa kuolemasta ja julistetaan ylösnoussutta Kristusta, johon koko kristillinen usko ja sanoma pohjautuvat. Helluntai on siis syystäkin yksi suurimmista kristillisistä juhlapäivistä, vaikka sillä onkin tapana jäädä joulun ja pääsiäisen kaltaisten suosittujen juhlien varjoon. Meidän ei silti tulisi unohtaa helluntain tapahtumia, sillä ilman tuota päivää ja sen tapahtumia, kirkkoa ei olisi. Jos apostolit eivät olisi saaneet Pyhää Henkeä, eikä Jumala olisi näin rohkaissut heitä levittämään evankeliumia, kirkkoa ei olisi syntynyt ja kristinusko ei olisi levinnyt tänne pohjolan perukoille. Jumala teki suuren ihmeen, kun Hän sai kaksitoista henkisen ryhmän aloittamaan työn, jonka seurauksena sanoma ylösnouksesta Kristuksesta on levinnyt ympäri maailman.

Alun perin helluntai ei ollut uskonnollinen juhlapäivä, vaan se oli sadonkorjuujuhla juutalaisille. Helluntaista tuli uskonnollinen juhla, kun sitä alettiin viettää Siinailla tapahtuneen lain antamisen muistoksi. Kristityille helluntai on Pyhän Hengen vuodattamisen muistopäivä ja liittyy Siinain tapahtumiin siten, että helluntai on yksi niistä päivistä, jolloin laki saatiin täytettyä. Suomenkieleen helluntai on tullut ruotsin sanasta *helgdag*, pyhäpäivä. Monissa muissa kielissä sana helluntai (esimerkiksi ruotsissa *pingst*, saksassa *Pfingsten* ja kreikassa *pentekoste*) tarkoittaa alun perin viidettäkymmenettä päivää.

LUE RAAMATUSTA

Helluntai ja Pyhän Hengen vuodatus (Apostolien teot, luku 2, jakeet 1–13)

Pietarin puhe Pyhän Hengen vuodattamisen jälkeen (Apostolien teot, luku 2, jakeet 14–41)

KESKUSTELTAVAA

Mitä helluntaina tapahtui? Kuka teki ja mitä teki? Miksi teki?

Miksi me vietämme edelleen helluntaita? Mitä helluntai meille merkitsee? Miksi tämä päivä on niin tärkeä?

Miten helluntain tapahtumat vaikuttavat edelleen meihin?

TOUHUTTAVAA

1) Perunaristi

Tämä askartelu on mahdollista toteuttaa sisällä ja ulkona. Ulkona etuna on se, että ympärillä on tilaa riittävästi kuuman metallin liikuttamiseen. Tuokiota varten tarvitaan perunoita (mahdollisimman isoja), askartelutinaa (saatavilla askarteluliikkeistä myös nimellä valutina, joka on tähän askarteluun sopivampi kuin uudenvuoden hevosenkenkätina), veitsiä ja lusikoita (riittävän pieniä tarkkuustyötä varten), sekä lämmönlähde, kuten kuuma nuotio tai kaasukeitin, sekä tinan sulattamiseen soveltuva pannu (saatavilla askarteluliikkeistä ja rautakaupoista).

Ensin perunasta leikataan pieni pala pohjasta pois, jotta sille saadaan tasainen alusta, ettei se pääse heilumaan metallia valettaessa. Tämän jälkeen yläpuolelta leikataan isompi palanen pois pitkittäin, jotta kaivertaminen voidaan aloittaa. Kaivertaminen voidaan tehdä lusikoilla, veitsillä ja millä tahansa muulla välineellä, joka tuntuu sopivalta. Perunan yläosaan kaiverretaan ristinmuotoinen syvennys, joka ei saa kuitenkaan olla niin syvä, että pohja menee rikki tai niin lähellä reunoja, että ne hajoavat. Kun perunamuotti on valmis voidaan aloittaa tinan kuumentaminen. Tässä vaiheessa tulee olla hyvin varovainen ja aikuisen kanssa tinaa kuumentamassa ja valamassa saa olla vain yksi lapsi kerrallaan, muiden odottaessa turvavälin päässä. Tina kuumennetaan pannulla, kunnes se on kokonaan sula, jonka jälkeen

se kaadetaan muottiin. Tinan määrä kannattaa arvioida huolella etukäteen, ettei sitä tule liikaa ja se alkaa valua muotin reunojen yli. Tina ei pysy kuumana kovinkaan pitkään ja alkaa jähmettyä hyvin nopeasti poistuttuaan kuumuudesta. Tämän takia valaminen pitää tehdä ripeästi. Peruna laitetaan etukäteen tasaiselle alustalle sulatuspaikan lähelle, että välimatka on mahdollisimman pieni. Kun tina on saatu perunamuotiin, tulee sille antaa aikaa jäähtyä rauhassa ja jähmettyä. Kun se ei ole enää kuuma, voidaan tinaristi kaapia esille perunasta.

Tarvikkeet: Perunoita (isoja), askartelutinaa, kaasukeitin, veitsiä, lusikoita, sulatusastia, narua.

2) Lattiakuva seurakunnasta

Tähän tuokioon kannattaa varta iso kasa erivärisiä ja kokoisia (nenäliinan kokoisia tai pienempiä) liinoja, narun ja köyden pätkiä ja kaikkea muuta tavaraa, joka näyttää kivalta. Tavarat kannattaa sijoittaa niin, että lapset näkevät ne helposti, mutta niin että keskelle lattiaa jää riittävän suuri tila kuvaa varten.

Aluksi voidaan kysellä, ketkä kaikki ovat käyneet kirkossa, mitä kaikkea siellä silloin tapahtui ja keiden kanssa siellä oltiin. Sitten voidaan alkaa miettiä, mitä kaikkea kirkossa kuuluu olla ja käytettävissä olevista välineistä ryhdytään luomaan kuvaa lattialle kirkosta. Jokainen lapsi saa vuorollaan (esimerkiksi viittaamalla) ehdottaa jotain asiaa kirkkoon ja ryhmä saa sen jälkeen tehdä päätöksen kuuluuko se kirkkoon vai ei. Kuvan pohjaksi voidaan tehdä kirkon ääriviivat kankaista tai narusta.

Kun kuva on valmis, voidaan pohtia sitä, missäköhän Jumala mahtaa asua. Onko kirkko Hänen kotinsa? Entä mitä eroa on seurakunnalla ja kirkolla? Kirkkohan on vain rakennus, jota voidaan sanoa myös Herran huoneeksi, mutta se olisi vain kylmä kasa kiveä, elleivät ihmiset kävisi siellä, sillä he ovat Jumalan seurakunta. Jo helluntain tapahtumista asti kristityt ovat kerääntyneet kirkkoihin jumalanpalveluksiin ja rukoushetkiin. Lopuksi voidaan pohtia myös sitä, mitä kaikkea kirkossa tehdään ja millaisia asioita lapset ovat siellä nähneet.

Pari vinkkiä tavaroista:

- jokaisessa kirkossa on risti
- Raamattu ja virsikirja on hyvä varata lähelle
- urkuja edustamassa voi olla mikä tahansa soitin.

JUHANNUS – JOHANNES KASTAJAN PÄIVÄ

Johannes, joka tultiin myöhemmin tuntemaan lisänimellä ”Kastaja” oli Jeesuksen serkku ja hänen edelläkävijänsä, joka valmisteli ihmisiä Jeesuksen tuloa varten. Johannes tunnetaan ihmisten opettamisen, Jumalan Valtakunnan tulon julistamisen ja kastamisen lisäksi siitä, että hän oli se henkilö joka kastoi Jeesuksen Jordan- virralla.

Monet uskoivat, että Johannes, joka niin väkevästi todisti Jumalasta, oli Vanhan Testamentin lupaama Messias. Johannes sanoi itse kuitenkin olevansa vain vähäinen polunraivaaja ja Messias on tuleva vasta hänen jälkeensä. Jordan-virralla hän sitten kohtasi Jeesuksen, jonka hän sanoi olevan se jota juutalaiset olivat niin pitkään odottaneet. Jeesus puhui useamminkin Johanneksesta ja piti hänen tekemäänsä työtä korkeassa arvossa. Valitettavasti Johanneksen tarina ei lopu hyvin. Hän nimittäin joutui kuningas Herodeksen epäsuosioon moitittuaan tätä tämän tekemistä vääryyksistä, minkä seurauksena hänet mestattiin. Perimätietona on kulkenut legenda, jonka mukaan Johannes Kastajan pään pelasti tuntematon opetuslapsi, joka kätki sen salaiseen luolaan, jossa se yhä edelleen on ja on valmis auttamaan ihmisiä jotka sen löytävät. Johannes Kastajan pää on samanlainen legenda, kuin legenda Graalin maljasta, eli siitä ei ole olemassa Raamatullisia lähteitä ja onkin luultavimmin mielikuvituksen tuotetta.

Miksi Johannes on niin tärkeä Raamatussa? Hän oli mukana täyttämässä Vanhan Testamentin ennussanoja Messiaan saapumisesta. Juutalaiset odottivat, että profeetta Elia saapuisi valmistelemaan heitä Messiaan tulemiseen. Elia tulikin Johannes Kastajan hahmossa tänne ja aloitti saarnaamisen ja kastamisen, näin valmistellen kansaa Jeesuksen saapumista varten. Johanneksen opetuksissa näkyy hyvin sama sanoma, jonka julistamista Jeesus jatkoi hänen jälkeensä. Tuo sanoma oli: Jumalan Valtakunta on lähellä, katukaa syntejänne, pyytäkää niitä anteeksi ja iloitkaa, sillä Messias on saapunut pelastamaan teidät. Johannes julisti Jumalan hyvyyttä, pelastusta ja syntien anteeksiantamista, mihin hänen nimensäkin viittaa (hepreaksi nimi ”Johannes” tarkoittaa ”Jumala on armollinen”).

Perinteinen suomalainen juhannus ei liity Johannekseen, vaan juhannus oli sitä aikaa, kun pahoja henkiä peloteltiin pois ja lausuttiin onnea ja menestystä tuovia loitsuja tulevaa vuotta varten. Esimerkiksi kokot ovat osa tätä perinnettä, eikä niillä ole juuri mitään tekemistä Johannes Kastajan kanssa. Juhannuksena olisi kuitenkin hyvä hiljentyä hetkeksi miettimään kakkia niitä ihmisiä, jotka valmistelivat maailmaa luvattun Messiaan tuloa varten.

LUE RAAMATUSTA

Johanneksen syntymä (Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 1, jakeet 5–25 ja 57–80)

Johanneksen toiminta (Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 3, jakeet 1–20; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 1, jakeet 1–8; Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 1, jakeet 1–12)

Johannes kastaa Jeesuksen (Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 3, jakeet 21–22; Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 3, jakeet 13–17)

Johanneksen mestaus (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 14, jakeet 1–12; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 6, jakeet 14–29)

Johannes ja Jeesus (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 11, jakeet 1–19; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 7, jakeet 24–35)

Vanhan Testamentin ennustuksia (Jesajan kirja, luku 40, jakeet 1–11; Malakian kirja, luku 3, jakeet 23–24)

KESKUSTELTAVAA

Kuka oli Johannes? Miksi hänen lisänimensä oli ”Kastaja”? Mikä hänen yhteytensä profeetta Eliaan on?

Ketä Johannes kastoi? Miksi hän kastoi? Miten hän kastoi?

Miksi Johannes kastoi Jeesuksen? Miksei Jeesus kastanut Johannesta?

Mitä Johannes opetti? Miten siihen reagoitiin?

TOUHUTTAVAA

1) Lattiakuva Jordanvirrasta

Tuokiota varten ohjaaja varaa käytettäväksi erilaisia kankaita (esim. sinistä virran vedeksi, vihreää ja ruskeaa rannoiksi) ja muita tavaroita kuvan rakentamista varten.

Kertomusta Johannes Kastajasta lähdetään käymään läpi niin, että ensin kerrotaan kuka Johannes oli ja mistä hän puhui ja opetti. Kuvaa ryhdytään tekemään siinä vaiheessa, kun Johannes on Jordanvirran rannalla ja Jeesus on saapumassa paikalle. Kohtaus käydään läpi siinä järjestyksessä kuin se Raamatussa kerrotaan. Aina kun mainitaan joku henkilö, esine, asia tai ilmiö, lapset pääsevät tekemään sen käytettävissä olevista esineistä kuvaksi lattialle. Koska kertomuksessa on paljon pieniä yksityiskohtia, kuvamateriaalia kannattaa varata reilusti ja monipuolisesti. Kertomus lopetetaan siihen, kun Jeesus poistuu paikalta kasteen jälkeen.

Kuten lattiakuvien tekemisessä yleensäkin, ei tässäkään kannata olla liian tarkka siitä, miten asiat kuvataan lattialle. Antaa lasten siis itse luoda kuva tapahtumista juuri niin kuin he sen näkevät. Ohjaajan tehtävänä on kertoa kertomus ja opettaa sen sisältö lapsille ja lasten tehtävänä on kuvittaa se. Ohjaajan on syytä varmistaa, että kukin lapsista saa vuorollaan olla tekemässä kuvaa ja sanoa kaikille, ettei kuvan tekemisessä ole kuin vain oikeita ratkaisuja, sillä kukin taiteilee niin kuin itse haluaa.

PYHÄINPÄIVÄ

Pyhäinpäivässä yhdistyy kaksi alkujaan erillistä juhlaa: kaikkien pyhien päivä ja kaikkien uskovien vainajien muistopäivä. Pyhäinpäivän nimi viittaa pyhiin, eli pyhimyksiin, joita muistellaan tuona päivänä. Päivän vanha nimi, ”pyhain miesten päivä” kertoo tästä vieläkin tarkemmin. Lisäksi tuona päivänä muistellaan marttyyreita, jotka ovat kuolleet uskonsa takia ja näin antaneet suuren uhrauksen, jotta kristinusko voisi levitä ja kukoistaa. Pyhimysten ja marttyyrien kunnioittamisen lisäksi pyhäinpäivänä muistellaan kuolleita ystäviä, sukulaisia ja muita läheisiä. Useille suomalaisille kuuluu tapoihin vieraila heidän haudoillaan tuona päivänä ja viedä sinne kukkia tai seppeleitä ja sytyttää kynttilä heidän muistolleen. Tapa on yleistynyt runsaasti toisen maailmansodan jälkeen, jolloin moni menetti useammankin ystävän tai sukulaisen.

Pyhäinpäivän kanssa samoihin aikoihin on myös halloween, jonka nimi tulee englanninkielen sanoista ”all hallows eve” eli ”kaikkien pyhien ilta” (kuten ”Isä meidän”-rukouksessa: ... *pyhitetty* olkoon Sinun nimesi (suomeksi) ... *hallowed* be Thy name (englanniksi) ...). Aikoinaan, ennen kuin kristityt alkoivat viettää kyseistä iltaa pyhiensä kunnioittamisen merkeissä, halloween oli sadonkorjuun juhla, jota erityisesti anglosaksiset maat juhlivat, kuten Englanti ja Saksa. Tuohon aikaan uskottiin, että tuona yönä elävien maailman ja tuonpuoleisen maailman, eli kuolleiden maailman, välinen raja on poikkeuksellisen heikko ja kuolleet voivat vaeltaa vapaasti ja kiusata eläviä. Näitä pahoja henkiä pyrittiin torjumaan pelottavilla asuilla ja kokoilla. Tästä juontuu nykyinen halloween perinne, jossa erityisesti lapset pukeutuvat naamiaispukuihin ja kulkevat ovelta ovelle sanoen ”karkki vai kepponen”. Kristillistä sisältöä tällä juhlalla ei ole ja se onkin jääne vanhoista pakanallisista tavoista. Meille kristityille tämä aika muistuttaa siitä, että me kristityt muodostamme pitkän ketjun, joka on jatkunut jo kaksituhatta vuotta, aina Jeesuksen ajasta alkaen meidän päiviimme asti. Kristittyjä on ollut ennen meitä ja heitä tulee olemaan meidän jälkeemmekin ja kun meidän aikamme tulee täyteen, saamme tulla osaksi tätä suurta jatkumoa.

Pyhäinpäivänä meidän on hyvä pysähtyä hetkeksi muistelemaan kaikkia niitä ihmisiä jotka ovat olleet ennen meitä, mutta jotka ovat nukkuneet pois. Tämä on surullista aikaa ja tähän päivään liittyy paljon kaipuuta ja surumieltä poismenneiden rakkaiden vuoksi. Erityisesti lapset saattavat ottaa tämän juhlan raskaasti, koska he eivät aina osaa käsitellä ajatusta siitä, että kun joku on kuollut, hän ei enää tule takaisin. Sen sijaan että keskittyisimme suremaan heitä joka ovat

poissa, voimme olla onnellisia siitä, että he ovat saaneet levon ja voivat nyt odottaa rauhassa, ilman että suru ja tuska kiusaavat heitä enää.

KESKUSTELTAVAA

Oletko koskaan käynyt hautausmaalla? Millaista siellä on? Miltä siellä kuulostaa? Tuoksuu? Onko se pelottava paikka vai millainen?

Millaisia perinteitä teidän perheessä on pyhäinpäivänä? Onko teillä tapana käydä sytyttämässä kynttilä sukulaisten haudoille? Entä juhlitaanko teidän kotona halloweenia?

Miksi pyhäinpäivää pidetään kovin pelottavana päivänä? Onko se sitä, vai enemmänkin surullinen? Vai onko se jännittävä tapahtuma?

Millaisia tarinoita ja kertomuksia halloweenista tai pyhänmiesten päivästä muistat?

TOUHUTTAVAA

1) Retki hautausmaalle

Tämä toimii parhaiten silloin jos hautausmaa on lähellä, mutta jos aikaa ja innostusta on, voidaan lasten kanssa lähteä myös pidemmälle matkalle. Pitkille matkoille kannattaa varata evästä ja juotavaa mukaan.

Tarkoituksena on käydä katsomassa millainen paikka hautausmaa on ja auttaa lapsia näkemään ettei sen tarvitse olla pelottava paikka. Eli ei kummitustarinoita ja muita pelottavia tämän retken aikana. Paras aika retkelle on päivällä, kun on riittävän valoisaa, että kaikki voivat nähdä hyvin ympärilleen, eikä paikka tunnu liian pelottavalta. Jos mukaan on mahdollista saada työntekijä hautausmaalta esittelemään paikkaa, on siitä suuri etu. Hautausmaalla kannattaa edetä rauhallisesti ja antaa lapsille aikaa kysellä ja itselleen aikaa vastata. Koko hautausmaata ei kannata kiertää, varsinkaan pienten lasten kanssa, vaan on parempi keskittyä esittelemään keskeiset paikat (kappeli, kirkko ja vastaavat paikat).

Jos ennen retkeä on ollut aikaa ryhmä voi yhdessä tehdä seppeleen tai kukkakimpun, joka viedään ryhmän kanssa hautausmaalle. Jos

hautausmaalla on jollekin tuttu hauta, voidaan sitä käyttää (kannattaa kuitenkin miettiä sitä, onko liian henkilökohtaista käyttää jollekin tuttua hautaa, ettei loukkaa ketään). Vaihtoehtoisesti seppele voidaan viedä jonkun merkkihenkilön haudalle (haudan sijainti tulee selvittää etukäteen) tai laskea jonkin patsaan juurelle yhteiseksi lahjaksi kaikille kirkkomaahan haudatuille.

Jos aikaa on enemmänkin, voi ryhmä käydä hautausmaalla ensin päivällä ja palata sinne myöhemmin illalla (ei kuitenkaan liian myöhään, ettei pimeys ole vielä liian syvää ja lapset liian väsyneitä) ja askarrella seppeleet aikaisemmin.

2) Tarinoita marttyyreista

Tätä tuokiota varten vetäjän tulee perehtyä yhteen (tai useampaan) marttyyritarinaan, jonka hän aikoo kertoa lapsille. Jos tarina on lyhyt, sen voi lukea kirjasta, mutta pitkiä tarinoita kannattaa tiivistää. Pelkän kertomisen lisäksi voidaan käyttää myös muita kerrontakeinoja, kuten kuvien näyttämistä (myös flanellit), nukkeja tai näyttelemistä, sen mukaan mitä vetäjä osaa ja millainen kertomus kyseessä on. Kertomuksia voi etsiä kirkon kirjavarastoista tai hakea niitä Internetistä.

Monet menneiden aikojen kristityt ovat joutuneet tekemään suuria uhrauksia, jotta me voisimme olla nyt tässä ja se on heidän lahjansa lapsille. Me saamme olla tässä nyt, koska joku on nähnyt suuren vaivan aikoinaan varmistaakseen, että evankeliumi ja sanoma Jeesuksesta Kristuksesta on saavuttanut meidät. Meidän tulee kunnioittaa heidän tekemiään uhrauksia ja olla kiitollisia siitä, ettei meidän tarvitse itse tehdä niin. Tuttujen marttyyritarinoiden, kuten kertomuksen Luciasta ja piispa Henrikistä, sijaan kannattaa yrittää etsiä jokin hieman vähemmän tunnettu tarina, ettei lapsille tule heti tuokion aluksi sellainen tunne, että he ovat kuulleet tämän tarinan liian monesti aikaisemmin.

TUOMIOSUNNUNTAI

Tuomiosunnuntai on kirkkovuoden viimeinen sunnuntai. Kalenterivuodessa se sijoittuu marraskuun viimeiseksi sunnuntaiksi ennen adventin ajan alkua. Tästä päivästä käytetään myös nimitystä Kristuksen kuninkuuden sunnuntai. Näihin kahteen aiheeseen tiivistyy tuomiosunnuntain sanoma: Kristus viimeisen tuomion toteuttajana on maailmankaikkeuden valtias. Tuomiosunnuntai ja adventti liittyvät yhteen siinä, että kummankin aikana Jumala lähestyy meitä Jeesuksessa, kirkkovuoden lopussa tuomarina ja kuninkaana ja kirkkovuoden alussa vastasyntyneenä lunastajana ja luvattuna messiaana.

Ihmisiä tuomitaan usein, toivon mukaan useimmiten syystä. Tuomio annetaan sellaiselle henkilölle joka on syyllistynyt johonkin laittomaan tai rikolliseen ja on tämän takia tuomittu saamaan rangaistuksen rikkomuksestaan. Maan päällä meillä on oikeuslaitos, joka punnitsee rikkojat ja määrää heille lain vaatiman rangaistuksen. Samaan tapaan Jumala tuomitsee ihmisen tämän rikkomuksista ja tekemistä vääryyksistä ja antaa tälle tästä rangaistuksen.

Tuomiosunnuntai saattaa ensi alkuun tuntua pelottavalta päivältä, eikä siinä tunnu juurikaan olevan mitään hyvää. On totta, että tuomiosunnuntauissa on synkkä puolensa, sillä se puhuu maailmanlopusta ja siitä, että Jumala tuomitsee lopussa meidät kaikki. Ja koska Raamattu ei anna yksiselitteistä selontekoa siitä, mitä lopussa tulee tapahtumaan, ihmiset eivät voi muuta kuin vain odottaa ja antaa lopun tulla. On hyvä tiedostaa se, että kaikki on saanut alkunsa jostain, siis Jumalasta, ja kaikki tulee loppumaan joskus, siis Jumalaan, joka on alku ja loppu. Mutta lopun jälkeen koittaa ikuinen elämä.

Tuomiosunnuntain ytimessä piilee kuitenkin ilosanoma, joka kertoo että lopussa Jeesus on tuleva olemaan maailmankaikkeuden valtias ja me saamme elää viisaan hallitsijan valtakunnassa. Vaikka Hän lukeekin meille tuomion, niin Hän on valmis armahtamaan ja antamaan anteeksi kaikille Häneen uskoville, sillä onhan Jumala rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään joka Häneen uskoo joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän (Joh. 3:16). Kristittyjen ei siis tarvitse olla peloissaan, vaan luottaa siihen, että viisas ja hyvä hallitsija pelastaa meidät lopussa. Erityisen keskeistä tämän sanominen on pienille lapsille, etteivät he turhaan ala

pelätä tätä päivää. Meille on kuitenkin luvattu pelastus Jeesuksessa ja tämän opettaminen on keskeisempää kuin tuomiosta puhuminen.

LUE RAAMATUSTA

Kuvaus Viimeisestä Tuomiosta (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 25, jakeet 31–46)

Jeesuksella on tuomiovalta (Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 5, jakeet 22–29)

Muita kuvauksia Viimeisestä Tuomiosta (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 13, jakeet 24–30 ja 36–43 ja 47–50)

KESKUSTELTAVAA

Pelottaako tuomiosunnuntai tai Viimeinen Tuomio? Miksi se pelottaa? Mikä siinä pelottaa?

Mikä on ”tuomio”? Miksi ihmisiä tuomitaan? (esimerkiksi oikeudessa tuomitaan rikollisia) Kuka tuomitsee ihmisen? (oikeudessa tuomari)

Onko sinut todettu/tuomittu syylliseksi johonkin? Mihin/Miksi? Mitä sen jälkeen tapahtui? Saitko rangaistuksen?

Miltä kuulostaa puhe Jeesuksen kuninkuudesta? Oletko koskaan kuullut Jumalasta puhuttavan Kuninkaiden Kuninkaana? Eikö se kerrokin siitä, että Hän on kaikkivaltias?

Monia pelottaa, että heitä syytetään väärin perustein tai syyttä suotta. Tuomitseeko Jumala väärin, jos Hän on kerran viisas ja armahtavainen ja Jeesus, joka niin suuresti rakastaa meitä että antoi oman henkensä pelastaakseen, on Hänen kanssaan?

Ihmiset tekevät virheitä, mutta tekeekö Jumala?

TOUHUTTAVAA

1) Viimeinen Tuomio taiteillen

Tämän tuokion alustukseksi vetäjä voi näyttää lapsille erilaisia kuvia siitä millaiseksi taiteilijat ovat kuvanneet lopunajan tapahtumia. Vetäjän

kannattaa kysellä lapsilta sitä, mitä he kuvassa näkevät ja mitä he pitävät siitä. Kysellä voi myös sitä, mitä he oppivat kuvasta, eli millaiseksi se esittää lopunajan tapahtumat.

Tämän jälkeen lapset saavat taiteilla itse oman teoksensa Viimeisestä Tuomiosta. Tekniikka on vapaa ja taideteoksen voi maalata tai piirtää. Sen voi myös tehdä veistokseksi tai pienoismalliksi, joskin tällöin pitää olla erityisen tarkka siitä, että materiaalia on riittävästi kaikille. Materiaalina voi olla varsinaisten askartelumassojen ja –tilkkujen lisäksi luonnonmateriaaleja tai ylijäämä tavaroita (mitä varastossa ikinä sillä hetkellä onkaan). Muita vaihtoehtoja ovat esimerkiksi valokuvaaminen tai sarjakuvan piirtäminen, mutta nämä vaihtoehdot vievät yleensä enemmän aikaa, kuin pelkkä piirtäminen.

Kun työt on saatu valmiiksi, voidaan vielä kerääntyä yhteen ja käydä ne läpi ja taiteilija saa selittää itse, mitä teoksessa näkyy.

2) Jeesuksen kuninkuus taiteillen

Muuten samanlainen tuokio kuin edellinen, mutta teemana on Jeesuksen kuninkuus, eli tuomion sijaan keskitytään siihen, että lopussakin ja sen jälkeen meitä hallitsee viisas ja hyvä kuningas. Erityisesti pienempien lasten kanssa tämä lähestymistapa Tuomiosunnuntaihin on helpompi, kuin tuomiosta puhuminen.

OSA 2: RAAMATUN SUURIA TEEMOJA

Raamattu sisältää suurien kertomusten, kuten kertomuksen vedenpaisumuksesta ja kuvauksen Jeesuksen ylösnousemuksesta, lisäksi paljon suuria teemoja, jotka kulkevat mukana raamatunkertomuksissa. Kuten mitkä tahansa kertomukset, eivät Raamatussakaan olevat olisi niin puhuttelevia, ellei niissä olisi jokin opetus tai viisaus mukana.

Tähän osuuteen on kerätty erinäisiä avainsanoja ja teemoja, joita on hyvä käydä läpi jo nuorella iällä. Jotkin teemoista voivat kuulostaa aivan liian hankalilta pienille lapsille, mutta eiväthän lapset voi koskaan oppia tuntemaan näitä, jos eivät kuule niistä. Näiden tuokioiden tarkoituksena ei ole niinkään käydä suuren luokan filosofista keskustelua teeman olemuksesta, vaan käsitellä konkreettisesti miten asia näkyy meidän elämässämme, mitä voimme oppia Raamatusta ja mitä voimme oppia Jumalasta tämän kautta. Ohjeena onkin: mitä nuorempi yleisö, sitä yksinkertaisempaa ja käytännönläheisempänä tuokio kannattaa säilyttää. Vanhempien lasten kanssa voidaan käydä enemmän filosofista keskustelua asiasta, koska heillä on enemmän valmiuksia siihen ja he ovat saavuttaneet sen iän, jossa nämä asiat alkavat avautua heille enemmän. Ohjaajan tehtävänä näissä tuokioissa on arvioida miten maanläheisesti tai korkealentoisesti asiaa kannattaa käsitellä lasten kanssa. Tärkeää on pystyä puhumaan asiasta niin että lapset ymmärtävät sen.

Tässä osassa olevat teemat ovat suurimmaksi osaksi hyvin yleisellä tasolla käsiteltäviä, mutta mukana on myös nimenomaan meidän kristittyjen uskoa ja uskonelämää käsitteleviä tuokioita. Näiden tuokioiden kautta on hyvä tuoda lapsille esille sitä, mihin uskomme perustuu. Toinen tavoite on opettaa lapsille sitä, millainen elämä on hyväksi meille ja Jumalan tahdon mukaista. Saarnaaminen ja syyllistäminen tulee kuitenkin jättää pois ja keskittyä enemmänkin opastamiseen ja neuvojen jakamiseen. Kun perusteet on opetettu, lapsi voi itse ryhtyä kyselemään lisää ja tutkimaan asioita. Mutta ensin on saatava ajatus liikkeelle ja se on ohjaajan vastuulla.

ARMO JA VANHURSKAUS

Jos synti on sitä, mikä pitää meidät erossa Jumalastamme, on armo silloin jotain sellaista, joka saattaa meidät takaisin yhteyteen Herramme kanssa. Sillä onhan Jumala rakastanut maailmaa niin paljon, että Hän antoi ainoan poikansa, jottei yksikään joka Häneen uskoisi joutuisi kadotukseen vaan saisi iankaikkisen elämän. Jumalan suunnitelman tarkoituksena on pelastaa kaikki maailman ihmiset, mutta meidän syntisen luontomme (perisynti) ja tekemiemme syntien (teko synnit) takia me emme ole kuitenkaan suoraan kelvollisia tähän. Jumalan armo tulee esiin siinä, että Hän itse antaa anteeksi meille, eli armahtaa meidät, jolloin Hän pyyhkii syntimme pois.

Me emme itse voi saavuttaa armoa. Jeesuksen aikana fariseukset pyrkivät tähän noudattamalla Mooseksen lakia ja vanhoja perinnesääntöjä viimeistä piirtoa myöten, jotta he voisivat tulla Jumalalle kelpaaviksi, eli vanhurskaiksi. Mutta ihminen ei voi itse omin teoin saavuttaa vanhurskautta, sillä kukaan ei voi elää koko elämänsä täysin syntiä tekemättä. Jos ei sorru tekoihin, niin jo ajatuksissaan saattaa tehdä syntiä. Siksi armo onkin Jumalan teko meille, lahja, jonka Hän antaa kaikille tämän teosta riippumatta. Koska me emme itse voi tulla vanhurskaiksi, eli Jumalalle kelpaaviksi, Hän itse lahjoittaa sen meille. Meistä tulee vanhurskaita silloin, kun me uskomme Jeesuksen kuolleen ristinpuulla meidän syntiemme vuoksi ja lunastaneen meille yhteyden Jumalaan. Jeesus oli vanhurskas ja häneen uskovat pääsevät osaksi tästä vanhurskaudesta.

Sanaa vanhurskaus on hankala määritellä tai edes hahmottaa. Sen voidaan ajatella kuitenkin tarkoittavan seuraavanlaisia asioita:

- Se joka on saanut syntinsä anteeksi on vanhurskas.
- Se joka on Jumalalle kelpaava, on vanhurskas.
- Se joka uskoo Jeesukseen Kristukseen pääsee osalliseksi hänen vanhurskaudestaan ja tulee itsekin vanhurskaaksi
- Jumala on vanhurskas, eli oikeamielinen ja hyvä.
- Vanhurskautta ei voida ansaita teoin, vaan se lahjoitetaan meille.

”Annetaan armon käydä oikeudesta” sanotaan vanhassa sanonnassa. Tämä pätee hyvin kristittyihin. Jos meidät tuomitaan oikeuden Korkeimman Tuomarin, eli Jumalan, edessä meidän pahojen tekojemme tähden, ei meillä olisi toivoa selvitä. Mutta jos tuomari antaakin meille anteeksi, me saamme jatkaa elämäämme. Ja näinhän Jumala onkin meille tehnyt. Rangaistuksen sijaan Hän antoi meille uuden mahdollisuuden ja kehottaa meitäkin toimimaan samoin. Isä meidän - rukouksessa sanotaan ”ja anna meille meidän syntimme

anteeksi, kuten mekin annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet”, eli myös meidän pitää armahtaa muita ja antaa heillekin mahdollisuus. On hyvä kuitenkin muistaa, että meitä ohjaavat myös maalliset lait, eivätkä ne voi toimia, jos niitä ei noudateta. Eli jos joku rikkoo maallista lakia vastaan, tulee hänet tuomita sen mukaan, jotta laki ja järjestys toteutuisivat.

LUE RAAMATUSTA

Laki ja synti (Roomalaiskirje, luku 7, jakeet 7–25)

Hengen luoma uusi elämä (Roomalaiskirje, luku 8, jakeet 1–17)

Jumalan pelastus ja armo on tullut kaikille (Kirje Tiitukselle, luku 2, jakeet 11–14)

Herran armo on suuri (Psalmi 103)

Armo on peräisin Jeesukselta (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 11, jae 29; Roomalaiskirje, luku 3, jae 24; Galatalaiskirje, luku 2, jae 16; Efesolaiskirje, luku 2, jakeet 8–9; Apostolien teot, luku 15, jae 11)

Herran Jeesuksen armo olkoon kaikkien kanssa (Johanneksen ilmestyminen, luku 22, jae 21; Raamatun viimeinen jae)

KESKUSTELTAVAA

Milloin olet saanut anteeksi jonkin tekemäsi pahan tai väärän teon? Miltä se tuntui?

Oletko koskaan antanut anteeksi jollekulle, joka on sinua vastaan rikkonut, tehnyt pahoin tai väärin? Miltä se tuntui? Miltä siltä toiselta tuntui (mitä luulet)?

Onko helpompaa antaa anteeksi vai saada anteeksi? Onko helppoa vai hankalaa pyytää anteeksi ja tunnustaa tehneensä väärin?

Toimisiko maailma, jos me emme koskaan antaisi anteeksi ja armahtaisi lähimmäisiämme?

Mitä tarkoittaa ”antaa armon käydä oikeudesta”? (pohtikaa sanonnan merkitystä ja miten se tapahtuu käytännössä)

TOUHUTTAVAA

1) Puhtaaksi pesty

Tuokiota varten tarvitaan kulhollinen mutaa tai vastaavaa maamassaa. Sen alle, lattian tai pöydän suojaksi, on hyvä levittää sanomalehteä, suojakangasta tai pressu. Ennen tuokion alkua kulhoon mudan joukkoon laitetaan esineitä piiloon (esimerkiksi risti, ikoni, leluja), jotka eivät kärsi kosteudesta. Lähelle varataan puhdasta vettä (joko kulhoon tai sitten suoraan lavuaariin). Aluksi lapset kerätään mutakulhon ympärille ja heitä pyydetään poimimaan sieltä yksi esine. Kun esine on poimittu, se pestään puhtaaksi. Kun kaikilla on puhdas esine kädessä, voidaan ne käydä läpi ja katsoa, mitä kaikkea sieltä löytyi ja kysellä miltä tuntui. Oliko inhottavaa laittaa käsi mutaan? Oliko inhottavaa pidellä likaista esinettä kädessä? Tunnistitko sen ennen pesemistä? Miltä esine tuntuu ja näyttää pesemisen jälkeen? Onko sitä helpompi pidellä nyt kun se on puhdas?

Samalla tavalla kuin nämä esineet olivat ensin likaisia, eikä niitä saattanut tunnistaa niitä peittävän mudan alta, niin olemme me ihmisetkin synnin tahrimia. Me likaamme itsemme tekemällä ja sanomalla pahoja. Syntinen ihminen on kuin likainen lelu, jonka Herra haluaa puhdistaa kaikesta liasta. Siksi Hän pesee synnin aiheuttamat tahrat pois meistä armollaan, kuten me pesimme mudan pois esineistä. Armossa on kyse siitä, että vaikka alussa olisimmekin likaisia, niin saadessamme anteeksi, meidät pestään puhtaiksi.

2) Tarina syntisestä miehestä ja tuomarista

Aluksi lapsille kerrotaan seuraavanlainen tarina (ohjaaja voi kertoa sen sillä tavalla kuin se hänelle on luonnollisinta):

Mies (tai vaihtoehtoisesti nainen) on tuomarin edessä ja häntä syytetään monista rikkomuksista. Mies tietää olevansa syyllinen kaikkeen siihen, mistä häntä syytetään, eikä voi muuta kuin tunnustaa tehneensä kaikki ne väärät teot jotka tuomari on nimeltä maininnut. Tämän kuultuaan tuomarilla ei ole muuta vaihtoehtoa kuin todeta mies syylliseksi ja julistaa tuomio: ristiinnaulitaan. Mies viedään takaisin selliinsä, jossa hän viettää unettoman yön murehtien ja peläten seuraavaa päivää. Kunpa hän voisi saada tekemänsä pahat teot tekemättömiksi. Mutta se mitä on tehty, ei voida saada tekemättömäksi. Ja se joka rikkoo lakia vastaan, on ansainnut tuomion, jonka tuomari hänelle on lukenut. Lopulta aamu kuitenkin koittaa ja mies viedään teloituspaikalle. Siellä kuitenkin ristillä riippuu jo

joku muu ja mies saa kuulla, että toinen on suostunut kuolemaan hänen puolestaan. Vartijat avaavat miehen kahleet ja mies ryntää suoraan ristinpuulle katsomaan, kuka otti hänen rikoksensa kannettavakseen. Ristillä riippuu samainen tuomari, joka alun perin oli hänet sinne tuominut. Kaikkein surullisinta tässä oli se, että tuomari oli tuomitun miehen isä. Hän oli rakastanut niin paljon lastaan, ettei voinut antaa tämän kuolla, vaan päätti mieluummin antaa oman henkensä, jotta hänen lapsensa saisi uuden mahdollisuuden.

Kun tarina on kerrottu, voidaan siitä ryhtyä keskustelemaan. Miltä miehestä mahtoi tuntua kun hän sai kuulla joutuvansa ristiinnaulittavaksi rikostensa tähden? Pelottiko häntä? Olisiko hän voinut mitenkään hyvittää pahoja tekojaan? Miksi tuomari meni itse ristinpuulle kuolemaan miehen puolesta?

Tarina on vertauskuva siitä, kuinka Jumala on rakastanut meitä niin paljon, että antoi ainoan poikansa, Jeesuksen Kristuksen, kuolla ristillä, jotta me saisimme elää. Oikeamielisenä tuomarina Jumalalla ei ole muuta vaihtoehtoa kuin tuomita meidät kaikista rikkomuksistamme ja rangaista meitä niistä. Mutta koska Hänen rakkautensa on niin suurta, ei Hän halua sen tapahtuvan meille, Hänen lapsilleen. Siksi Hän uhrasi itsensä ristillä meidän syntiemme sovittamiseksi, samaan tapaan kuin tarinan tuomari uhrasi itsensä, jotta hänen syylliseksi todettu lapsensa saisi uuden mahdollisuuden elää ilman että hänen vanhat rikkomuksensa seuraisivat häntä.

EHTOOLLINEN

Ehtoollinen on toinen evankelis-luterilaisen kirkon sakramenteista (toisen ollessa kaste). Jeesus asetti itse ehtoollisen jakamalla leivän ja viinin opetuslapsilleen ja sanomalla, että ne ovat hänen ruumiinsa ja verensä, jotka annetaan meidän syntiemme puolesta. Ehtoollinen on syntien anteeksiantamuksen, sovituksen ja lunastuksen ateria (lue lisää edellisestä luvusta). Se on ollut keskeisessä osassa kirkon toimintaa aivan alusta lähtien. Voidaan jopa sanoa, että alkuseurakunnan toiminta muodostui suurimmaksi osaksi ehtoollisen vieton ympärille, minkä lisäksi tehtiin lähetys- ja diakoniatyötä. Ehtoollisella me muistellemme Jeesuksen opetuksia ja kiitämme siitä, että Hän lunasti meidät vapaaksi synnistä ja antoi meille ikuisen elämän. Tämän lisäksi suuntaamme katseemme tulevaisuuteen, kohti Taivaan juhla-ateriaa, jonka esikuvana ehtoollinen toimii. Ehtoollisesta voidaan käyttää myös nimeä *eukharistia* (kreikkaa, englannissa ”*holy eucharist*”), eli kiitosateria.

Ehtoollisessa Jumala on itse läsnä ja Kristus on läsnä leivässä ja viinissä, kun ne on ensin pyhitetty ehtoollisrukouksen yhteydessä (*konsekroitu*). Tämän takia ehtoollisen viettoon ei saa suhtautua samalla tavoin, kuin muuhun juomiseen ja syömiseen, sillä ehtoollisen aikana seurakunta nauttii Kristuksen ruumiin ja veren syntien anteeksiantamiseksi. Kyseessä on mysteeri, eikä sen olemusta voida järjellä selittää, vaan siihen pitää uskoa. Joskus voidaan kuulla puhuttavan reaaliapresensistä, mikä tarkoittaa sitä, että Jumala on todellakin läsnä ehtoollisessa, eikä kyseessä ole pelkkä muistoateria. Ehtoollinen on hyvä mahdollisuus kohdata elävä Jumala.

Ehtoollinen on kaikkia kristittyjä yhdistävä tekijä, joskin sen viettämisessä harjoitetaan erilaisia tapoja. Suomessa henkilö voi nauttia itse ehtoollisen konfirmaationsa jälkeen tai sitä ennen vanhempansa luvalla. Vaihtoehtoisesti lapselle, tai myös aikuiselle, voidaan pyytää papin siunausta. Tälle siunaukselle ei ole tiettyjä sanoja, mutta yleensä se menee kutakuinkin näin: ”Jeesuksen Kristuksen rakkaus, Isän Jumalan armo ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon kanssasi”.

LUE RAAMATUSTA

Ehtoollisen asettaminen (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 26, jakeet 26–29; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 14, jakeet 22–26; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 22, jakeet 14–20)

Leivän murtaminen alkuseurakunnassa (Apostolien teot, luku 2, jakeet 42–47)

Ohjeita (Ensimmäinen korinttolaiskirje, luku 10, jakeet 16–17 ja luku 11, jakeet 17–34)

Taivaalliset pidot (Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 14, jakeet 15–24)

Kuninkaanpojan häät (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 22, jakeet 1–14)

KESKUSTELTAVAA

Mikä on ehtoollinen? Mitä ehtoollisella tapahtuu? Mitä asioita siinä on läsnä? Kuka jakaa ehtoollisen? Kuka ottaa sen vastaan?

Miksi me nautimme ehtoollista? Mitä se tekee meille?

Miksi ehtoollinen on niin tärkeä asia meille? Mitä me muistelemme sen yhteydessä?

Miten ehtoollinen eroaa muusta syömisestä? Miksi ehtoollista ei saa kohdella kuten muita ruokailuja?

TOUHUTTAVAA

1) Vierailu viimeisellä aterialla

Tuokiota varten ohjaaja valmistelee johonkin huoneeseen (mieluusti muualle kuin siihen tilaan, minne lapset saapuvat aluksi) asetelman, joka vastaa yläsalia, missä Jeesus nautti viimeisen ateriansa opetuslasten kanssa. Lattialle levitetään liina, jonka päälle ruuat katetaan. Jeesuksen aikoihin ei ollut yleistä syödä pöytien ääressä, vaan ateriointi tapahtui lattialla, tyynyjen päällä makailen (myös tyynyjä ja peittoja voidaan laittaa lattialle, jotta lapset voivat istua niille myöhemmin). ”Ruokapöydälle”, eli liinan päälle katetaan ainakin leipä (mieluusti rieska tai vastaava, koska se muistuttaa eniten juutalaisten tuohon aikaan valmistamaa leipää, jollaisen myös Jeesus todennäköisimmin mursi) ja viinimalja (punaista mehua lapsille), sekä pikarit kullekin osanottajalle (ellei haluta käyttää yhteistä maljaa).

Pöydälle voidaan kattaa myös hedelmiä tai muuta vastaavaa syötävää, mutta tarkoituksena on että leipä ja viini ovat tuokion keskiössä. Huonetta voidaan koristella myös kankailla ja kasveilla, jos ohjaaja niin haluaa.

Varsinainen tuokion toteuttaminen voidaan tehdä joko avustajien kanssa tai ilman heitä. Jos avustajia ei ole, ohjaaja johdattaa lapset huoneeseen ja kertoo, että tällaisessa tilassa Jeesus nautti viimeisen ateriansa opetuslasten kanssa. Ohjaajan tulee esitellä ruoat (leipä ja viini) ja tämän jälkeen kertoa mitä Jeesus niille teki (asetussanat voidaan lukea suoraan Raamatusta). Kun näin on tehty, myös lapset saavat maistaa leipää ja viiniä (mehua) ja näin tutustua ehtoollisen nauttimiseen. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole viettää oikeaa ehtoollista (eli leipää ja juomaa ei saa siunata oikeasti), vaan auttaa lapsia hahmottamaan sitä, mistä meidän ehtoollisperinteemme on alkanut. On hyvä varata runsaasti aikaa kysymyksiin vastaamisille tuokion aikana ja sen lopuksi.

Jos avustajia on käytettävissä, voidaan heidät pukea talon isännäksi ja/tai emännäksi ja he saavat esitellä ja kertoa mitä heidän talossaan tapahtui silloin kun Jeesus ja opetuslapset saapuivat sinne. Muuten tuokio on samanlainen kuin yllä esitelty versio, mutta isäntä ja emäntä kertovat tapahtumista ja ohjaaja on vain ohjailemassa tuokiota ja auttaa omalta osaltaan kysymyksiin vastaamisessa. Lisäksi voidaan ottaa myös jalkojen peseminen. Jos apulaisia on käytettävissä, yksi heistä voi olla palvelija, joka pesee kaikkien huoneeseen tulijoiden jalat, ennen kuin viimeisen aterian tapahtumista aletaan kertoa tarkemmin. Samalla lapsille kerrotaan, että myös Jeesus teki näin opetuslapsilleen ja osoitti näin kaikkein suurinta rakkauttaan heitä kohtaan. Hän saattoi itsensä palvelijan asemaan (Jeesukseen aikaan oli palvelijoiden velvollisuus pestä isännän ja hänen vieraidensa jalat) ja kehotti muitakin tekemään samoin (”se joka itsensä ylentää, se alennetaan ja se joka itsensä alentaa, se korotetaan”).

2) Alttarilla

Tämä tuokio toteutetaan kirkossa alttarilla ja siihen tarvitaan ehtoollisvälineet (ruoka-aineiden tulee olla siunaamattomia). Tarkoituksena on esitellä lapsille, millaisia välineitä me käytämme ehtoollisella ja opettaa heille, että ehtoollinen ei ole kuten muut ateriat ja ehtoollisvälineitä on kohdeltava suurella kunnioituksella. Toiseksi, lapsille halutaan myös selventää se, miten ehtoollista vietetään, jottei se olisi heille aivan outo asia, kun he kohtaavat sen lähemmin rippikouluiässä.

Lyhykäisyydessään tuokio menee niin, että lapset viedään kirkossa alttarin luo, jonne on kerätty ehtoollisessa käytettävät välineet. Mukaan voidaan ottaa myös pappi asiasta lisää kertomaan tai suntio, joka parhaiten tuntee ehtoollisvälineiden käsittelyn. Kaikki välineet käydään läpi lasten kanssa ja tämän jälkeen käydään läpi ehtoollisen kulku. Ehtoollista ei ole kuitenkaan tarkoitus nauttia, pelkästään esitellä sen kaava. Erityisen hyvin tämä tuokio sopii jatkoksi edelliselle tuokiolle, koska tällöin lapsilla on jo käsitys ehtoollisen synnystä ja merkityksestä ja nyt he saavat nähdä sen, miten me sitä vietämme näinä päivinä.

3) Hengellistä ruisleipää

Tuokiota varten lautaselle tai tarjottimelle kerätään esille erilaisia ruokia ja juomia, kuten leipää, vettä, mehua, hedelmiä, vihanneksia, suklaata, keksejä ja perunoita. Aluksi ohjaaja kysyy lapsilta mitä kaikkea tarjolla on ja lapset saavat nimetä syötävät. Voidaan myös kysellä mistä kukin tykkää ja näin käynnistellä keskustelua. Sitten siirrytään varsinaisiin opetuskysymyksiin. Mikä ruoka on terveellistä ja mikä ei? Mitä kaikkea me tarvitsemme pysyäksemme elossa? Miksi meidän pitää syödä? Millä ruualla nälkä saadaan pois? Ajatuksena on se, että me tarvitsemme ruokaa jaksaksemme ja lapset tarvitsevat sitä kasvaakseen. Seuraavaksi kysellään esimerkiksi millaista ruokaa söisit kuumana päivänä? Mitä söisit kun olet surullinen tai masentunut? Entä kun olet iloinen? Auttaako syöminen/herkuttelu suruun tai murheeseen? Voiko ruuan avulla tulla iloiseksi? Vastaukset tulevat luultavasti olemaan moninaisia, mutta yhteistä niillä tulee luultavimmin olemaan se, että surullisena on kiva piristää itseään herkuilla ja että ”hyvä ruoka, parempi mieli”. Mutta miten me ravitsemme sieluumme? Ruumista voidaan ravita ruisleivällä ja suruun voi syödä karkkia, mutta mistä löytyy sellainen ruoka, jota sielu tarvitsee? Onko olemassa ”hengellistä ruisleipää”? Vastaus on että ehtoollinen on se ateria, jota nauttimalla me voimme vahvistaa sieluumme ja saada sille ravintoa. Ehtoollisessa ei nimittäin nautita vain viiniä ja leipää, vaan siinä saamme nauttia myös hengenravintoa, joka tulee Jeesuksen rakkaudesta ja armosta. Ehtoollinen ei ole siis samanlainen kuin muut ateriat ja siksi siihen tulee suhtautua suurella kunnioituksella ja siitä voidaan käyttää vaikka nimitystä ”Herran voima-ateria”, koska sen nauttinut saa osakseen Herran Hengen.

ENKELIT

Enkelit ovat kenties tunnetuimpia hahmoja Raamatusta ja niillä on nykyään hyvin vakiintunut paikka myös kristinuskon ulkopuolella. Enkeleitä on korteissa ja erilaisia enkeliäiheisiä koristeita ja patsaita myydään suuria määriä. Nykyinen käsityksemme siitä miltä enkelit näyttävät on peräisin lähinnä 1800-luvun taitteesta, jolloin pienet pulleat lapsienkelit ja valkeisiin pukeutuneet suojelusenkelit syrjäyttivät aikaisemmin valloillaan olleen mielikuvan enkelien ulkomuodosta. Ennen tätä käännettä enkelit oli kuvattu usein koviksi sotureiksi, sillä puhuttiinhan heistä taivaallisena sotajoukkona, eikä heitä pidetty kovinkaan ystävällisinä tai lämpiminä kuten nykyään. Enkeleille lisättiin siivet taiteessa, jotta heidät voitaisiin paremmin erottaa ihmisistä. Siipien alkuperäksi on arveltu muinaista kreikkalaista Nike jumalaa, jonka kengissä oli siivet ja joka toimi jumalien viestinviejänä.

Nimitys enkeli tulee latinankielisestä sanasta *angelus* (kreikaksi *angelos*), joka tarkoittaa sanansaattajaa tai lähettilästä. Tämä onkin enkelien tärkein tehtävä; he toimittavat viestejä Jumalalta ihmisille ja toimivat Jumalan tehtävien suorittajina. Esimerkiksi enkeli Gabriel saapui kertomaan Marialle tämän synnyttävän pojan ja myöhemmin enkeli kertoi paimenille mistä he voivat löytää vastasyntyneen vapahtajan. Enkeleiden uskotaan käyvän myös taistelua Luciferia (nimi peräisin latinankielisestä raamatunkäännöksestä) ja langenneita enkeleitä, joita joskus kutsutaan myös demoneiksi, vastaan ja suojelevan ihmisiä pahoilta hengiltä. Monesti kuullaan puhuttavan, että jokaisella meistä on oma suojelusenkeli, vaikkei Raamatussa näin suoraan sanotakaan. Sen sijaan Raamatussa kerrotaan, että Herra antaa enkeleilleen käskyn varjella meitä ja suojella meitä, mutta siellä ei erikseen luvata jokaiselle omaa suojeelijaa, joka olisi aina läsnä. Enkelien yhdeksi tehtäväksi kuitenkin luetaan ihmisistä huolehtiminen ja heidän suojeleminen.

Enkelien ulkonäöstä ei ole yksiselitteistä käsitystä Raamatun kuvausten perusteella. Siksi voidaankin sanoa, että meidän kirjoissamme ja korteissamme olevat kuvat enkeleistä ovat vain taiteilijan tulkintoja siitä miltä enkelit hänen mielestään näyttävät. Kertomukset langenneista enkeleistä ovat peräisin Raamatun ulkopuolelta, mutta niillä on sekä juutalaisessa että kristillisessä perinteessä pitkälle vakiintuneet käsitykset. Langenneiden enkeleiden johtaja on Lucifer, joka joutui pois Taivaasta kun hän asettui Jumalaa vastaan. Perinteisesti häntä on pidetty Jumalan vastustajana eli Saatanana tai Perkeleenä, jonka tehtävänä on houkutelaa ihmisiä pahoille teille ja pois Jumalan luota.

Raamatussa mainitaan vain muutama enkeli nimeltä. He ovat:"

- Mikael (latinaksi Michael eli suomeksi "Kuka on kuin Jumala?"): Arkkienkeli ja Jumalan sotajoukkojen komentaja taistelussa pahan voimia vastaan.
- Gabriel (latinaksi Gabrielus eli suomeksi "Jumala on voimani"): Arkkienkeli ja toimi Jumalan sanansaattajana muun muassa profeetta Danielille ja Neitsyt Marialle.
- Belial (hepreankielinen nimi, suomeksi "Arvoton") Lucifer (latinankielinen käännös, suomeksi "Valontuoja"): Langennut enkeli ja Jumalan vastustaja.

Muita enkeleitä mainitaan Raamatun ulkopuolisissa teksteissä. Heitä ovat muun muassa:

- Uriel ("Jumalan tuli" tai "Jumala on minun valoni")
- arkkienkeli Rafael ("Jumala on parantanut")

LUE RAAMATUSTA

Abraham ja enkeli (Ensimmäinen Mooseksen kirja, luku 22, jakeet 1–19)

Jaakob ja enkeli (Ensimmäinen Mooseksen kirja, luku 28, jakeet 10–22)

Bilemin viisas aasi (Neljäs Mooseksen kirja, luku 22, jakeet 21–35)

Serafit (Jesajan kirja, luku 6, jakeet 2–3)

Kerubit (Ensimmäinen Mooseksen kirja, luku 3, jae 24; Psalmi 99, jae 1; Hesekielin kirja, luku 10, jakeet 1–22)

Joosef ja enkeli (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 1, jakeet 20,24; luku 2, jakeet 13,19)

Jumalan Poika on enkeleitä suurempi (Heprealaiskirje, luku 1, jakeet 5–14)

KESKUSTELTAVAA

Mitä tiedätte enkeleistä? Millaisia ne ovat? Mitä ne tekevät? Miltä ne näyttävät?

Missä olette kuulleet enkeleistä? Lauluissa? Kirjoissa? Missä olette nähneet enkeleitä? Elokuville? Maalauksissa? Korteissa? Kirkossa?

Miksi Jumalalla on enkeleitä apunaan? Miksi Hän lähettää heitä tänne luoksemme?

Muistatteko mitään kertomuksia enkeleistä? Muistatteko milloin heidän on kerrottu ilmestyneen Raamatussa?

TOUHUTTAVAA

1) Lumienkeleitä

Tämä tuokio on tarkoitettu talvella toteutettavaksi tai silloin, kun lunta on riittävästi maassa. Tähän tuokioon tarvitaan kameraa, mieluummin digitaalinen, jotta kuvaan voidaan lisätä tekstiä myöhemmin.

Aluksi kukin lapsi valitsee itselleen sellaisen paikan lumihangesta, jossa hän ei ole muiden tiellä. Hän käy siihen makuulle ja tekee lumienkelin käsiään ja jalkojaan heiluttamalla. Kun se on valmista, hänen tulee maata siinä vielä pienihetki, jotta hänestä ehditään ottaa kuva. Kun kaikista lapsista on otettu kuva, voidaan palata takaisin sisälle.

Näillä kuvilla voidaan tehdä useampiakin asioita myöhemmin. Jos niihin laitetaan lapsen nimi, niistä voidaan tehdä nimilaput naulakkoon tai ”kerhossa tänään” taululle. Jos ne liimataan pahville, niistä voidaan tehdä joulukortit ja niiden taakse voidaan kirjoittaa tervehdysteksti. Tai ne voidaan laminoida ja laittaa niihin reikä ja reikään naru ja tehdä joulukuusenkoristeita. Tällöin kuvasta voidaan leikata ylimääräinen pois niin että, jäljelle jää vain enkelin siluetti. Eivätkös lapsetkin ole kuin pieniä enkeleitä?

JEESUS

Kuka Jeesus oli? Jeesus oli mies, joka syntyi ajanlaskun alussa (arviot hänen syntymäpäivästään vaihtelevat, koska siitä ei tehty alkujaan riittävän tarkkoja muistiinpanoja) ja hän kuoli noin kolmekymmentävuotiaana ristinpuuhun naulittuna. Hänen synnyinkaupunkinsa oli Betlehem, joskin häntä sanottiin Nasaretilaiseksi, koska siellä hän vietti suurimman osan elämästään. Opettamaan Jeesus ryhtyi vasta viimeisinä elinvuosinaan ja tämä on se ajanjakso, johon evankeliumit eniten keskittyvät. Miksi juuri tähän aikaan? Koska silloin tapahtui kaikki se merkittävä, josta me yhä edelleen opetamme: Jeesus kertoi taivasten valtakunnasta, saarnasi syntien anteeksiantamista, opetti miten meidän tulisi elää elämämme, teki ihmeitä ja lopussa antoi henkensä meidän puolestamme. Evankeliumien kirjoittajat eivät olleet historioitsijoita, vaan he kirjoittivat kirjansa viedäkseen eteenpäin Jeesuksen opetuksia (esimerkiksi Luuk. 1:1–4).

Juuri tämän takia me tiedämme Jeesus Nasaretilaisesta niin vähän henkilönä; evankeliumien kirjoittajat keskittyivät kertomaan mitä Jeesus teki ja mitä hän opetti, eivätkä tukkineet kirjojaan turhalla nippelitiedolla. Miksi Jeesuksesta on sitten niin vähän merkintöjä evankeliumitekstien ulkopuolella? Vaikka Palestiina, alue jolla Jeesus toimi ja vaikutti, olikin hänen elinaikanaan osa Rooman Imperiumia, se oli kuitenkin yksi vähiten tärkeistä alueista, eikä siksi kiinnostanut roomalaisia historioitsijoita. Muutamat kuitenkin mainitsevat hänet, kuten Cornelius Tacitus (noin vuonna 115), maaherra Gaius Plinius (vuonna 112), keisari Trajanus (vuonna 112), sekä juutalainen historioitsija Josephus Flavius kirjassaan ”Juutalaisten historia XVIII” (ennen vuotta 100).

Tärkeämpää meille on kuitenkin tietää mitä Jeesus teki, kuin alkaa kiistellä häneen liittyvistä yksityiskohdista, kun me kuitenkin tiedämme häneen olleen olemassa. Jeesus on kuitenkin se henkilö, jonka toiminnan seurauksena me kristityt olemme olemassa. Jeesuksen täällä suorittama tehtävä oli ainutlaatuinen, eikä kukaan muu olisi voinut toivoa suoriutuvansa siitä, kuin vain itse Jumalan poika. Opetukset ja ihmeet olivat oleellinen osa Jeesuksen tapaa vaikuttaa meihin (ihmeillä hän todisti meille olevansa Jumalan poika ja opetuksillaan hän avasi meidän mieliämme ymmärtämään sitä, mitä taivasten valtakunta on ja miten meidän tulee elää täällä), mutta hänen tärkein tehtävänsä ei kuitenkaan ollut pelkästään opettaminen, vaan se että hän oli luvattu Messias. Ja pääsiäisenä hän sitten antautui ristiinnaulittavaksi, otti ristille mukaan kaikki maailman synnit ja kuoli

meidän puolestamme niitä kantaen, voitti kuoleman ja lunasti meille kaikille paikan iankaikkisessa elämässä, Jumalan luona. Tähän tekoon kaikki tähtäsi. Opetuksellaan ja tunnusteillaan hän valmisteli meitä ottamaan vastaan ilosanoman ylösnousemuksesta ja antoi meille eväät lähteä levittämään sitä kaikkialle maailmaan.

Monet ihmiset nykyään sanovat, että Jeesus saattoi olla olemassa, mutta mikään Jumalan poika hän ei ainakaan ollut tai tehnyt mitään ihmetekoja. Monille Jeesus on vain joku viisas mies, jolla oli hyviä opetuksia ja ohjeita hyvän elämän elämiseen. Villeimpien teorioiden mukaan Jeesus oli oikeasti saanut oppinsa intialaisilta mystikoilta ja tuonut oppimansa mukanaan Palestiinaan. Tästä ei kuitenkaan ole mitään todisteita. Ja jos Jeesuksen jumalainen puoli kielletään, eli sanotaan, että hän ei olekaan Jumalan poika ja luvattu Messias, miltei kaikki hänen opetuksensa valuu hukkaan. On totta, että osa hänen opetuksistaan on hyvin yleismaailmallisia, mutta käytännössä kaikki hänen opettamansa ja kertomansa nojaa kuitenkin Jumalan auktoriteettiin ja pyrkii siihen, että ihminen pääsisi jälleen yhteyteen Hänen kanssaan. Jos Jeesuksella ei olisi ollutkaan jumalaista auktoriteettia sanoa mitä hän sanoi, ei hänen opetuksillaan olisi mitään pohjaa. Siksi ei voida sanoa, että Jeesus oli vain jokin viisas opettaja, vaan hänen oli oltava myös Jumalan poika.

Jeesuksen olemus voidaan hyvin tiivistää lauseeseen ”Jeesus Kristus on Herra” (Fil. 2:11). Se tarkoittaa sitä, että on ollut olemassa henkilö nimeltään Jeesus, joka eli meidän keskuudessamme samaa elämää kuin mekin elimme. Hän oli myös Kristus, eli luvattu Vapahtaja, joka lunasti meidät vapaiksi synnin vallasta. Tämän lisäksi hän oli Herra, eli Jumalamme, osa Pyhää Kolminaisuutta, eikä pelkästään jokin pyhä mies. Ja kaiken lisäksi hän on yhä edelleen (huomaa ”on” sana lauseessa: ”on edelleen”, ei ”oli joskus”), eli hän elää vieläkin meidän kanssamme.

LUE RAAMATUSTA

Jeesus temppelissä 12-vuotiaana (Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 2, jakeet 41–52)

Paholainen kiusaa Jeesusta (Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 4, jakeet 1–13)

Jeesus muuttaa veden viiniksi/Kaanaan häät (Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 2, jakeet 1–12)

Jeesus, Martta ja Maria (Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 10, jakeet 38–42)

Temppelin puhdistaminen (Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 11, jakeet 15–19)s

Jeesus herättää Lasaruksen (Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 11, jakeet 1–44)

Vuorisaarna/Jeesuksen tärkeimmät opetukset (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 5, jae 1–luku 7, jae 28)

KESKUSTELTAVAA

Kuka Jeesus oli? Minkä näköinen hän mahtoi olla?

Mitä Jeesus teki? Mitä hän opetti? Mitä ihmeitä muistatte? Mitä tapahtumia muistatte hänen elämästään?

Oliko Jeesus tavallinen ihminen vai jotain enemmän? Mistä Jeesus tuli? Minne hän meni?

Miten Jeesus näkyy yhä edelleen tänä päivänä? Missä voitte kuulla hänestä? Missä voitte nähdä hänet? Miten hänen opetuksensa ja tekonsa vaikuttavat yhä edelleen meihin?

TOUHUTTAVAA

1) Kylväjä

Tähän tuokioon kukin lapsista tarvitsee lautasen, tarjottimen tai vastaavan alustan, jonka päälle voidaan ryhtyä kylvämään jotain viljaa (esim. ohraa) tai raeruohoa. Alustan pitää olla siis vesitiivis ja siinä tulee olla jonkinmoiset reunat, jotta multa saadaan pysymään siinä, eikä vesi valu reunan yli. Viljan ja mullan lisäksi tarvitaan vielä pikkukiveä (soraä tai vastaavaa) ja hiekkää (esim. hiekkalaatikoita).

Alusta jaetaan kolmeen osaan, niin että yhteen osaan tulee multakerros, toiseen hiekkakerros ja kolmanteen kiviä. Kun pohja on valmis, voidaan viljan siemenet laittaa kasvamaan. Tarkoitus on viljellä tasaisesti kaikille kolmelle alueelle. Kun siemenet ovat paikoillaan, tulee niitä vielä kastella. Lopuksi päälle voidaan laittaa läpinäkyvä muovipussi, johon on jätetty ilmanottoa varten aukko, ja alusta

laitetaan johonkin aurinkoiseen paikkaan kasvua odottamaan. Yleensä siemenet ehtivät itää jo viikossa.

Seuraavalla viikolla (tai kahden viikon päästä, jolloin on vain syytä muistaa kastella vilja aina välillä, ettei se pääse kuivumaan) luetaan Jeesuksen opettama Kylväjävertaus (Matt. 13:1–23) ja mennään sen jälkeen tarkastelemaan sitä, kuinka lasten viljat ovat kasvaneet. Luultavimmin tilanne on sama kuin vertauksessa: mullassa oleva vilja kasvaa, mutta kiven seassa oleva ei. Hiekassa olevat hyvät ovat saattaneet saada pienen alun, mutta ovat kitukasvuisia tai kuolemaan päin. Tämän tarkoituksena on visualisoida lapsille se, miltä Jeesuksen vertaus näyttää käytännössä, jotta lapsille jäisi selkeämpi mielikuva tapahtuneesta.

JOHDATUS

Jumala ei koskaan jätä omiaan yksin, vaan on aina näiden kanssa kulkemassa ja opastamassa heitä. Hän näyttää tien, jota pitkin on hyvä ja turvallinen kulkea. Hän opastaa kaikki lapsensa juuri sinne, missä heidän kuuluukin olla. Juuri tätä on johdatus. Jumalan antama johdatus johtaa meidät hyvään paikkaan, missä me voimme palvella Häntä ja läheisiämme. Monesti johdatuksen ajatellaan koskevan vain aikaamme tässä hetkessä, mutta johdatuksen lopullisena tarkoituksena on viedä meidät Taivasten valtakuntaan, Isän Jumalan luo.

Jumala ei káske ketään seuraamaan hänen asettamaansa polkua, vaan kukin saa valita seuraako hän viitotettua polkua vai lähteekö itse harhailemaan omia reittejään pitkin. Voidaan tietysti kysyä, onko järkevää lähteä raivaamaan omia polkuja, kun joku muu on jo valmistanut sinulle sellaisen? Välillä me emme kykene näkemään polkua ja meistä tuntuu siltä, kuin haparoisimme yksin pimeässä. Silloin on hyvä pysähtyä hetkeksi paikoilleen, rukoilla rauhassa ja katsoa sitten uudelleen ympärilleen. Monesti reittiä ei huomaa, jos ei osaa tarkastella ympäristöään tarkkaavaisesti. Polku on olemassa, mutta vaati taitoa nähdä se ja luottamusta lähteä seuraamaan sitä.

Johdatuksen voidaan ajatella olevan kuin kartta, jonka Jumala antaa meille. Karttaan on merkitty turvallinen reitti sinne, minne Jumala toivoo meidän menevän. Kartan saatuamme, on kuitenkin meidän vastuullamme noudattaa sen ohjeita. Matkasta tulee helpompi, jos luotamme kartan ohjeisiin. Joku voi silti ajatella, että hän löytää itse paremmin reitin ja hylkää kartan tien sivuun. Jumala opastaa ja neuvoo perille, mutta ei pakota meitä seuraamaan merkittyä reittiä. Sen valinnan tekee ihminen itse.

LUE RAAMATUSTA

Esterin kirja (koko kirja on hyvä esimerkki siitä, kuinka Jumala johdattaa meidät juuri sinne, missä meitä eniten tarvitaan)

Joonan kirja (myös erittäin hyvä kuvaus Jumalan johduksesta ja siitä kuinka Hän ohjaa palvelijansa perille, erityisesti luvut 1 ja 2 kannattaa lukea)

KESKUSTELTAVAA

Mitä johdatus on? Mihin me sitä tarvitsemme? Vai tarvitsemmeko?

Kuka meitä johdattaa? Kuka muu kuin Jumala?

Minne meitä johdatetaan? Minne Jumala vie meitä?

Onko jokaisen ihmisen elämä ennalta määrättyä, kun Jumala kerran johdattaa meitä elämämme läpi? Onko johdatus vapaan tahdon vastakohta? (Keskusteluun vanhempien lasten kanssa.)

TOUHUTTAVAA:

1) Johdatus – rata

Tämä tuokio on helpointa toteuttaa ulkona, mutta se voidaan tarpeen vaatiessa siirtää myös sisätiloihin, kunhan käytetty tila on riittävän iso. Tuokiossa lapset kulkevat köysirataa pitkin silmät kiinni. Heidän pitää luottaa siihen, että köysi vie heidät turvallisesti perille, samaan tapaan kuin meidän pitää luottaa että Jumalan johdatus vie meidätkin perille. Lapsilta voidaan sitoa silmät kiinni huivilla, mutta tämä voi tuntua joistakin hyvin pelottavalta, joten kannattaa varmistaa asia lapselta ensin ja tarjota vaihtoehdoksi kulkea rata silmät kiinni pitäen (silmät auki kuljettaessa rata muuttuu liian helpoksi kulkea).

Rata tehdään köydestä, josta kiinni pitäen lasten pitää kulkea radan läpi. Ulkona köysi voidaan sitoa puihin ja sisällä puolapuihin tai riittävän painaviin huonekaluihin. Rata saa tehdä mutkia ja käännöksiä ja köysi voi nousta ja laskea eri korkeuksille. Tärkeää on välttää paikkoja, joissa on vaarana kompastua johonkin (kannot, kuopat, ojat) tai törmätä johonkin (puiden oksat, piikikkäät pensaat). Rata voi olla aika pitkä, jotta sen läpikulkeminen ei tapahdu liian nopeasti, vaan lapsi ehtii oppia luottamaan köyteen ja kulkemaan sen viitoittamaa tietä. Rata voi kulkea myös hankalien paikkojen kautta (pienien puskien läpi, kahden puun välistä), kunhan tämä ei tuota turhaa vaaraa lapsille.

Kun rata on kuljettu, keräännytään yhdessä keskustelemaan miltä se tuntui. Jännittikö tai pelottiko kulkea sitä pitkin? Mikä jännitti tai pelotti? Miltä tuntui kulkea silmät kiinni, pelkkään köyteen luottaen? Oliko rata helppo vai hankala? Kun tunnelmat on käyty läpi, ohjaaja voi kertoa, että rata on kuin maailma, jossa me kuljemme ja köysi edustaa Jumalan johdatusta. Se joka kulkee köyttä pitkin löytää turvallisesti perille, vaikka matka olisikin välillä hankala. Mutta se joka lopettaa köyden seuraamisen, eli ei seuraa Jumalan johdatusta, eksyy varmasti, eikä mitä luultavimmin pysty yksin löytämään perille. Jumala

on luvannut pitää meistä huolen, eikä meidän tarvitse tehdä muuta kuin luottaa siihen ja kulkea Hänen viitoittamaansa polkua pitkin. Jumalan johdatus ei ehkä tee matkaa mutkattomaksi tai täysin tasaiseksi, mutta Hänen avullaan me kyllä pääsemme perille.

2) Kartan johdattamana

Tuokio voidaan aloittaa joko niin, että ohjaaja on tehnyt kartat valmiiksi ja jakaa ne lapsille. Kouluikäisten ja sitä vanhempien lasten kanssa voidaan myös tehdä niin, että lapset itse piirtävät kartan alueesta, jolla tämä tuokio tapahtuu. Tällöin tulee varmistaa, että alue on lapsille entuudestaan tuttu ja riittävän selkeästi rajattu, jotta he osaavat piirtää siitä kartan. Kun kartat on jaettu tai piirretty (jos halutaan päästä nopeasti alkuun, kannattaa kartat tehdä etukäteen valmiiksi), kerätään lapset aloitusalueelle.

Ennen tuokion alkua ohjaaja on piilottanut alueelle erilaisia rasteja, jotka lasten tulisi etsiä. Pienten lasten kanssa kätköpaikoiksi on hyvä valita selkeästi erottuvia maamerkkejä, jotka on helppo tunnistaa kartalta. Kätköön voidaan laittaa pieniä esineitä, joka lasten pitää tuoda vetäjälle todisteeksi paikan löytymisestä. Vaihtoehtoisesti rastilla voi olla myös kuva tai tekstin pätkä (runo, loru, Raamatun lause), joka lasten pitää kertoa vetäjälle. Suunnistus voidaan tehdä yksin, pareittain tai pienissä ryhmissä. Pareittain tai ryhmissä työskennellessä ohjaajan tulee painottaa yhteistyön merkitystä ja kannustaa lapsia toimimaan yhdessä kätköjen löytämiseksi. Kukin lapsi tai ryhmä saa itselleen yhden kätkön etsittäväksi kerrallaan. Tarkoituksena ei ole juosta kaikkia kätköjä läpi kerralla, vaan jokaisen löydetyn kätkön jälkeen lasten tulee palata ohjaajan luo hakemaan seuraavan kätkön sijainti. Kätkön sijainti voidaan merkitä lasten karttaan kynällä tai tarralla, kunhan se ei peitä karttaa liiaksi.

Kun kaikki lapset ovat löytäneet kaikki kätköt, keräännytään yhteen. Keskustellaan siitä, oliko kätköjen löytäminen helppoa vai vaikeaa, oliko se jännittävää tai kivaa ja muutenkin kysellään miltä tuntui. Tuokion opetuksena on se, ettei kätköjä olisi voinut löytää ilman karttaa. Tai ehkä muutaman olisi voinut löytää, mutta tuskin kaikkia. Kartan antaman opastuksen ansiosta ne voitiin löytää. Jumalan meille antama johdatus on kuin karttaan piirretty rasti. Se kertoo minne meidän tulee mennä jos haluamme löytää perille. Ilman rastia me vain harhailemme, emmekä koskaan pääse perille.

JUMALA

Hänestä kuullaan usein puhuttavan Isänä tai Taivaallisena Isänä, sekä Herrana. Itse Hän ei ole kuitenkaan antanut itselleen muuta nimeä, kuin ”Minä olen”, jonka hepreankielisestä asusta juontuu Hänestä käytetty nimi Jahve. Me emme voi tietää kovinkaan paljoo Jumalasta, vain sen mitä Hän on meille itse kertonut itsestään. Mutta meidän tarkoituksemme täällä ei olekaan selvittää millainen Hän on, sillä meille riittää tieto siitä, että Hän on, kuten Hän itse niin jo nimessään (”Minä olen”) sanoo. Ja Isä Jumala on jotain sellaista mitä me emme voi koskaan kunnolla ymmärtää. Kuinka ihminen voisi toivoa edes pystyvänsä ymmärtämään jotain sellaista, joka on ääretöntä, ajatonta ja kaikkivaltias? Jumalamme tulee olemaan aina meille jonkin verran tuntematon, mutta Hän ei kuitenkaan ole etäinen, vaan täällä meidän keskuudessamme koko ajan.

Jumalasta puhutaan usein juuri Isänä sen takia, että Hän on aina valmis suojelemaan ja opastamaan lapsiaan, eli meitä. Hän saattaa joskus kuulostaa kovin ankaralta tai julmalta, mutta kuten kaikki vanhemmat, myös Hänen on välillä nuhdeltava meitä kun me teemme väärin, jotta oppisimme elämään oikein ja eläisimme hyvän elämän ja kohtelisimme lähimmäisiämme hyvin. Mutta Hän ei kuitenkaan koskaan hylkää lapsiaan, sillä Hän rakastaa kaikkia ihmisiä ja meni rakkaudessaan niin pitkälle että uhraisi ainoan poikansa, Jeesuksen Kristuksen, jotta voisi pelastaa kaikki synnin ja kuoleman vallan alta.

Mistä Jumala on sitten tullut? Vastaus on, että Jumala on aina ollut olemassa. Hän on kaiken alku, sillä kaikki mitä ympärillämme on, niin näkyvä kuin näkymätönkin, on syntynyt Hänen sanansa voimalla. Monesti ajatellaan, että kaikki mitä maailmassa tapahtuu, koska jotain muuta on tapahtunut ensin ja se on laittanut asian liikkeelle. Mutta jotta tämä olisi voinut tapahtua, on jotain muuta ollut pakko tapahtua ennen tätä. Tätä voidaan jatkaa kunnes meidän on pakko saapua siihen pisteeseen, jota taaemmaksi ei voida mennä, eli löydämme jotain sellaista joka on kaikkein ensimmäinen ja on laittanut kaiken liikkeelle, eli niin sanotun ”perimmäisen liikuttajan”. Tämä on Jumala, joka on alku ja laittoi kaiken liikkeelle. Jos joku kysyy, kuinka kauan Jumala on ollut olemassa, niin vastaus tähän on ”aina”. Jumala on ollut olemassa aina alusta lähtien ja jatkaa olemistaan aina, onhan Hän iankaikkinen Jumala.

Isää Jumalaa voi lähestyä ilman pelkoa, sillä Hän on aina valmis kuuntelemaan lastensa ongelmat ja kiitokset, sekä auttamaan ja lohduttamaan meitä. Kuka tahansa voi lähestyä Häntä rukouksessa ja

kertoa murheensa ja pyytää apua tai pyytää anteeksi syntejään tai kiittää Häntä tai sanoa juuri sen mitä mielessä liikkuu ja luottaa siihen, että Jumala kuulee ja vastaa. Jumalan lapsena oleminen ei ole kovinkaan hankalaa, sillä se vaatii vain sitä, että uskoo Jumalaansa ja turvaa Häneen, mutta tämä usko velvoittaa myös noudattamaan Jumalan tahtoa. Vaikka Hänen tahtonsa tuntuu monesti käsittämättömältä ja Hänen ohjeensa oudoilta, ne on kuitenkin tarkoitettu meidän hyväksemme. Jos me niitä noudatamme ja turvaamme Herraan, niin emme eksy polulta, vaan saamme kulkea turvassa ja elää hyvän elämän.

LUE RAAMATUSTA

Minä olen (Toinen Mooseksen kirja, luku 3, jakeet 13–15)

Minun tieni ovat teidän teiden yläpuolella (Jesajan kirja, luku 55, jakeet 6–11)

Tutkimattomia ovat Hänen tiensä (Roomalaiskirje, luku 11, jakeet 30–36)

Minä olen Herra, teidän Jumalanne (Toinen Mooseksen kirja, luku 20, jakeet 1–7)

KESKUSTELTAVAA

Millä nimillä Jumalaa puhutellaan? Mikä niistä on paras/kuvaavin/oudoin/erikoisin? Miten itse kutsut Jumalaa?

Mitä kaikkea Jumala on tehnyt ihmisille? Hyviä asioita? Ikäviä asioita? Miksi Hän niin teki?

Miksi Jumala on antanut nimekseen ”Minä olen” tai ”Minä olen se joka olen”?

Minkälainen Jumala on? Minkä näköinen? Millaisia ominaisuuksia Hänellä on (iankaikkinen, rakkaus, kaikkivaltias, luoja)?

Mitä Jumalasta voidaan tietää? Mitä ei voida tietää? Miksi ja mistä tämä voidaan tietää?

TOUHUTTAVAA

1) Kuvia Jumalasta

Tätä tuokiota varten vetäjä voi kerätä erilaisia kuvia (maalauksia, piirustuksia, valokuvia...) joita ihmiset ovat tehneet Jumalasta vuosien varrella. Kuvat voi päällystää muovilla, jos niiden haluaa kestävän pidempään. Kuvat esitellään lapsille niin, että kysellään mitä kuvassa näkyy ja käydään läpi teoksen yksityiskohtia. Kuvia ei kannata varata kovin montaa, mutta olisi hyvä jos ne olisivat tyylillisesti erilaisia.

Kun kuvia on ehditty tutkia tarpeeksi ja kysymyksiin vastattu, jokainen lapsi saa oman piirustuspaperin ja kynän voidakseen piirtää oman kuvansa Jumalasta. Vetäjän voi olla vierellä varmistamassa, että kukin lapsi tekee oman kuvan, eikä vain kopioi vieressä istuvan kuvaa. Kun kuvat ovat valmiita keräännytään yhteen ja kukin saa esitellä kuvansa muille. Todennäköisesti kuvat ovat hyvinkin erilaisia, mutta ei se mitään, sillä eihän kukaan voi tarkalleen sanoa, minkä näköinen Jumala oikeasti on, eli kaikkien kuvat ovat yhtäläillä oikeassa. Tämän jälkeen kuvan reunoille kerätään sanoja, jotka kuvaavat Jumalaa. Tämä sanojen kerääminen kannattaa tehdä yhdessä niin, että kaikki pääsevät esittämään omat ajatuksensa ja kertomaan, millä sanoilla he itse kuvailisivat Jumalaa. Kun sanat on kerätty, voidaan huomata, että useimpia niistä ei luultavimmin voida edes piirtää. Jumalaa ei ole siis helppo hahmottaa tai määrittellä tarkasti, sanoilla tai kuvilla, mutta kukaan tuskin voi kieltää Hänen olemassaoloon, kun Hänestä on kaikilla jonkinlainen mielikuva. Tarkoituksena on opettaa lapsille, että ihmisillä on erilaisia käsityksiä Jumalasta ja se, ettei Häntä voida kuvailla samalla tavalla kuin meitä ihmisiä, sillä Jumala on jotain paljon enemmän kuin ihmiset.

2) Kertomus papista ja pahalaisesta

Tämä kertomus on syntynyt aikoinaan Irlannissa (aikana ennen uskonpuhdistusta) ja sitä kerrotaan silloin kun halutaan varoittaa siitä, kuinka vaarallisia houkutukset ovat ja kuinka ne voivat viedä ihmisen pois Jumalan hänelle viitoittamalta tieltä. Tarinan toinen opetus on kuitenkin se, että kerran itsensä Jumalalle omistanut on aina hänen, sillä onhan Jumala kutsunut meidät kaikki nimeltä luokseen (Jes. 43:1) jo silloin kun olimme vielä äitimme kohdussa (Jes. 49:1). Tämän papin tarinan kohdalla on myös hyvä muistaa, mitä Jumala sanoi Jeremialle häntä kutsuessaan ja luottaa siihen, että nuo sanat ovat myös meille (Jer. 1:5-9). Sitä jonka Jumala on kerran kutsunut luokseen, Hän ei hylkää (Job 36:5, Ps. 94:14, Valit. 3:31).

Alla olevan tarinan voi lukea joko suoraan paperista tai sen voi kertoa muulla valinnaisella tavalla. Esimerkiksi nukkien tai flanellojen käyttäminen on hyvä keino saada yleisön huomio kiinnittymään tarinaan.

”Nuori mies oli juuri valmistunut papiksi opiskeltuaan seitsemän vuotta tätä tehtävää varten. Mutta viimeinkin hän oli valmis ja kerättyään tavaransa, sekä jätettyään jäähyväiset opinahjolleen, hän suuntasi askeleensa kohti tuttua kotikylää, jossa hänen perheensä, sukulaisensa ja ystävänsä jo häntä odottivat. Nuori pappi oli innoissaan ajatuksesta, että pian hän saisi pitää ensimmäisen messunsa ja julistaa Jumalan hyvää sanaa ihmisille. Päästyään kotikylänsä laitamilla oleville kukkuloille hän kohtasi siellä kuvan kauniin neidon istumassa puun juurella. Neito oli kauniimpi kuin yksikään nuoren papin ennen kohtaamista ja hän tunsu rakastuvansa tähän siinä silmänräpäyksessä. Nainen katsoi pappia ja kysyi olisiko tämä valmis antamaan itsensä kokonaan hänelle. Pappi vastasi kyllä, jolloin nainen otti esille paperin ja sulkakynän ja pyysi pappia kirjoittamaan nimensä siihen ja näin lupaamaan itsensä naiselle kokonaan. Tuskin pappi oli ehtinyt nimeään kirjoittaa, kun nainen oli jo kadonnut. Ja silloin mies tajusi myyneensä sielunsa paholaiselle, eikä hänestä voisi enää koskaan tulla pappia. Murheen murtamana hän kulki lopun matkan kylään ja lukkiutui siellä omaan huoneeseensa. Yksi hänen ystävistään saapui paikalle ja kysyi mikä on hätänä, jolloin mies kertoi kuinka oli erehtynyt myymään sielunsa paholaiselle. Tämän jälkeen ystävä käski nuorta pappia järjestämään messun ja näin tehtiinkin. Kun messu oli saatu käyntiin saapui paholainen paikalle tummanpuhuvana ja pahaenteisenä ja muistutti nuorta pappia, että tämän sielu kuului nyt hänelle. Samalla paholainen laittoi papin allekirjoittaman paperin ehtoollismaljan päälle ja malja muuttui mustaksi, vaikka se oli puhtainta hopeaa. Tällöin miehen ystävä astui esiin ja kertoi paholaiselle seuraavan tarinan.

’Muuan mies möi lehmänsä neljäksi neljälle eri ostajalle. Mutta aina lehmä palasi takaisin kotiin, eikä kukaan sen uusista omistajista tajunnut etsiä sitä myyjän luota. Lopulta kuitenkin kaikki neljä saapuivat samaan aikaan vaatimaan lehmää omakseen. Kysymys kuuluukin: kuka on lehmän laillinen omistaja?’

’Helppoa’, vastasi paholainen, ’Lehmä kuuluu sille, jolle mies sen ensimmäisenä möi.’

’Oikein’, vastasi miehen ystävä ja jatkoi, ’ Ja siksi minun on kerrottava sinulle, ettei sinulla ole mitään oikeutta tämän nuoren papin sieluun, sillä se on kuulunut Jumalalle jo siitä lähtien kun hänet kastettiin. Ja

hän antoi vielä uudelleen itsensä Jumalalle silloin kun lausui pappisvalansa.'

Saman tien ehtoollismalja muuttui hopeiseksi ja sen päällä ollut paperi syttyi palamaan ja katosi savuna ilmaan. Eikä paholaisella ollut tämän jälkeen muuta mahdollisuutta kuin paeta paikalta ja luopua vaatimuksistaan papin sieluun, sillä se kuului jo entuudestaan Jumalalle."

3) Millainen Jumala on?

Tuokiota varten tarvitaan kasa lappuja (paperista, pahvista tai mistä tahansa materiaalista), joihin ohjaaja kirjoittaa erilaisia adjektiiveja (alla esimerkkilista). Ohjaaja kerää tuokion aluksi lapset yhteen ja yksitellen paljastaa pinon päällimmäisen lapun ja pyytää lapsia kertomaan mitä siinä lukee (jos lapset ovat jo koulussa) tai lukee sen itse (jos lapset eivät vielä osaa lukea). Sen jälkeen pohditaan, kuvaako tämä sana Jumalaa hyvin vai ei. Jos se kuvaa, laitetaan lappu talteen myöhempää käsittelyä varten ja jos se ei kuvaa heitetään lappu pois. Kun kaikki sanat on käyty läpi, kerätään jäljelle jääneet yhteen ja kerrataan, millainen Jumala meidän mielestämme on. Lopuksi voidaan pohtia (erityisesti vanhempien lasten kanssa), mitä me opimme tällä kerralla Jumalasta ja millainen meidän käsityksemme Hänestä on tämän tuokion jälkeen. Jos halutaan, sanat voidaan laittaa ilmoitustaululle/seinälle ja näiden päälle voidaan laittaa otsikko "Jumala on..."

Tämä tuokio muistuttaa suuresti edellistä tuokiota, mutta tämä tuokio on suunnattu enemmän varttuneille lapsille (viides ja kuudes luokkalaisille), joiden kanssa voidaan puhua Jumalasta käsitteiden kanssa. Jatkoksi tähän tuokioon voidaan ottaa myös piirustustehtävä, jossa lapset yrittävät piirtää kuvan Jumalasta niiden sanojen perusteella, jotka heistä parhaiten kuvasivat Jumalaa. Tällöin huomataan, ettei tehtävä olekaan niin helppo kuin aluksi luulisi, sillä Jumala on jotain sellaista, jota on hankala kuvailla ja piirtää. Tärkeintä on kuitenkin tietää, että Jumala on olemassa ja luottaa siihen, että Hän on kanssamme.

Esimerkkisanoja: Suuri, Pieni, Iloinen, Vihainen, Vanha, Nuori, Väsynyt, Viisas, Ymmärtäväinen, Anteeksiantavainen, Tyhmä, Saamaton, Laiska, Järkevä, Hölmö, Outo, Kaukainen, Läheinen, Rakastava, Rankaisija, Suojelija, Avulias, Välinpitämätön, Ahne, Antelias, Hyvä, Paha, Kaunis, Ruma, Näkyvä, Näkymätön, Läsä, Poissa.

KASTE

Kaste on toinen evankelis-luterilaisen kirkon sakramenteista (toinen on ehtoollinen), jonka itse Jeesus on asettanut. Kasteessa ihminen syntyy uudesti Pyhän Hengen vaikutuksesta. Hänestä tulee Jumalan lapsi, Kristuksen seuraaja ja hän pääsee vapaaksi synnin, kuoleman ja pahan vallasta. Kasteessa Jumala kutsuu ihmisen nimeltä omakseen ja lahjoittaa hänelle oman uskon. Kaste velvoittaa luottamaan Kristukseen ja elämään hänen esimerkkinsä mukaisesti. Kaste on välttämätön jos haluaa päästä osalliseksi Jumalan pelastuksesta ja armosta. Kristityksi tullaan nimenomaan kasteen kautta. Jos henkilöä ei ole kastettu Kolmiyhteisen Jumalan nimessä (Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimessä) ei hän ole oikea kristitty.

Monesti kaste mielletään pelkäksi nimenantojuhlaksi, jollaisena sitä usein vietetäänkin. Tärkeämpää on kuitenkin se, että kasteessa lapsi (tai nuori tai aikuinen, jos häntä ei ole lapsena kastettu) pääsee Jumalan yhteyteen ja osalliseksi tämän armosta, pelastuksesta ja rakkaudesta. Kasteesta ei jää fyysisiä jälkiä, mutta silti se kulkee henkilön mukana koko tämän elämän ajan ja muistuttaa häntä siitä, että hän on Jumalan lapsi, saanut syntinsä anteeksi ja päässyt pois kuoleman vallasta. Kasteessa henkilö syntyykin uudelleen jättäen vahat syntinsä ja syntisen elämänsä taakseen ja asettuu elämään Jumalan luona.

Vaikka kaste onkin vain hetkellinen tapahtuma, sen vaikutukset jatkuvat läpi elämän, eikä kerran kastettu pääse kasteen merkistä eroon. Se kulkee osana häntä loppuun asti ja vielä senkin jälkeen. Kaste on Jumalan teko ihmiselle, eli ihminen ei voi ostaa tai ansaita kastetta, vaan Jumala lahjoittaa sen kaikille. Jokainen joka ottaa Jumalan vastaan ja hyväksyy Jeesuksen pelastajakseen voidaan kastaa. Ennen lapsikasteen käyttöönottoa aikuiset saivat perinpohjaisen kasteopetuksen, jotta he varmasti tietäisivät mihin he sitoutuvat. Kasteen lahjaan ei saisi koskaan suhtautua vähätellen, sillä siinä on voimaa, Jumalan voima. Nykyisin kirkossamme on käytössä lapsikaste. Tällöin vanhemmat ja kummit ovat kirkon kassa velvollisia huolehtimaan lapsen kasteopetuksesta, joka huipentuu rippikouluun ja konfirmaatioon, jossa lapsi saa täydet seurakuntalaisen oikeudet. Sekä aikuiskaste, että lapsikaste ovat päteviä kasteita, kunhan niihin sisällytetään myös opetus siitä, mihin me uskomme. Nykyisin suurin vastuu tästä on rippikouluilla.

Kasteen olemus on mysteeri, eikä sen todellista luonnetta voida aivan täysin ymmärtää. Kuten ehtoollisessakin, myös kasteessa Jumala on

Pyhän Hengen kautta läsnä ja vaikuttamassa tilaisuudessa. Kyseessä ei ole siis symbolinen rituaali, vaan Jumala todellakin vaikuttaa aineessa (kasteessa vesi, ehtoollisella viini ja leipä) ja sen kautta meihin ihmisiin. Kastevettä pidetäänkin monesti pyhänä, koska Jumala on koskettanut sitä. Erityisesti katolilaiset ja ortodoksit kunnioittavat tätä vettä suuresti. Vanhoissa kansantarinoissa kaste- ja vihkivesillä on uskottu olevan pahuutta torjuvia vaikutuksia, esimerkiksi niiden on uskottu karkottavan pahoja henkiä ja vampyyreja.

LUE RAAMATUSTA

Jeesuksen kaste (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 3, jakeet 13–17; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 1, jakeet 9–11; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 3, jakeet 21–22)

Joka uskoo ja kastetaan, pelastuu (Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 16, jae 16)

Lähetyskäsky (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 28, jakeet 18–20)

Kasteessa olette yhtä (Galatalaiskirje, luku 3, jakeet 26–29)

Yksi kaste (Efesolaiskirje, luku 4, jakeet 3–6)

Eläviksi Kristuksen kanssa (Kolossalaiskirje, luku 2, jakeet 6–15)

Armon puhtaaksi pesemät (Kirje Titukselle, luku 3, jakeet 4–7)

TOUHUTTAVAA

1) Jeesuksen kaste

Tämä tuokio pitää käytännön syistä toteuttaa ulkona, jonkin vesialueen (järviä, lampi, joki, uima-allas) lähellä. Ideana on uudelleen esittää Jeesuksen kaste. Tähän tarvitaan kaksi vapaaehtoista, joista toinen esittää Jeesusta ja toinen Johannes Kastajaa. Muita vapaaehtoisia voidaan ottaa mukaan esittämään opetuslapsia ja muuta kansaa.

Tuokio alkaa niin, että ohjaaja ja lapset seuraavat Jeesusta Jordanvirran rannalle (valittu vesialue), jossa Johannes Kastaja odottaa häntä. Jeesus ilmoittaa Johannekselle, että on tullut kastettavaksi. Johannes vastusteleee ja sanoo, että hänen pitäisi saada

kaste Jeesukselta, eikä Jeesuksen häneltä. Jeesus kuitenkin vastaa, että näin pitää tapahtua, jotta he täyttäisivät Isän tahdon. Johannes suostuu ja kastaa Jeesuksen. Jos tuokiossa halutaan olla autenttisia, tulee Jeesuksen näyttelijä kastaa upottamalla hänet kokonaan veteen, joko kerran tai kolmasti (ylimääräiset vaatteet kannattaa jättää rannalle ja varata sinne pyyhe odottamaan) tai hänen päänsä/otsansa voidaan valella kerran tai kolmasti vedelle. Tärkeää on, *ettei* kastetta suoriteta Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimessä, sillä tämän ohjeen Jeesus antoi vasta lähetyskäskeyssä. Johannes Kastaja on todennäköisimmin siis kastanut Jeesuksen vain Jumalan nimessä.

Kun Jeesus on kastettu, ohjaajan tulee kertoa, että sitten taivaasta kuului ääni, joka sanoi: ”tässä on minun poikani, johon olen kovasti mieltynyt”. Se oli Jumalan ääni ja näin hän teki kaikelle kansalle tiedoksi, että Jeesus on Hänen poikansa. Kasteen jälkeen Jeesus lähti erämaahan paastoamaan, rukoilemaan ja mietiskelemään. Pian tämän jälkeen hän aloitti julkisen toimintansa. Lopuksi vetäjän on syytä mainita, että yhä edelleen meidätkin kastetaan Jeesuksen esimerkin mukaisesti, joskin harvemmin enää nykyään kokonaan upottamalla tai aikuisella iällä. Loppuun kannattaa jättää tilaa kysymyksille.

2) Kastemaljan äärellä

Tarkoituksena on tutustua miten kaste toimii nykyajan kirkossa. Tämä tuokio sopii hyvin jatkoksi edelliseen tuokioon, jotta lapset hahmottaisivat yhteyden sen välillä, mitä Jeesuksen kaste merkitsee ja mitä meidän kasteemme merkitsee. Mitään muuta tähän tuokioon ei tarvita, kuin vain kastemalja ja vettä. Esitellään välineet lapsille, jos mahdollista, kirkossa, mutta myös kappeli tai jokin muuta tila kelpaa aivan hyvin. Mukaan voidaan ottaa myös pappi, joka tuntee kastekäytännöt hyvin. Jos halutaan, voidaan mukaan ottaa myös nukke, joka kastetaan. Nukke voidaan pukea kastemekkkoon ja lapset saavat yhdessä päättää mikä nimi sille annetaan. Sitten suoritetaan kaste, jossa lapset saavat kukin auttaa. Yksi voi pidellä nukkea sylissään, toinen kastaa sen, kolmas ilmoittaa nukken nimen ja neljäs kuivata veden nukken otsalta. Ennen tätä tuokiota on tärkeää, että vetäjä perehtyy kirkon oppaiden avulla siihen, kuinka kaste toteutetaan, ellei hän saa mukaansa sen jo entuudestaan tuntevaa henkilöä. Myös Ison Katekismuksen kastekaavaan voi olla hyvä perehtyä.

KUOLEMA

Kuoleminen on luonnollinen osa elämää ja se kohtaa lopulta meidät kaikki. Se on raskas ja jopa pelottava aihe puhua. Erityisen vaikeaa se on lapsille, jotka eivät ole aivan kunnolla sisäistäneet sen merkitystä ja oivaltaneet, mitä merkitsee, kun joku kuolee. Välillä näkee sitä, ettei kuolemasta haluta puhua lapsille, sillä sen pelätään järkyttävän, pelottavan tai jopa traumatisoivan heitä. Kuolemasta puhumista ei kuitenkaan kannata välttää, sillä jos siitä ei puhuta kunnolla lapsille, niin mistä hän sitten voi oppia sen merkityksen? Paljon enemmän sellainen asia pelottaa ja ahdistaa, josta ei tiedä mitään. Kuolemasta puhumista ei siis kannata välttää, mutta siitä puhuttaessa kannattaa olla hienotunteinen ja varovainen. Sen sijaan, että puhuisi pelkästään siitä, että joku on mennyt pois, eikä ole enää täällä, kannattaakin korostaa sitä, että Jeesus itse on voittanut kuoleman ja antanut meille ikuisen elämän.

Monesti kuolemaan ja kuolemiseen liittyvät kysymykset tulevat lapselle ajankohtaisiksi, kun hänen isovanhempansa kuolee (tai vaihtoehtoisesti joku muu läheinen, ystävä, tuttu tai jopa perheenjäsen). Tällaisella lapsella on yleensä paljon kysyttävää asiasta, eikä häntä kannata jättää yksin kysymyksien kanssa. Vaatii varovaisuutta mennä puhumaan kuolemasta lapselle, jota se on koskettanut. Asiaa ei kannata hyssytellä, vaan lapselle tulee olla rehellinen, joskin lohduttamisella ja tukemisella on hyvin suuri merkitys.

Joskus lapset saattavat ahdistua myös siitä kun heille kerrotaan Jeesuksen kuolemasta. Jeesus on heille tuttu hahmo Raamatun kertomuksista ja heitä surettaa kuulla hänen kuolleen, ja vielä kaiken lisäksi hyvin julmalla tavalla. Monesti tämä tuo mieleen omat kuolleet läheiset. Tällöin kannattaa kuitenkin muistuttaa mitä tapahtui Jeesuksen kuoleman jälkeen. Hautahan oli tyhjä, kun naiset saapuivat sinne ja enkeli ilmoitti heille Jeesuksen nousseen kuolleista. Ei Jeesuksen kuolema olekaan niin synkkä tapahtuma, sillä sehän loppuukin siihen kun kuolema voitetaan ja Jeesus palaa takaisin meidän luoksemme. Ja mekin saamme olla ja elää tietäen, että myös me pääsemme osallisiksi iankaikkisesta elämästä.

Välillä ajatellaan, etteivät lapset pysty ymmärtämään niin abstrakteja ja komplekseja termejä, kuten kuolema, mutta se ei juuri pidä paikkaansa. Lapsille on yleensä tavallista se, että he suhtautuvat siihen hyvin konkreettisesti, eivätkä kaipaa syvällisiä metafysisiä analyysejä kuoleman eksistenssistä (eli siitä mitä kuolema merkitsee filosofisessa mielessä). Kuollut ihminen on usein heille sellainen

henkilö, joka on mennyt pois, eikä tule enää takaisin. Niin yksinkertaista se usein heille on, eikä asiaa kannata syyttää suotta monimutkaistaa.

KUOLEMASTA PUHUMINEN LAPSILLE

Kuten edellä on jo mainittu, kannattaa olla rehellinen, joskin hienovarainen ja varovainen asiasta puhuessa. Ensinnäkin olisi hyvä, että opettaja itse on sinut aiheen kanssa ja osaa suhtautua siihen asiallisesti ja hallitusti. Toiseksi voisi lapsilta kysellä millaisia kokemuksia heillä on kuolemasta ja sen mukaan arvioida, miten aiheesta uskaltaa puhua. Jos jonkun lapsen isovanhempi on juuri vähän aikaa sitten kuollut, kannattaa ottaa mieluummin lohduttava näkökulma asiaan.

IANKAIKKINEN ELÄMÄ

Tästä asiasta puhutaan usein ja se on hyvin tärkeä osa kristillistä uskoa. Kuolema ei ole meille loppu, vaan pikemminkin välietappi. Jokainen ihminen kohtaa loppunsa ja kaikkien meidän elämä päättyy joskus ja me kuolemme. Mutta Jeesus on lahjoittanut meille iankaikkisen elämän ja se tarkoittaa sitä, että kun aika on oikea, mekin saamme nousta kuolleista, kuten Jeesus teki. Ja tämän jälkeen me pääsemme Isän luo taivasiin ja saamme elää siellä ikuisesti ja olla onnellisia. Kuoleminen saattaa tuntua pelottavalta, mutta siitä murehtiminen kuuluu vanhuuteen. Meidän ei kuitenkaan kannata pelätä tai ahdistua syyttä suotta, sillä meidän Jumalamme ei toivo lapsensa kuolemaa, vaan on valmis ottamaan meidät kaikki luokseen. Ensin me elämme elämämme täällä maanpäällä ja sitten me kuolemme, minkä jälkeen siirrymme iankaikkiseen elämään, jolle ei ole loppua.

KUOLEMA JA PYHÄINPÄIVÄ

Nämä kaksi teemaa liittyvät läheisesti toisiinsa, joten vetäjällä on hyvät mahdollisuudet ammentaa ideoita kummastakin kokonaisuudesta. Näin kannattaakin tehdä, jotta asia saadaan käsiteltyä mahdollisimman monipuolisesti.

LUE RAAMATUSTA

Jeesuksen kuolema (Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 19, jakeet 28–37; Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 27, jakeet 45–56; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 15, jakeet 33–41; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 23, jakeet 44–49)

Kaikella on aikansa, myös kuolemalla (Saarnaajan kirja, luku 3, jakeet 1–8)

Kuolemanpelosta (Heprealaiskirje, luku 2, jakeet 14–15)

Synnin palkka on kuolema ja ikuinen elämä Jumalan lahja (Roomalaiskirje, luku 6, jakeet 17–23)

Iankaikkinen elämä Jeesuksessa (Ensimmäinen Johanneksen kirje, luku 5, jae 20)

KESKUSTELTAVAA

Onko joku läheisesi kuollut? Kuka? Mihin? Milloin?

Miltä kuoleman ajattelemisen tuntuu? Millaisia ajatuksia kuolema ja kuoleminen herättää?

Onko kuolema kaiken loppu, vai onko se sittenkin vain jonkin uuden alku? Onko kuolema lopullista, vai onko kuolemankin jälkeen elämää?

Mitä ajatuksia iankaikkinen elämä herättää? Miltä tuntuu ajatus, että kuolema onkin vain väliaikaista ja sen jälkeen saa elää ikuisesti?

Millaiset asiat surettavat ja masentavat? Miten niistä pääsee yli? Keskustelemalla, kenties?

TOUHUTTAVAA

”Pyhäinpäivä”-luvussa esitellyt toiminnalliset tuokiot sopivat hyvin myös tämän teeman käsittelyyn. Nämä kaksi aihetta voidaankin helposti sovittaa samalle kerralle puheenaiheeksi.

LUOMINEN

Kaiken on alettava jostain. Kaiken on myös loputtava johonkin. Kristityille maailma alkoi Jumalasta ja loppuu Häneen, minkä takia Hänen sanotaankin oleva alku ja loppu, ”kaiken A ja O” (kreikkalaisten aakkosten ensimmäinen kirjain on A ja viimeinen O). Maailma sai alkunsa Jumalasta kun Hän sen loi sanallaan. Jumala oli siis alussa, mutta mitä oli ennen Jumalaa? Ei mitään, sillä Jumala on aina ollut, eikä Hänestä voida palata ajassa taaksepäin. Kaikki myös loppuu Jumalaan sillä yksin Hänellä on valta lopettaa se, minkä Hän on pannut aluilleen. Mutta ei loppu ole paha asia, sillä kaikki alkoi Jumalasta ja kaikki loppuu Jumalaan, eli ympyrä tulee täydelliseksi.

Mitä luomisessa sitten tapahtui? Yksinkertaisesti sanottuna, Jumala loi maailman, kaiken näkyvän ja näkymättömän: kalat, linnut, eläimet ja kasvit, jakoi taivaan ja maan, sekä erotti meret. Ja luomistyönsä huipentumana Hän loi ihmisen. Omaksi kuvakseen Hän loi meidät ja asetti meidät asumaan tänne maailmaan ja laittoi meidät huolehtimaan siitä, nauttimaan sen meille tarjoamista iloista ja toimimaan Hänen työtoverinaan. Alussa Jumala loi kaiken hyväksi. Valitettavasti tämä hyvyys ei kuitenkaan kestänyt loputtomiin, vaan syntiinlankeemuksessa osa luomistyöstä mureni, kun ihminen rikkoi Herraansa vastaan. Mutta sen sijaan, että Jumala olisi rikkonut kaiken ja aloittanut alusta, Hän antoi meille toisen mahdollisuuden, vaikka joutuikin karkottamaan meidät paratiisista. Mainittakoon myös se, että ihmisen luominen kerrotaan kahdesti luomiskertomuksessa (1. Moos. 1: 26–27 ja 1. Moos. 2: 7).

Jumalan toteuttamaa luomista, eli niin sanottua älykästä suunnittelua, kutsutaan monesti nimellä kreationismi (pohjautuu sanaan ”create”, eli ”luoda” tai ”valmistaa”), jota pidetään Darwinin kehittämän luonnonvalintaan pohjautuvan evoluutioteorian, eli darvinismin, vastakohtana. Näin ei voida kuitenkaan sanoa Raamatun pohjalta. Raamatussa kerrotaan vain se että Jumala loi, mutta ei kerrota tarkempia yksityiskohtia asiasta. Näiden kahden ei siis tarvitse olla toistensa vastakohtia, kuten usko ja tiedekään eivät ole vastakohtia (uskon vastakohtahan on epäusko). Luomiskertomus voi olla hyvinkin vertauskuvallinen, sillä alkujaan yksikään ihminen ei voinut olla todistamassa sitä (ihminenhän luotiin vasta lopussa). Luomiskertomuksesta puhuttaessa tärkeintä ei ole väitellä sen yksityiskohdista ja tieteellisestä pohjasta, vaan tärkeintä on tietää se että Jumala loi kaiken ja koska maailma on, niin Hänkin on. Luomiskertomus on joutunut kerta toisensa jälkeen kritiikin kohteeksi,

mutta faktahan on, etteivät tiedemiehetkään tiedä todellisuudessa sen paremmin kuinka maailma oikeasti syntyi.

LUE RAAMATUSTA

Maailman luominen (Ensimmäinen Mooseksen kirja, luku 1, jakeet 1–31 ja luku 2, jakeet 1–4)

Ihmisen luominen ja ihminen paratiisissa (Ensimmäinen Mooseksen kirja, luku 2, jakeet 5–25)

KESKUSTELTAVAA

Mitä kaikkea luomisessa tapahtui? Mitä luotiin ja mitä ei?

Miksi Jumala loi maailman? Miksi Jumala loi ihmisen tänne?

Millaiseksi kaikki luotiin? Miksi Raamatussa sanotaan, että Jumala näki näin olevan hyvä? Mitä se tarkoittaa?

Millaisia asioita ihmiset luovat? Mitä sinä olet luonut tai haluaisit luoda?

TOUHUTTAVAA

1) Luomisen alttarit

Tätä tuokiota voidaan käyttää hyvin osana luomista käsittelevää jumalanpalvelusta, jolloin lasten rakentamaa alttaria voidaan käyttää alttaritauluna, jonka avulla luomiskertomusta voidaan seurata.

Altтари, tai oikeammin alttarit, voidaan tehdä kahdella tavalla. Ensimmäinen vaihtoehto on käyttää normaaleja askarteluvälineitä (paperia, liimaa, kyniä, teippiä) ja toinen vaihtoehto on käyttää luonnosta löytyviä materiaaleja (kivet, oksat, ruoho). Valittiinpa mikä tahansa lähestymistapa edellisistä, tai jokin niiden yhdistelmä, tarkoituksena on, että aluksi käydään läpi mitä minäkin luomisen päivänä tapahtui. Sitten lapset voidaan jakaa pienemmiksi ryhmiksi, jolloin jokainen ryhmä saa tehtäväkseen rakentaa pöydälle/tarjottimelle/lattialle kuvan yhdestä luomisen päivästä tai sitten voidaan kaikki yhdessä rakentaa yksi päivä kerrallaan. Ideana on yrittää kuvata mahdollisimman hyvin se, mitä tuona päivänä Jumala sai valmiiksi maailmasta.

Tämä tuokio vaati lapsilta yhteistyötaitoja, minkä takia ohjaajan kannattaa pysytellä kokoajan lähellä ja auttaa ryhmiä eteenpäin, jos työ ei tahdo ottaa luistaakseen. Jos alttareita on tarkoitus käyttää osana jumalanpalvelusta tai hartautta, ne tulee alun perin rakentaa lähelle palvelukseen käytettävää tilaa tai sijoittaa jonkin liikuteltavan alustan päälle.

2) Luomisen taulu

Kullekin lapselle annetaan pahvi tai jokin muu vastaava paksuhko paperi (tavallinen paperi on liian ohutta). Tämän lisäksi tarvitaan erivärisiä vahakyniä ja mahdollisesti hammastikkuja tai vastaavaa. Vahaliiduilla piirtäminen tapahtuu niin, että kahta eriväristä vahaa levitetään päällekkäin, minkä jälkeen päällimmäiseen kerrokseen piirretään hammastikulla niin, että sen alta paljastuu pohjalla oleva väri. Kannattaa huomata se, että suoraan paperiin väritettyä väriä ei saa irtoamaan, mutta kaikki sen päällä oleva vaha on irtonaista ja irtoaa tikulla piirtämällä ja raapimalla. Koko paperin pohjaa ei kannata värittää samalla värillä, kuten ei päällimmäistä kerrostakaan, vaan eri värejä sijoitellaan paperin eri puolille. Tuokion aluksi paperi jaetaan kuuteen osaan, joista jokaiseen piirretään yhden luomisen ajan päivän tapahtumat. Käytännössä tämä versio on edellisen tuokion yksilötyö.

3) Minä luojana

Tämän askartelun materiaaliksi sopii erittäin hyvin muovailuvaha tai muu vastaava massa. Jos työt halutaan tehdä kestäväksi, voidaan ne tehdä myös askartelusavesta. Tällöin ongelmana on se, ettei näitä voida polttaa kovaksi tavallisessa uunissa, jolloin ne ovat alttiita kolahduksille ja kosteudelle. Valittiinpa materiaaliksi kumpi tahansa, on hyvä suojata pöydät hyvin ja varata lapsille käyttöön erilaisia työkaluja, kuten rautalankaa, puutikkuja, ruokaveitsiä tai vastaavaa massan työstämistä varten.

Aluksi kerran tai kahdesti ohjaaja antaa lapsille tehtäväksi askarrella jonkin tutun asian massasta, kuten jonkin tietyn eläimen tai muodon. Tämä toimii lämmittelyinä varsinaiselle askartelulle. Seuraavaksi lapsia pyydetään tekemään massasta jotain kaunista. Viimeiseksi lapsia pyydetään tekemään jotain tosi rumaa. Kun kaikki ovat valmiita, kerätään lapset ja heidän teoksensa yhteen ja kukin saa kertoa työstään mitä haluaa tai selvittää mikä se on.

Ensin voidaan käydä läpi sitä, miltä tuntui askarrella asioita massasta. Oliko se helppoa tai vaikeaa? Oliko se hauskaa tai mukavaa? Sitten kysellään miltä tuntui tehdä jotain kaunista ja miltä tuntui tehdä jotain rumaa. Entä onko rumaa luomusta kiva katsella, vai katsotko mieluummin kaunista luomusta? Yleensä ihmiset pitävät enemmän kauniista asioista eivätkä halua luoda rumaa, sillä sitä ei ole kiva katsella. Samoin oli Jumalalla, kun Hän loi maailman. Ei Hän halunnut tarkoituksella luoda mitään rumaa tänne ja siksi paikkaa kutsuttiin paratiisiksi. Valitettavasti syntiinlankeemus rikkoi tämän kuvan ja paljon rumaa pääsi maailmaan. Maailma ei ole täydellinen, mutta Jumala loi parhaan mahdollisen maailman, johon kuuluu mukaan epäkohtia ja rumuutta. Ihmiset voivat kuitenkin hyvillä teoilla ja rakkaudella korjata näitä virheitä ja tehdä maailmasta kauniimman. Perimmäisenä ajatuksena tässä tuokiossa on selittää lapsille se, että kaunista on mukavampi luoda ja katsella, eli kannattaa mieluummin tehdä kauniita ja hyviä asioita, kuin ikäviä eli rumia asioita.

3) Lattiakuva maailman luomisesta

Tähän tuokioon varataan iso kasa erivärisiä ja kokoisia (nenäliinan kokoisia tai pienempiä) liinoja, narun ja köyden pätkiä ja kaikkea muuta tavaraa joka näyttää kivalta. Tavarat sijoitetaan niin, että lapset näkevät ne helposti, mutta siten että keskelle jää riittävän suuri tila kuvaa varten.

Tuokio alkaa siten, että ohjaaja kertoo luomiskertomuksesta (tai lukee sen Raamatusta) ja aina kun siinä kerrotaan mitä Jumala loi, pysähdytään ja joku lapsista saa tulla tekemään sen käytettävissä olevista tarvikkeista (joita kannattaa olla monipuolisesti tarjolla ja riittävän paljon, jotta niillä saadaan kaikki tehtyä). Jos saman päivän aikana luotiin monia asioita, voi useampikin lapsi olla kerralla auttamassa kuvan tekemisessä, kunhan kaikille jää tilaa. Kuvaa tehtäessä ei tavoitella realismia, vaan pyritään osallistamaan lapset kertomuksen kertomiseen. Kun kuva viimeinkin on valmis, voidaan vielä yhdessä kerääntyä tutkimaan, mitä kaikkea siinä näkyy ja pohtia, miltähän Jumalasta mahtoi tuntua katsellessaan työnsä tulosta.

PAASTO

Paastolla tarkoitetaan ajanjaksoa, jonka aikana henkilö pidättäytyy syömästä ja joskus myös juomasta, odottaessaan pyhän juhlan saapumista. Vaihtoehtoisesti henkilö voi kieltäytyä tietyistä etuoikeuksista tai nautinnoista. Hyvänä esimerkkinä tästä on rajattu paasto, jonka aikana henkilö kieltäytyy nauttimasta tiettyjä ruokia, kuten lihaa, alkoholia, kahvia, karkkia tai jotain muuta vastaavaa. Myös tietokoneella vietetyn tai television katseluun käytetyn ajan vähentäminen tai totaalinen kieltäytyminen ajatellaan paastoksi, sillä se on etuoikeudesta kieltäytymistä. Paaston voidaan ajatella olevan myös pyrkimystä yksinkertaisempaan elämään, jotta henkilöllä olisi enemmän aikaa Jumalalle ja uskon hoitamiseksi. Paastotessa tulisi luopua sellaisista asioista jotka häiritsevät suhdettasi Jumalaan, estävät sinua tekemästä hyvää lähimmäiselle ja estävät sinua rukoilemasta ja lukemasta Raamattua.

Paaston tarkoituksena on auttaa valmistautumaan tulevaa juhlaa varten, jotta hän voisi ottaa sen oikealla tavalla vastaan. Jo juutalaisilla oli tapana paastota ennen suuria juhlia, jotta he ehtisivät paremmin valmistautua, henkisesti ja fyysisesti, ja näin olla juhlalle arvollisessa kunnossa. Myöhemmin kristityt ovat jatkaneet tätä perinnettä, joskin protestantit ovat lähestulkoon kokonaan luopuneet tästä tavasta, mutta katoliset ja ortodoksit harjoittavat tätä tapaa edelleen ahkerasti ja pitävät paastoa suuressa arvossa. Paastoa harjoittavat lähinnä aikuiset miehet ja naiset, eikä etenkin ruuasta ja juomasta paastoamista voida suositella lapsille, vanhuksille, sairaana oleville ja raskaana oleville naisille, jotka ovat selkeästi riittävän juoman ja ruuan tarpeessa.

Keskeisintä paastossa on keskittyminen Jumalan ja lähimmäisen rakastamiseen poistamalla tätä häiritseviä tekijöitä elämästä, etteivät ne veisi turhaan huomiota puoleensa. Paasto on itsekeskeisyyttä ja itsekkyyttä vastaan tarkoitettu kristillinen harjoitus. Paastossa tärkeintä ei ole ulkonainen paasto, kuten jostakin asiasta, esimerkiksi ruuasta ja juomasta pidättäytyminen. Paaston aikana pyritään tekemään tilaa rukoukselle, Jumalan sanan lukemiselle, messussa käymiselle, hiljentymiselle, uskolle ja rakkaudelle Jumalaa ja lähimmäisiä kohtaan. Tarkoituksena on myös se, että paaston aikana tehdyt hyvät teot jatkuvat myös paaston ajan jälkeen, eikä messussa käyminen ja rukoileminen lopu heti juhlan mentyä ohi

Paastoa voidaan harjoittaa kuinka usein tahansa, esimerkiksi Jeesuksen aikaan jotkut juutalaiset saattoivat harjoittaa paastoa useamman kerran viikossa. He pyrkivät näin uhraamaan entistä enemmän aikaa Jumalalle ja Hänen tahtonsa noudattamiselle. Joskus suoritettiin myös ”hätäpaastoja”, esimerkiksi suuren uhan, kuten sodan ollessa saapumassa, jotta Jumala kuulisi paremmin kansansa rukoukset. Kristityillä on kaksi erityistä paaston aikaa vuodessa. Ensimmäinen on neljänkymmenen päivän paasto ennen pääsiäistä ja toinen on adventin aikana, ennen joulua. Pääsiäistä edeltävää paastoa sanotaan ”Suureksi paastoksi” ja sen esikuvana toimii Jeesuksen autiomaassa suorittama paastoaminen. Joulua edeltävää paastoa sanotaan ajankohtansa mukaisesti adventtipaastoksi.

Paastolla ei ole tarkoitus osoittaa muille sitä, että ”minä olen kunnan kristitty kun minä nyt paastoin”. Paasto on hyvin henkilökohtainen asia, eikä siitä tulisi kerskailla muille. Sen sijaan että kulkee huutamasta siitä kylillä ja toreilla, henkilön onkin parempi olla asiasta hiljaa ja keskittyä siihen mitä hän tekee, eikä siihen mitä muut huomaavat hänen tekevän. Mihin paastoa tarvitaan ja mihin sillä pyritään? Oikein suoritettuna paaston aikana ihmisellä on hyvä tilaisuus miettiä sellaisia asioita kuten uskoaan, Jumalaa ja katumista syntejään ja pahoja tekojaan. Juuri tällaiseen itsetutkiskeluun olisikin kaikkein parasta pyrkiä, jotta ihminen voisi löytää Jumalan entistä paremmin ja saisi vahvistua uskossaan. Tähän tarvitaan Raamatun tutkimista, mietiskelyä ja rukoilua.

LUE RAAMATUSTA

Niniven kaupungin paasto (Joonan kirja, luku 3)

Profeetta Jesaja puhuu oikeasta paastosta (Jesajan kirja, luku 58)

Jeesus opettaa paastosta (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 6, jakeet 1–18)

KESKUSTELTAVAA

Millaisista asioista voi paastota? Onko jotain asioita joista ei voi paastota? Mitä ne ovat?

Oletko koskaan paastonnut? Milloin? Kuinka kauan? Mistä paastosit? Miksi?

Haluaisitko kokeilla paastoamista? Mistä paastoisit? Kuinka pitkään paastoisit?

Mitä hyötyä paastoamisesta on? Tarvitaanko sitä mihinkään? Miksi ei? Miksi kyllä?

Mitä paaston aikana...

... saa tehdä?

... ei saa tehdä?

... tulisi tehdä?

TOUHUTTAVAA

1) Paastonajan pöytä

Tuokion aluksi ohjaaja kerää pöydälle erilaisia ruokatarvikkeita ja esineitä. Lasten tulisi antaa jonkin aikaa tutustua esineisiin ja kysyä mitä ne ovat, jos he eivät niitä entuudestaan tunnista. Tämän jälkeen kerätään lapset istumaan pöydän eteen ja jokainen saa vuorollaan käydä osoittamassa yhtä esinettä pöydällä ja sanoa, kuuluuko se paastonaikaan vai ei. Kustakin esineestä voidaan keskustella miksi se kuuluu tai miksi se ei kuulu paastoon. Paastoon kuulumattomat esineet laitetaan pois ja lopussa pöydällä ei tulisi olla enää mitään turhaa. Tärkeää on auttaa lapsia hahmottamaan, että paaston aikana luovutaan ylimääräisistä asioista, ”turhakkeista”, jotta tilaa jäisi uskonelämän hoitamiseksi.

Esimerkki esineitä: risti, Raamattu, ikoni, lasillinen vettä, lasillinen limua, keksi, leipää, kupillinen kahvia, pulla, makaronia, riisiä, lihaa, virsikirja ja karkki.

PYHÄ HENKI

Kun Jumalasta puhutaan Isänä tai Poikana, Hänet on paljon helpompi hahmottaa, sillä näissä rooleissa Hän on tehnyt paljon näkyvämpiä ja mieleenpainuvampia asioita, kuin miten Hän on vaikuttanut meihin Pyhänä Henkenä. Jotkin ryhmittymät (esimerkiksi Jehovan todistajat ja mormonit) ovat jopa menneet niin pitkälle, että sanovat ettei Pyhä Henki ole osa Jumalaa. Meidän on kuitenkin tärkeää muistaa, että kristityt uskovat Kolmiyhteiseen Jumalaan johon myös Pyhä Henki kuuluu. Ja vaikkei Pyhän Hengen toimia aina huomata niin hyvin kuin Isän ja Pojan, on hyvä tiedostaa se, että Pyhä Henki on ja toimii koko ajan keskuudessamme.

Pyhän Hengen asemaa voidaan selventää seuraavanlaisen vertauksen avulla. Jos Jeesus (eli Poika) on paimen (kuten hän itseään kuvailee), niin silloin me olemme lampaista. Tällöin Isä on se, joka omistaa laitumen jolla lampaat ovat (eli maailman, jossa me elämme) ja Pyhä Henki on laumaa vartioiva paimenkoira. Paimenkoira on hyvin tärkeässä osassa lampaiden huolenpidossa. Se voi liikkua huomaamattomasti lampaiden joukossa ja suojella niitä pedoilta. Tämän lisäksi yhdessä paimenen kanssa se tuo eksyneet lampaat takaisin lauman luo ja pitää laumaa kasassa.

Pyhä Henki ei yleensä omaa samanlaista näkyvää hahmoa kuin Jeesus. Silloin kun hänellä on sellainen ollut, se on ollut esimerkiksi kyyhky (Jeesuksen kasteessa) ja tulenliekki (helluntaina). Jumalan todellinen olemus on salattu, mutta Jumala ilmoittaa itsensä ja tulee läsnä olevaksi Pyhän Hengen kautta. Pyhä Henki on myös Jeesuksen meille lupaama Puolustaja ja hän tavallaan on pitämässä meistä huolta siihen asti kunnes Jeesus tulee toisen kerran. Pyhän Hengen näkyvin aikaansaannos on kirkko jota hän ylläpitää ja mahdollistaa sen olemassaolon ja johdattaa sitä oikeaa tietä pitkin. Tämän hän tekee armovälineiden, eli sakramenttien (kaste ja ehtoollinen) ja sanan kautta. Näissä asioissa hän on läsnä ja aktiivisesti vaikuttaa niiden toteutumiseen (herkistää korvamme kuulemaan ja silmämme näkemään), eikä vain istu ja vahdi kaiken tapahtumista. Pyhää Henkeä ei voi aina nähdä, mutta sanan ja sakramenttien äärellä voimme tuntea hänen läsnäolonsa. Hän on kuin tuuli; me emme voi nähdä sitä, mutta näemme sen ravistelevan puita, eli miten se vaikuttaa ympärillämme.

LUE RAAMATUSTA

Ensimmäinen maininta (Ensimmäinen Mooseksen kirja, luku 1, jae 2)

Herran Henki toimii Vanhassa Testamentissa (Toinen Samuelin kirja, luku 23, jakeet 1–4; Tuomarien kirja, luku 14–16;

Jeesuksen lupaus Pyhästä Hengestä (Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 14, jakeet 15–31)

Pyhä Henki vaikuttaa (Apostolien teot, luku 10, jakeet 44–48; Apostolien teot, luku 19, jakeet 1–10)

Pyhä Henki puhuu (Apostolien teot, luku 13, jakeet 1–4; Ensimmäinen kirje Timoteukselle, luku 4, jakeet 1–5; Heprealaiskirje, luku 10, jakeet 15–18)

Henki ja liha ja hengen hedelmät (Galatalaiskirje, luku 5, jakeet 13–26)

KESKUSTELTAVAA

Kuka Pyhä Henki (tai Herran Henki) on? Miltä hän näyttää? Voimmeko edes tietää, miltä hän näyttää?

Mikä on Pyhän Hengen tehtävä? Miksi hän on olemassa? Mitä hän tekee täällä joukossamme?

Miten Pyhä Henki vaikuttaa? Mistä huomaamme hänen läsnäolonsa?

TOUHUTTAVAA

1) Paimenkuvaelma

Ennen tätä tuokiota ryhmälle kerrotaan yllä esitetty vertaus paimenesta, tilanomistajasta ja paimenkoirasta. Aiheesta keskustellaan ensin rauhassa, annetaan tilaa kysymyksille ja varmistetaan vielä lopuksi, että kaikki ymmärsivät mistä on kysymys.

Askarteluna on tarkoitus tehdä pienoismalli, jonne sijoitetaan kaikki vertauksessa olleet asiat: paimen, paimenkoira, tilanomistaja ja lampaat. Lisäksi mukaan voidaan laittaa taloja, aitaa, puita, pensaita, kukkia ja muuta vastaavaa. Pienoismallin pohjalevyksi valitaan vahva

pahvi, joka ei taivu maalatessa liian paljon. Ensin ryhmäläiset askartelevat kaikki tarvittavat hahmot. Helpoimmin tämä onnistuu niin, että halutun hahmon kuva piirretään paperille ja hahmojen jalkojen juureen jätetään tyhjä tila, joka voidaan taittaa ja liimata kiinni pohjalevyyn niin että hahmo jää seisomaan pystyyn. Toinen vaihtoehto on käyttää puutikkuja jotka laitetaan hahmon selän taakse ja liimataan sitten kiinni pohjalevyyn. Ennen kuin hahmot liimataan kiinni, voidaan pohjalevy maalata esimerkiksi vihreällä ja siihen voidaan piirtää teitä ja jokia. Kun maali on kuivunut, voidaan hahmot liimata kiinni. Pienoismallia voidaan myös koristella hileellä, askarteluruoholla, hiekalla ja kivillä, kunhan siitä ei tule liian raskas.

Tarvikkeet: paksua pahvia, maaleja, kyniä/tusseja, sakset, vahvaa paperia/ohutta pahvia, koristeita.

2) Miltä Pyhä Henki näyttää?

Jokaiselle lapselle annetaan kynää ja paperia (myös tussit ja maalit kelpaavat, mutta maalin kuivuminen kestää pidempään). Tämän tuokion aluksi kannattaa painottaa lapsille sitä, että nyt jokainen piirtää omaa kuvaansa eikä kaveria saa matkia. Jos mahdollista, lapset sijoitetaan istumaan siten, että heidän välillään on pieni matka, jotta jokainen voi keskittyä omaan työhönsä rauhassa.

Aluksi ohjaaja pyytää lapsia (kutakin omalle paperilleen) piirtämään kuvan jostain tutusta jokapäiväisestä asiasta, kuten kissan, koiran, mehumukin, kukan tai puun. Kun kaikki ovat saaneet piirroksensa valmiiksi, ne nostetaan esille ja katsotaan mitä kukin on piirtänyt. Tämän jälkeen otetaan uudet paperit ja vetäjä pyytää lapsia piirtämään uudelleen jonkin tutun esineen (eri esine kuin aikaisemmin mutta silti kaikille yhteinen). Tämän jälkeen katsotaan taas mitä lapset ovat saaneet aikaiseksi. Kolmantena vetäjä pyytää lapsia piirtämään mörön. Kun kuvat ovat valmiina katsotaan ne jälleen yhdessä.

Tässä tuokiossa huomataan nopeasti, että lapsilla on mitä luultavimmin hyvin yhteneväiset käsitykset siitä, miltä kissa tai koira näyttää, mutta möröistä tulee hyvin erinäköisiä. Minkä takia? Koska kaikki ovat joskus nähneet kissan ja koiran, mutta kukaan ei ole nähnyt mörköä. Siksi kaikki kuvat möröistä ovat oikeita vaikka ne ovatkin erilaisia, sillä kukaan ei voi tarkalleen sanoa miltä mörkö näyttää.

Lopuksi lapsia pyydetään tekemään vielä yksi kuva Pyhästä Hengestä. Samoin kuin mörön kohdalla, kuvat Pyhästä Hengestä eroavat luultavimmin toisistaan hyvinkin suuresti. Mutta kuka voi sanoa, miltä

Pyhä Henki oikeasti näyttää? Varmaa on vain, että Pyhä Henki on ja vaikuttaa. Hänhän on kuin tuuli jota emme voi nähdä, mutta tiedämme sen olevan paikalla, kun puut ja ruoho heiluvat.

3) Kolme sokeaa miestä ja norsu

Tämä tarina sopii hyvin osaksi edellistä tuokiota, mutta sen voi myös toteuttaa ilman sitä. Aluksi lapsille kerrotaan alla oleva tarina.

”Kaukaisessa kylässä asui kolme sokeaa miestä. He eivät olleet koskaan nähneet vaan olivat syntymästään asti olleet sokeita. Silti he olivat uteliaita ja mielellään tutkivat kaikkea uutta. Koska he eivät voineet nähdä mitään, piti heidän tutkia asioita käsillään tunnustelemalla. Kerran sitten he kuulivat että kylään oli tullut sirkuksen mukana norsu. Koskaan ennen he eivät olleet sellaista olentoa tavanneet, joten he lähtivät kolmestaan sirkukseen tutkimaan norsua ja ottamaan selvää, millainen se oikein on. He menivät aitaukseen ja alkoivat tunnustella norsua käsillään. Ensimmäinen mies tarttui norsun kärsästä ja hetken sitä tunnusteltuaan ilmoitti norsun olevan ryppyinen, pitkä ja taipuisa kuin puutarhaletku. Toinen miehistä osui norsun jalan kohdalle ja sitä tunnusteltuaan kertoi norsun olevan paksu ja jäykkä kuin vanha tammi. Kolmas mies sai kiinni norsun korvasta ja sitä tutkittuaan kertoi muille, että norsu on ohut ja leveä kuin pannukakku.”

Kuka miehistä oli oikeassa siitä, millainen norsu on? Ei kukaan, sillä kellään heistä ei ollut kokonaiskuvaa siitä millainen norsu oikeasti on. Kukin sai tietoonsa vain pienen osan siitä mitä norsu on. Samaan tapaan me emme voi sanoa varmasti mitä Pyhä Henki on tai miltä hän näyttää, sillä me emme näe häntä kokonaisena, pelkästään vilahduksia. Mutta samoin kuin miehet norsun luona eivät voi kieltää norsun olemassaoloa kun se siinä heidän keskellään seisoo, emme mekään voi kieltää Pyhän Hengen olemassaoloa.

Tuokion lopuksi voidaan ottaa vielä mukaan ”arvoitus säkissä” leikki. Tässä leikissä vetäjä on laittanut säkkiin jonkin esineen ja kukin lapsista saa vuorotellen tulla tunnustelemaan sitä, koettaen arvata, mikä se on. Säkkiin ei tietenkään saa katsoa, pelkästään käsiä saa käyttää. Kun lapsi on tunnustellut säkin sisällön, hän palaa paikalleen ja kaikki lapset vuorollaan käyvät tunnustelemassa sisältöä ja vasta lopussa kukin saa esittää arvauksensa. Tarkoituksena on havainnollistaa, että on hyvin hankala arvata mikä jokin esine on, jos ei saa katsoa sitä, pelkästään tunnustella, kuten tarinan sokeat miehetkin tekivät.

RUKOUS

Rukous on puhumista Jumalan kanssa. Tällöin ei ole pelkästään kyse siitä, että ihminen rukoilee Jumalaa, kiittäen tai pyytäen jotain, vaan hän käy keskustelua Jumalan kanssa. Ihminen kertoo asiansa ja Jumala kuuntelee häntä ja antaa vastauksensa. Joskus tämä vastaus on helpompi kuulla, joskus sitä ei ole niin helppo huomata. Tärkeää on muistaa, että kyseessä on kaksisuuntainen kommunikointi, ihmiseltä Jumalalle ja Jumalalta ihmiselle. Rukouksessa saa olla Jumalan lähellä ja luottaa siihen, että Herra kuuntelee ja antaa vastauksensa, tavalla tai toisella sen mukaan, miten se Hänen mielestään on parasta.

Rukoileminen on sellainen asia jota kristittyjen tulisi tehdä usein, eikä pelkästään tietyissä hetkissä. Jumalanpalveluksissa ja hartauksissa on aina mukana rukousosia joskus useampiakin, mutta rukoilemisen ei tule rajoittua vain näihin tilaisuuksiin. Sitä voidaan tehdä koska tahansa, missä tahansa, sillä Jumala on aina valmis kuuntelemaan, kun Hänelle puhutaan. Monella on tapana lukea iltarukous ennen nukkumaanmenoa ja jotkut viettävät aamurukoushetken ennen kuin alkavat päivän toimiin. Jokaisena päivänä olisi hyvä hiljentyä hetkeksi rukoukseen. Ajankohdan tälle saa kukin päättää itse, eli jokainen valitkoon itselleen sen hetken päivästä jolloin hänen on mahdollista rukoilla rauhassa.

Rukoileminen on hyvin henkilökohtaista kanssakäymistä Jumalan kanssa, eikä sitä tule ottaa kevyesti. Rukouksessa on voimaa, sillä sen toisessa päässä on Kaikkivaltias Jumala. Hän kyllä vastaa ja antaa kullekin sen mitä hän tarvitsee, eikä aina niinkään sitä mitä hän pyytää. Jumala kuitenkin vastaa ja siksi kannattaa olla tarkkana mitä pyytää, ettei saisi enemmän kuin mitä pystyy ottamaan vastaan.

Rukoileminen ei ole suorittamista. Siinä ei jaeta palkintoja tai anneta pisteitä siitä oliko rukous hyvä tai huono. Kukin rukoilee itse niin kuin parhaiten osaa ja hyvä niin. Ei Jumala halua kauniita korulauseita tai hienoja puheita, pelkästään sitä että me kiitämme Häntä ja käännyimme Hänen puoleensa, kun olemme hädässä ja tarvitsemme apua. Raamatussa meitä kehotetaankin välttämään tekemästä rukoilemisesta julkista toimitusta jolla yritämme näyttää muille sitä, kuinka hyviä me olemme. Ennemmin kuin menet kadulle kovaan ääneen huutamaan, jää omaan huoneeseesi ja rukoile sieltä hiljaa. Jumala kyllä kuulee sinut vaikka rukouksesi olisi vain hiljainen huokaus.

Nykyään meillä on tapana rukoilla kädet ristissä, mutta juutalaisilla oli tapana rukoilla kädet ylös nostettuina. Nostettujen käsien ajateltiin johdattavan rukouksen ylös taivaaseen Jumalan tykö. Meidän tapamme liittää kädet yhteen on peräisin keskiajalta. Tämän asennon ajatuksena on se, että kätensä yhteen liittänyt henkilö ei voi tehdä muuta kuin rukoilla, eli hän itse rajoittaa itseään siten, että hän voi keskittyä rukoukseen koko olemuksellaan, eikä touhua jotain muuta samalla. Käsien yhteen liittäminen ei kuitenkaan ole pakollista. Asennon voi valita siten että siinä on mukava olla, tai sitten voi rukoilla liikkeessaankin. Tärkeää on, että kun rukoilee, tekee sen niin että todella tarkoittaa mitä sanoo.

LUE RAAMATUSTA

Jeesuksen opetusta rukoilemisesta (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 6, jakeet 5–8; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 18, jakeet 9–14, Evankeliumi Johanneksen mukaan, luku 4, jakeet 20–24)

Isä meidän - rukous (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 6, jakeet 9–13)

Herran siunaus (Neljäs Mooseksen kirja, luku 6, jakeet 22–27)

Jeesus rukoilee Getsemanessa (Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 22, jakeet 39–46, Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 26, jakeet 36–46; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 14, jakeet 32–42)

KESKUSTELTAVAA

Milloin sinä rukoilet? Jossain erityisessä tilanteessa vai useammin? Säännöllisesti vai epäsäännöllisesti? Mitenköhän ihmiset yleensä rukoilevat?

Miksi me rukoilemme? Millaisten asioiden puolesta me rukoilemme? Voimmeko me myös kiittää rukouksessa vai onko rukous aina jonkin pyytämistä?

Ketä meidän tulee rukoilla ja miten? Millainen on ”hyvä rukous”? Vai onko sellaista?

Koska olet viimeksi rukoillut? Minkä asian puolesta? Miksi?

Millaisia rukouksia osaat? Iltarukous? Ruokarukous? Kuka sen on opettanut? Missä sitä käytetään?

TOUHUTTAVAA

1) Yhteinen esirukous

Tämä tuokio voidaan toteuttaa ennen lastenmessua tai perhemessua. Leirillä tämä voidaan tehdä edellisenä päivänä ennen leirijumalanpalvelusta.

Pienessä porukassa voidaan työskennellä kaikki yhdessä, mutta isommissa tilaisuuksissa (leirit) kannattaa ryhmä jakaa pienempiin osiin ja kullekin pienemmälle ryhmälle annetaan ohjaaja valvomaan työskentelyä. Ryhmien on tarkoitus kirjoittaa lyhyt esirukous niistä aiheista joista he haluavat palveluksessa rukoiltavan. Ohjaajaa tarvitaan tässä lähinnä sen takia, ettei yksi lapsista hoida koko hommaa, vaan kaikki saavat osallistua. Rukousten ei tarvitse olla pitkiä, tärkeintä on että kukin saa aiheensa mukaan siihen.

Palveluksessa yksi henkilö voi lukea kaikki rukoukset vuorotellen tai sitten jokaisesta ryhmästä valitaan edustaja joka lukee hänen ryhmänsä rukouksen. Tämä tuokio on hyvä havainnollistamaan sitä, että koko seurakunta rukoilee eivätkä vain yksittäiset henkilöt. Näin lapsilla on myös mahdollisuus olla mukana tekemässä messusta heidän näköisensä.

Voidaan tehdä myös niin, että kukin ryhmä kirjoittaa vain aiheet ylös ja joku vetäjästä tekee lopullisen koosteen ja valmiin rukouksen.

2) Olkiristi

Monella kristityllä on kaulassaan risti. Miksi me kannamme mukanamme kuvaa vanhasta vankien rankaisuun käytetystä välineestä? Kun ristiä tarkastelee tarkemmin, huomaa että siinä on jotain erikoista. Risti on nimittäin useimmiten tyhjä. Pääsiäisestä me muistamme hyvin sen kuinka Jeesus naulattiin ristille, jonne hän myös kuoli. Mutta meidän kantamamme risti on tyhjä, koska Jeesus ei jäänyt ristille kuolemansa jälkeen, vaan nousi ylös kuolleista ja antoi meille lahjaksi ikuisen elämän. Monien kristittyjen kaulassa roikkuva risti onkin muistutuksena kaikille siitä, että Jumala vei kaikki syntimme ristinpuulle, kärsi kuoleman niiden tähden siellä, mutta voitti samalla meille iankaikkisen elämän. Siksi tyhjä risti on kristityille toivon ja voiton

merkki vaikka sillä onkin pitkä ja synkkä historia rikollisten ja väärintekijöiden rankaisemisessa. Risti ei ole kristityille pelkästään koru, vaan se on muistutus siitä suuresta armosta ja rakkaudesta jota Jumala on meihin vuodattanut. Se edustaa voittoa kuolemasta ja julistaa syntien anteeksiantamista meille. Tällaisilla ajatuksilla voidaan evästää lapsia ennen kuin aloitetaan askartelu. Tarkoituksena olisi auttaa heitä hahmottamaan miksi risti on meille niin keskeinen symboli ja mitä se oikein edustaa. Useat ihmiset saattavat rukoillessaan suudella ristiä tai muuten vain pitää sitä kädessään rukouksen ajan koska se auttaa heitä keskittymään rukoukseen.

SYNTI

Synnillä on synkkä ja ikävä sävy jo pelkästään sanana eikä syyttä suotta. Synti on jotain sellaista josta kenenkään ei tulisi pitää ja jota meidän kaikkien tulisi välttää. Synti kuulostaa pelottavalta ja kauhealta asialta ja sitä se on. Synti on eroa Jumalasta ja tätä kannattaa pelätä. Raamatussa sanotaan, että synnin palkka on kuolema, eikä kukaan halua kuolla erossa Jumalastaan. Kaikki ihmiset ovat syntisiä jo syntyessään, sillä meitä sitoo esivanhempiemme tekemä perisynti joka aikoinaan erotti meidät Jumalan yhteydestä. Ja yhä edelleen ihmiset tekevät syntiä sanoin, teoin ja ajatuksin ja näin jatkavat Jumalaansa vastaan rikkomista.

Synti on siis jotain sellaista pahaa mitä me toteutamme sanoin ja teoin, mikä erottaa meidät Jumalasta ja tekee pahaa lähimmäisillemme. Ihminen on aina kykenevä tekemään väärin ja valitsemaan sen vaihtoehdon joka vie meidät kauemmaksi Jumalasta ja aiheuttaa surua ja tuskaa ympärillemme. Ihmistä ei kuitenkaan luotu pahaksi, mutta koska meillä on vapaatahto, me voimme aina valita hyvän ja pahan välillä myös jälkimmäisen vaihtoehdon. Syntinen ihminen ei ole Jumalalle kelpaava (syntisen ihmisen vastakohta on vanhurskas ihminen eli Jumalalle kelpaava ja vanhurskauden me saamme Jeesukselta, joka kuoli ristillä meidän puolesta).

Toivo ei ole kuitenkaan menetetty, sillä kuollessaan Golgatalla Jeesus lunasti meidät ja maksoi meidän syntivelkamme ja saattoi meidät uudelleen yhteyteen Jumalan kanssa. Ja koska syntimme on annettu anteeksi, voimme jälleen elää lähellä Jumalaa, eikä meidän tarvitse pelätä rangaistusta tai elää kuolemanpelon alla. Silti me olemme rikkinäisiä. Syntinen ihminen joka on saanut syntinsä anteeksi, on kuin hajonnut ruukku, joka on liimattu takaisin kokoon: hän on jälleen ehjä ja käyttökelpoinen, mutta murtuman jäljet näkyvät edelleen.

Kyvystään tehdä pahaa ei pääse eroon vaikka pyytääkin Jeesusta ottamaan synnit pois ja uskoo Hänen ylösnousemukseensa. Myös kristityt tekevät pahaa ja satuttavat muita, vaikkeivät sitä haluaisikaan. Syntiä ja pahan tekemistä vastaan on taisteltava koko ajan, ettei lankeaisi houkutukseen ja tekisi pahaa. Juuri siksi me tunnustamme syntimme jumalanpalveluksessa ja pyydämme anteeksiantoa, jotta saisimme syntimme anteeksi. Taistelu syntiä ei ole helppoa ja se jatkuu koko elämämme ajan. Jos voimat tuntuvat uupuvan, ei tarvitse muuta kuin kääntyä Jumalan puoleen ja pyytää Häneltä voimia jatkaa pahaa vastaan kamppailua.

LUE RAAMATUSTA

Syntiinlankeemus (Ensimmäinen Mooseksen kirja, luku 3, jakeet 1–13)

Synnintunnustuksia (Psalmi 32, jakeet 1–11; Psalmi 51, jakeet 1–14; Jesajan kirja, luku 59, jakeet 9–15)

Synti erottaa Jumalasta (Jesajan kirja, luku 59, jakeet 1–18)

Jeesuksella on valta antaa synnit anteeksi (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 9, jakeet 2–8; Evankeliumi Markuksen mukaan, luku 2, jakeet 1–12; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 5, jakeet 17–26)

Vertaus armottomasta palvelijasta (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 18, jakeet 21–35)

Synnin palkka on kuolema (Roomalaiskirje, luku 6, jakeet 18–23)

KESKUSTELTAVAA

Mitä on synti? Millaiset asiat tai teot ovat syntiä?

Miksi ihmiset tekevät syntiä, eli rikkovat toisiaan ja Jumalaa vastaan?

Miksi me teemme väärä asioita? Onko väärin tekeminen helpompaa kuin oikein tekeminen? Entä toisin päin?

Miltä tuntuu kun on tehnyt jotain väärin? Millainen olo siitä tulee? Miten siitä olostaa pääsee eroon?

Onko jotain paha tekoa jota ei voi hyvittää ja jota ei voi saada anteeksi?

TOUHUTTAVAA

1) Pois poltettu

Tuokion aluksi kukin kirjoittaa tai piirtää paperinpalalle ne asiat, joita hän katu tehtaensa tai sanoneensa eli tekemänsä synnit. Tämä tulee tehdä niin, että kukin saa kirjoittaa ja piirtää rauhassa, eikä hänen ole

missään vaiheessa pakko kertoa mitä paperille laittoi. Kun piirtäminen ja kirjoittaminen on valmis, paperi taitellaan niin, etteivät muut voi sitä lukea. Kun kaikki ovat valmiita, keräännytään yhdessä sytytetyn takan tai nuotion ääreen, jonne paperit heitetään palamaan. Samaan tapaan kuin palava paperi katoaa ja vie siihen kirjoitetun tekstin mennessään, myös Jumala poistaa meidän syntimme ja antaa anteeksi, eikä meidän enää tarvitse murehtia väärin tehtyjä tekojamme. Tärkeintä on että katu syntiään ja pyytää anteeksi. Tuokion osaksi voidaan ottaa myös musiikkia, esimerkiksi laulaa synnintunnustuslaulu tai lukea sellainen virsikirjan lopusta.

2) Rikkinäinen

Tässä tuokiossa tutustutaan ajatukseen siitä, että ihminen on kuin rikkinäinen astia joka on jälleen korjattu, mutta jossa edelleen näkyvät halkeamat, kuten synnin jäljet näkyvät meissä anteeksiannonkin jälkeen. Tämä tuokio toteutetaan niinkin yksinkertaisesti kuin että rikotaan jokin astia tai vastaava ja kootaan se takaisin ja verrataan tätä rikkinäisen eli syntisen ihmisen kokoon kasaamiseen.

Rikottavaksi astiaksi valitaan esimerkiksi riittävän pieni kukkaruukku tai jokin muu keraaminen astia, kuten kukkaruukun aluslautanen. Keraamisiinkin astioihin voi syntyä teräviä reunoja rikkomisen yhteydessä, mutta ne ovat harvemmin niin teräviä että niistä syntyisi isompia haavoja. Tämän takia ne ovat turvallinen valinta tähän tuokioon, mutta varovaisuutta kannattaa noudattaa silti. Aluksi jokainen lapsi saa oman astian ja hetken aikaa tutkia sitä. Sitten ne rikotaan. Hyvä tapa tähän on laittaa esine pussiin (muovinen tai kankainen) ja lyödä se kerran lattiaan. Tällöin palaset eivät leviä ympäriinsä ja ne on helppo kerätä kasaan. Astiaa ei saa kuitenkaan murskata liian pieniksi palasiksi, jotta sen kokoaminen olisi vielä jälkikäteen mahdollista. Kun palaset on kerätty yhteen, ne kootaan liiman kanssa takaisin kasaan. Kannattaa varmistaa, että käytettävä liima sopii keramiikalle, eikä ole liian nopeasti kuivuvaa laatua.

Pienten lasten kanssa voidaan tuokio tehdä niin, että jokainen lapsi saa kuvan, jota hän saa aluksi katsella. Sitten se leikataan palasiksi ja siitä tehdään palapeli jonka lapsi saa koota. Muuten tuokio on aivan samanlainen kuin muuten tässä esitelty.

Lopuksi käydään läpi yhdessä sitä miltä astiat tai kuvat näyttävät nyt kun ne on koottu kasaan. Ovatko ne ehjiä ja vai rikkinäisiä? Ovatko ne edelleen kauniita ja käyttökelpoisia?

TYÖ

Suurin osa ihmisistä maailmassa tekee jotain työtä ja maailma on pullollaan erilaisia ammatteja. Meillä on palomiehiä, poliiseja ja opettajia, sekä kokkeja, pappeja ja lentäjiä. On siivoajia, taksikuskeja, kirvesmiehiä, lääkäreitä ja lukuisia muita erilaisia toimia. Ei ole edes mahdollista luetella kaikkia maailman ammatteja ja työtehtäviä.

Jokaisella ihmisellä on hänen omat taitonsa ja halunsa tehdä jotain työtä aikuisena. Työ on osittain velvollisuus, mutta myös etu. Meidän on pakko tehdä töitä jos haluamme saada rahaa elämiseen, mutta toisaalta se myös antaa meidän elämällemme sisältöä ja tarkoituksenmukaisuutta. Ihmiset useimmiten valitsevat itselleen mieluummin sellaisen ammatin ja työn josta he todella pitävät, kuin sellaisen josta saa paljon rahaa. Voidaan myös ajatella, että ihminen palvelee muita ihmisiä tekemällään työllä ja näin palvelee samalla myös Jumalaa ja auttaa hänen tahtonsa toteutumista. Puhutaan usein ”protestanttisesta työmoraalista” ja se tarkoittaa ettei ihmisen tarvitse tehdä työtä kirkolle (kuten papit, diakonit ja lapsi- ja nuorisotyöntekijät), voidakseen palvella Jumalaa. Protestanttiseen työmoraaliin liitetään usein lausahdus ”tee töitä ja rukoile” ja se tarkoittaa sitä, ettei työn tekeminen ole erillään kristittyinä elämisestä. Kaikki se työ mitä me teemme joka päivä palvelee läheisiämme ja lähimmäisenrakkauden toteuttaminen on Jumalan tahdon mukaista (tehkää toisille niin kuin haluatte itsellenne tehtävän). Palvelemalla lähimmäisiämme palvelemme samalla Jumalaa.

Työ on hyvin tärkeä osa suomalaista identiteettiä. Suomalaisia pidetään, myös me itse ajattelemme näin, ahkerana ja kovaa työtä karttamattomana kansana. Meille on hyvin tärkeää se, että meillä on jokin työ jota tehdä. Se antaa meille arvostusta ja monesti työtä vailla olevia ihmisiä katsotaan alaspäin ja heidän ajatellaan olevan laiskoja ja saamattomia, kun eivät ole töissä. Vastaavasti hyvin työelämässä menestyvän ihmisen ajatellaan olevan usein menestyvä myös yksityiselämässään. Aina asia ei tietysti mene näin, mutta on hyvä tiedostaa tällaiset stereotyyppit ja ennakoasenteet.

Mutta entä lapset jotka eivät vielä tee työtä? Psykologit ja kasvatustieteilijät ovat sanoneet, että leikki on lasten työtä, eikä tätä oikeutta pitäisi riistää lapsilta. Lasten tulee antaa olla lapsia niin kauan kuin se on mahdollista, sillä lopulta hekin ryhtyvät töihin. Ensin ovat luvassa koulutyöt ja kotityöt ja opiskelujen loputtua ”oikeat” työt. Lasten ei kuulu työskennellä lapsuudessaan sen kieltää jo lakikin. Heidän aikansa tehdä töitä tulee myöhemmin.

Työn ei kuuluisi olla kenenkään elämän ainoa sisältö ja meitä on käskettykin pitämään myös lepopäiviä (Kolmas Käsky: Pyhitä lepopäivä). Tekihän Jumalakin näin saatuaan luomistyön valmiiksi. Hänen esimerkkiään noudattaen mekin pidämme lepopäiviä ja istumme alas keräämään voimia tulevia päiviä ja töitä varten. Tärkeä osa lepopäiviä on myös osallistua jumalanpalveluselämään, sillä uni virvoittaa ruumiin, mutta vain Jumalan sana voi virvoittaa hengen ja sielun. Saarnaajan kirjan kolmannessa luvussa sanotaan, että kaikella on määräaikansa. On aika, jolloin meidän pitää keskittyä tekemään töitä ja sen vastapainona on aika, jolloin meidän tulee levätä ja rukoilla. Näiden kahden asian tulee olla tasapainossa, sillä Jumala ei halua yhdenkään Hänen palvelijansa polttavan itseään loppuun.

LUE RAAMATUSTA

Jumalan esimerkki (Ensimmäinen Mooseksen kirja, luku 2, jakeet 1–3)

Kymmenen Käskyä (Toinen Mooseksen kirja, luku 20, jakeet 8–11)

Jumala antaa meille levon (Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 11, jakeet 28–30)

KESKUSTELTAVAA

Millaista työtä ihmiset tekevät? Tekevätkö vain aikuiset työtä vai voivatko myös lapset tehdä töitä? Onko opiskelu ja koulunkäynti työtä? Entä leikki?

Miksi me teemme töitä? Mitä se hyödyttää? Mitä me siitä saamme?

Jaksaako kukaan tehdä aina ja kokoajan töitä? Entä jos kukaan ei tekisi töitä, mitä siitä seuraisi? Tai jos kaikki tekisivät koko ajan pelkästään töitä?

Miksi me tarvitsemme lepoa? Mihin lepoa käytetään ja mitä siinä tehdään? Miten työ ja lepo eroavat toisistaan?

VARJELUS

Jumala pitää kaikista luoduista huolta, niin myös ihmisistä. Hän vartioi, ettei paha saa meitä valtaansa ja että voimme elää elämämme turvassa ja onnellisina. Koska Jumala rakastaa meitä ja haluaa meille hyvää, ei hän halua, että meihin sattuu tai että meille käy pahasti. Elämä on täynnä vaaroja ja ikäviä asioita, eikä kukaan pysty kulkemaan elämän läpi ilman että saa mustelmia ja haavoja matkallaan. Jumalan varjeluksen ansiosta me kuitenkin voimme jatkaa matkaamme, eikä mikään voi satuttaa meitä liikaa. Jumalan varjelus on Hänen tapansa pitää meistä huolta kuten rakastava vanhempi huolehtii lapsistaan. Kaikkien lasten vanhemmat haluavat pitää lapsensa turvassa ja huolehtia, että heillä on kaikki hyvin ja niin Jumalakin haluaa tehdä omille lapsilleen eli meille.

Tutussa ”Herran siunauksessa” sanotaan heti alussa, että ”Herra siunaa meitä ja varjele meitä.” Näitä kahta asiaa, siunausta ja varjelusta, ei ole turhaan liitetty yhteen. Varjeluksen voidaan ajatella olevan siunauksen jatketta. Siunaus voidaan mieltää niin, että Jumala siunaa meitä hyvillä asioilla, kuten terveydellä, onnella, ystävillä ja muulla vastaavalla. Varjelus puolestaan on suojelua pahalta, sairauksilta, surumieleltä, väsymykseltä, murheelta ja muulta ikävältä.

Joskus elämässä meidän tiellemme osuu kipeitä asioita ja silloin me kysymme, miksei Herra varjellut meitä? Kyllä hän varjelikin, mutta kuten kuka tahansa rakastava vanhempi, myös hän antaa meidän tehdä virheitä ja kokea pettymyksiä, jotta kasvaisimme vahvemmiksi ja oppisimme kestävämmäksi tiellemme tulevia hankaluuksia. Jos isä tai äiti suojelee lastaan kaikelta mahdolliselta ja antaa hänen elää pumpulissa, kuinka hänen voidaan olettaa kestävänsä sitä, kun hankaluudet ja esteet tulevat häntä vastaan. Hän ei hylkää meitä, vaikka joskus siltä tuntuisi. Hän ei ole koskaan rukousta tai huokausta kauempana. Vanhassa viisaudessa kysytään, että ”miksi me kaadumme”? Vastaus on, ”jotta me oppisimme nousemaan ylös”. Epäonnistumisia tapahtuu läpi elämän ja me kaikki kaadumme joskus, mutta näin tapahtuu jotta me oppisimme nousemaan ylös ja tulisimme vahvemmiksi. Kun pieni lapsi opettelee hiihtämään tai luistelemaan alussa hän kaatuu monesti. Mutta jos vanhemmat eivät anna hänen opetella itse nousemaan pystyyn joutuvat he olemaan aina paikalla nostamassa lastaan pystyyn, eikä hän koskaan opi hiihtämään tai luistelemaan omin avuin.

Varjelus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että voimme olla ja elää kuten haluamme ja ajatella, että kyllä Jumala meidät pelastaa. Hän kyllä

estää meitä kompastumasta kiviin, mutta katolta alas hyppäävä henkilö saa kyllä syyttää itseään jos murtaa jalkansa. Jumalan varjelukseen tulee luottaa, mutta terveenjärjen käyttö on silti suositeltavaa. Se joka etsii tieteen tahtoen vaaroja ja hakeutuu niihin, voi myös luottaa siihen, että joskus ne pääsevät satuttamaan häntä. Jumala ei toivo meille tapahtuvan mitään pahaa ja esimerkiksi psalmeissa puhutaan monesti hyvinkin kauniisti siitä, kuinka Hän meitä varjelee, mutta edes Hän ei voi estää meitä toimimasta ajoittain hyvinkin tyhmästi. Luota siis Jumalan meille suomaan varjelukseen, mutta älä syyttä suotta aseta itseäsi vaaraan.

LUE RAAMATUSTA

Herran siunaus (Neljäs Mooseksen kirja, luku 6, jakeet 24–26)

Hyvän paimenen psalmi (Psalmi 23)

Jumalan huolenpito (Psalmi 139; Evankeliumi Matteuksen mukaan, luku 6, jakeet 25–34; Evankeliumi Luukkaan mukaan, luku 12, jakeet 22–34)

KESKUSTELTAVAA

Millaisia vaarallisia asioita maailmassa on? Miten niiltä voi suojautua? Kuka voi suojella meitä niiltä?

Voiko kaikilta maailman vaaroilta suojautua? Onko edes järkeä yrittää? Voivatko vanhemmat suojella lapsiaan kaikilta murheilta ja kolhuilta heidän elämänsä aikana? Tuleeko heidän edes yrittää tätä?

Miten Jumala suojelee meitä? Oletko koskaan kokenut Jumalan suojelleen sinua? Miten ja missä tilanteessa?

TOUHUTTAVAA

1) Maan korvessa kulkevi lapsosen tie...

*Maan korvessa kulkevi lapsosen tie.
Hänt' ihana enkeli kotihin vie.
Niin pitkä on matka, ei kotia näy,
vaan ihana enkeli vierellä käy.*

*On pimeä korpi ja kivinen tie
ja usein se käytävä liukaskin lie.
Oi, pianhan lapsonen langeta vois,
jos käsi ei enkelin kädessä ois.*

*Ja syntikin mustia verkkoja vaan
on laajalle laskenut korpehen maan.
Niin pianhan niihinkin tarttua vois,
jos käsi ei enkelin kädessä ois.*

*Maan korvessa kulkevi lapsosen tie.
Hänt' ihana enkeli kotihin vie.
Oi, laps' ethän milloinkaan ottaakaan vois
sä kättäsi enkelin kädestä pois.*

(Suojelusenkeli - sanat Immi Hellén - sävel P. J. Hannikainen.)

Tämän tuokion alussa lauletaan laulu ”Suojelusenkeli” ja koetetaan säestää sitä itse. Tämän jälkeen keskustellaan siitä, mitä laulun sanoista voidaan oppia ja mistä tämä laulu oikeasti kertoo. Laulun säestämiseen sopivat hyvin erilaiset rytmimunat ja marakassit sekä triangeli ja rytmikapulat. Laulua on helppo säestää, jos se lauletaan rauhallisella tempolla, jolloin laulaminen ja rytmin lyöminen eivät pääse sekoamaan. Aluksi laulu voidaan kuunnella opetusäänitteeltä ja antaa soida taustalla kun rytmisoittimia ryhdytään käyttämään.

Mistä tämä laulu sitten oikein kertoo? Laulussa on lapsi joka kulkee vaarallista ja pitkää matkaa kotiin. Onneksi hän ei ole kuitenkaan yksin, vaan Herran enkeli kulkee hänen kanssaan. Matkaa varjostavat monenlaiset vaarat, eikä lapsi luultavimmin selviäisi niistä kaikista, ellei hän voisi ottaa tukea enkelistä. Me kaikki emme joudu kulkemaan kirjaimellisesti tällaista vaarallista tietä, mutta silti me, samoin kuin laulun lapsi, voimme eksyä tieltä ja loukata itsemme, jos emme tukeudu Herraan, meidän Jumalaamme. On helppoa ajautua pimeään ja tehdä syntiä, jos ei kuuntele mitä Jumalalla on meille sanottavana. Siksi meidän ei tule koskaan ottaa kättämme pois enkelin kädestä eli luopua siitä Herran meille tarjoamasta tuesta, turvasta ja opastuksesta, joka auttaa meidät turvallisesti perille.

YSTÄVYYS

Useimmilla meillä on ystäviä, joillakin useampia ja joillakin vain muutamia. On kuitenkin myös niitä ihmisiä joilla ei ole ystäviä ollenkaan, vaan he ovat aivan yksinään. Ystävät eivät ole itsestäänselvyys. Kiusaaminen ja muiden syrjiminen on jokapäiväinen ilmiö maailmassamme ja joukossa on paljon sellaisia jotka jäävät näiden ikävien asioiden uhreiksi. Ne joilla on ystäviä, tulee olla kiitollisia että heidän elämäänsä on siunattu näillä hienoilla ihmisillä.

Yksi keskeisimpiä asioita kristittyinä eläessä on rakastaa lähimmäisiään. Sen sijaan, että me puhuisimme paha toistemme selän takana ja kiusaisimme muita ihmisiä ympärillämme, meidän tulisi pyrkiä elämään sovussa kaikkien heidän kanssaan ja osoittaa rakkautta ja välittämistä heitä kohtaan. Lähimmäisenrakkaus ei kuulu pelkästään parhaille ystäville ja lähimmille sukulaisille, vaan jokaiselle ihmiselle lähellä ja kaukana. Ei ole aina helppoa olla kiltti ihmisille, mutta jos se onnistuu muutamia ihmisiä, ystäviä ja kavereita, kohtaan, niin miksei sitä voisi sitten yrittää olla ystävällinen kaikille ihmisille.

Meitä on opetettu, että meidän tulee tehdä muille niin kuin haluamme muiden tekevän meille. Miksi siis kiusaisimme tai muuten kaltoin kohtelisimme ihmisiä ympärillämme, kun me itse toivomme saavamme hyvää kohtelua? Sitä niittää, mitä kylvää, sanotaan vanhassa sanonnassa ja se tarkoittaa sitä, että muita rakastava ihminen saa osakseen rakkautta heiltä ja muita kiusaava ihminen jää yksin. Meidän ei kuitenkaan tule menetellä niin, että teemme paha niille jotka tekevät paha meille. Ei saa vastata pahaan pahalla, sillä se ruokkii itse itseään. Sen sijaan meidän tulee yrittää tulla toimeen myös niiden hankalien kanssa, emmekä ainakaan saa itse ryhtyä samanlaisiksi ja kiusata heitä takaisin. Ei ole kuitenkaan aina helppoa tulla muiden kanssa toimeen, mutta tärkeintä on ainakin yrittää.

LUE RAAMATUSTA

Rukous ystävän pettäessä (Psalmi 55)

Sananlaskuja ystäivistä ja ystävydestä (Sananlaskujenkirja, luku 11, jae 13; luku 15, jae 30; luku 17, jakeet 9 ja 17)

KESKUSTELTAVAA

Millainen on hyvä ystävä? Mitä hän tekee ja mitä ei? Oletko sinä hyvä ystävä?

Onko sinulla ystäviä? Millaisia he ovat? Mitä te teette? Mitä ystävien kanssa voi tehdä ja mitä ei? Onko jotain, mitä ei saa tehdä?

Miksi meillä on ystäviä? Kuka on meidän ystävämme? Miten ystävä eroaa muista läheisistämme?

Voiko olla ystävä kaikkien kanssa? Miten niitä pitää kohdella, joista ei pidä?

Mitä ystävyys vaatii? Mitä kaikkea pitää tehdä, jotta ystävyys säilyy?

Mitä on syrjiminen? Entä kiusaaminen? Onko se ystävyyttä ja saako niin tehdä?

TOUHUTTAVAA

1) Kirje ystävälle

Jokainen ryhmäläinen saa toisen ryhmäläisen nimen ja tekee hänelle kirjeen tai kortin. Nimet voidaan arpoa siten, että kukin kirjoittaa nimensä paperilapulle ja laput sekoitetaan pussissa, hatussa tai vastaavassa. Kirjeen tai kortin olisi tarkoitus olla mahdollisimman myönteinen ja nimenomaan ystävälle tarkoitettu. Eli siihen kirjoitetaan ja/tai piirretään sellaista, millä pyritään tekemään sen saava ystävä iloiseksi, eikä tehdä sellaista korttia, jonka kortintekijä itse haluaisi saada. Erityisesti nuorten lasten kanssa tämä voi olla haasteellista, sillä he eivät ole vielä ehtineet kehittää riittävää empatiaa asian suhteen, mutta on hyvä auttaa heitäkin hoksaamaan se, että kaikki mistä minä tulen iloiseksi, ei aina tee kaveriani iloiseksi.

Kirjeet ja kortit voidaan jakaa joko heti tai ne voidaan laittaa piiloon viikoksi tai kahdeksi ja jakaa vasta sitten. Jakamisen yhteydessä kortin saanut voi yrittää arvata keneltä se on peräisin (tällöin kortteihin ei kannata kirjoitella nimiä).

LIITTEET

Apostolinen uskontunnustus

Minä uskon Jumalaan,
Isään, Kaikkivaltiaaseen,
taivaan ja maan Luojaan,

ja Jeesukseen Kristukseen,
Jumalan ainoaan Poikaan, meidän Herraamme,
joka sikisi Pyhästä Hengestä,
syntyi neitsyt Mariasta,
kärsi Pontius Pilatuksen aikana,
ristiinnaulittiin, kuoli ja haudattiin,
astui alas tuonelaan,
nousi kolmantena päivänä kuolleista,
astui ylös taivasiin,
istuu Jumalan, Isän, Kaikkivaltiaan, oikealla puolella
ja on sieltä tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita,

ja Pyhään Henkeen,
pyhän yhteisen seurakunnan,
pyhain yhteyden,
syntien anteeksiantamisen,
ruumiin ylösnousemisen
ja iankaikkisen elämän.

Nikean uskontunnustus

Me uskomme yhteen Jumalaan,
Kaikkivaltiaaseen Isään,
taivaan ja maan, kaiken näkyvän ja näkymättömän Luojaan.
Me uskomme yhteen Herraan, Jeesukseen Kristukseen,
Jumalan ainoaan Poikaan,
joka on syntynyt Isästä ennen aikojen alkua,
Jumala Jumalasta,
valo valosta,
tosi Jumala tosi Jumalasta,
syntynyt, ei luotu,
joka on samaa olemusta kuin Isä
ja jonka kautta kaikki on saanut syntynsä,
joka meidän ihmisten
ja meidän pelastuksemme tähden astui alas taivaista,

tuli lihaksi Pyhästä Hengestä ja neitsyt Mariasta
 ja syntyi ihmiseksi,
 ristiinnaulittiin meidän puolestamme Pontius Pilatuksen aikana,
 kärsi kuoleman ja haudattiin,
 nousi kuolleista kolmantena päivänä, niin kuin oli kirjoitettu,
 astui ylös taivasiin,
 istuu Isän oikealla puolella
 ja on kirkkaudessa tuleva takaisin tuomitsemaan eläviä ja kuolleita
 ja jonka valtakunnalla ei ole loppua.
 Me uskomme Pyhään Henkeen,
 Herraan ja eläväksi tekijään,
 joka lähtee Isästä ja Pojasta,
 jota yhdessä Isän ja Pojan kanssa kumarretaan ja kunnioitetaan
 ja joka on puhunut profeettojen kautta.
 Uskomme yhden, pyhän, yhteisen ja apostolisen kirkon.
 Tunnustamme yhden kasteen syntien anteeksiantamiseksi,
 odotamme kuolleiden ylösnousemusta
 ja tulevan maailman elämää.

Athanasiuksen uskontunnustus

Sen, joka tahtoo pelastua, on ennen kaikkea pysyttävä yhteisessä kristillisessä uskossa. Sitä on noudatettava kokonaisuudessaan ja väärentämättä. Joka ei niin tee, joutuu epäilemättä iankaikkiseen kadotukseen.

Yhteinen kristillinen usko on tämä: Me palvomme yhtä Jumalaa, joka on kolminainen, ja kolminaisuutta, joka on yksi Jumala, persoonia toisiinsa sekoittamatta ja jumalallista olemusta hajottamatta.

Isällä on oma persoonansa, Pojalla oma ja Pyhällä Hengellä oma, mutta Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen jumaluus on yksi, yhtäläinen on heidän kunniansa ja yhtä ikuinen heidän majesteettisuutensa.

Sellainen kuin on Isä, sellainen on myös Poika ja Pyhä Henki: Isä on luomaton, Poika on luomaton ja Pyhä Henki on luomaton.

Isä on ääretön, Poika on ääretön ja Pyhä Henki on ääretön.

Isä on ikuinen, Poika on ikuinen ja Pyhä Henki on ikuinen, eikä kuitenkaan ole kolmea ikuista, vaan yksi ikuinen, niin kuin ei myöskään ole kolmea luomatonta eikä kolmea ääretöntä, vaan yksi luomaton ja yksi ääretön.

Samoin on Isä kaikkivaltias, Poika kaikkivaltias ja Pyhä Henki kaikkivaltias, eikä kuitenkaan ole kolmea kaikkivaltiaista, vaan yksi kaikkivaltias.

Samoin Isä on Jumala, Poika on Jumala ja Pyhä Henki on Jumala, eikä kuitenkaan ole kolmea Jumalaa, vaan yksi Jumala. Samoin Isä on

Herra, Poika on Herra ja Pyhä Henki on Herra, eikä kuitenkaan ole kolmea Herraa, vaan yksi Herra.

Niin kuin kristillinen totuus vaatii meitä tunnustamaan kunkin persoonan erikseen Jumalaksi ja Herraksi, samoin yhteinen kristillinen usko kieltää meitä puhumasta kolmesta Jumalasta tai Herrasta.

Isää ei kukaan ole tehnyt, luonut eikä synnyttänyt. Poika on yksin Isästä, häntä ei ole tehty eikä luotu, vaan hän on syntynyt.

Pyhä Henki on lähtöisin Isästä ja Pojasta, häntä ei ole tehty eikä luotu eikä hän ole syntynyt, vaan hän lähtee. Isä on siis yksi, ei ole kolmea Isää, Poika on yksi, ei ole kolmea Poikaa, Pyhä Henki on yksi, ei ole kolmea Pyhää Henkeä.

Tässä kolminaisuudessa ei ole mitään aikaisempaa eikä myöhempää, ei mitään suurempaa eikä pienempää, vaan kaikki kolme persoonaa ovat yhtä ikuisia ja keskenään samanarvoisia, näin on siis palvottava niin kuin on sanottu - kolminaisuutta joka on yksi, ja ykseyttä joka on kolminaisuus.

Sen joka tahtoo pelastua, on siis ajateltava kolminaisuudesta näin.

Saavuttaaksemme iankaikkisen pelastuksen meidän on kuitenkin myös vakaasti uskottava, että meidän Herramme Jeesus Kristus on tullut ihmiseksi.

Oikea oppi on tämä: Me uskomme ja tunnustamme, että meidän Herramme Jeesus Kristus on Jumalan Poika, Yhtä lailla Jumala ja ihminen:

Isän luonnosta ennen aikojen alkua syntyneenä hän on Jumala, äidin luonnosta ajassa syntyneenä hän on ihminen. Hän on täysi Jumala, ja täysi ihminen järjellisine sieluineen ja ihmisruumiineen.

Jumaluudessaan hän on samanarvoinen kuin Isä, ihmisyydessään vähäarvoisempi kuin Isä.

Vaikka hän on Jumala ja ihminen, ei kuitenkaan ole kahta Kristusta, vaan yksi.

Yhdeksi hän ei ole tullut siten, että jumaluus olisi muuttunut ihmisyydeksi, vaan siten, että Jumala on omaksunut ihmisyyden.

Yksi hän ei ole sen vuoksi, että luonnot olisivat sekoittuneet toisiinsa, vaan siksi, että hän on yksi persoona. Sillä niin kuin järjellinen sielu ja ruumis yhdessä ovat yksi ihminen, niin Jumala ja ihminen ovat yksi Kristus.

Hän on kärsinyt meidän pelastuksemme tähden, astunut alas helvettiin, noussut kuolleista, astunut ylös taivasiin, istunut Isän oikealle puolelle, ja sieltä hän on tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita. Hänen tullessaan kaikkien ihmisten on noustava kuolleista ruumiillisesti ja käytävä tilille siitä, mitä ovat tehneet. Hyvää tehneet pääsevät ikuiseen elämään, pahaan tehneet joutuvat ikuiseen tuleen. Tämä on yhteinen kristillinen oppi. Se joka ei usko sitä vakaasti ja vahvasti, ei voi pelastua.

LUE LISÄÄ

Raamatun ja tunnustuskirjojen (erityisesti Vähä Katekismus olisi hyvä tuntea) lisäksi kannattaa perehtyä myös muihin kristinuskoa selittäviin teoksiin, jotta olisi mahdollisimman hyvin varustautunut opettamaan asiasta. Alle olen kerännyt luettelon kirjoista joista on hyvä lähteä liikkeelle. Nämä kirjat on valittu siten, etteivät ne ole kovinkaan pitkiä tai hankalaselkoisia ja niitä on mahdollista löytää kirjastoista ja kaupoista.

Bailey, Kenneth E.: Jeesus Lähi-idän asukkaan silmin (Perussanoma Oy 2008)

Bailey, Kenneth E.: Tuhlaajapoikien paluu - Jaakobin tarina Jeesuksen uudelleen kertomana (Perussanoma Oy 2003)

Gustavsson, Stefan: Mihin uskomme perustuu? (Oy Uusi Tie 2007)

Junkkaala, Timo: Mitä tiedämme Jeesuksesta? (Perussanoma Oy 2006)

Kirkkopalvelut: Kultainen Avain Raamatun aarteisiin (Kirkkopalvelut 2005)

Luumi, Pertti: Kertojan käsikirja (Lastenkeskus 2006)

Myllärinen, Sanna (toim): Mitä ihmettä? – Polttavia kysymyksiä Raamatusta ja uskosta (Oy Uusi Tie 2007)

Norvanto, Jukka: Sisälle sanaan – Johdanto Uuden Testamentin kirjoihin (Perussanoma Oy 2008)

Norvanto, Jukka: Sisälle sanaan – Johdanto Vanhan Testamentin kirjoihin (Perussanoma Oy 2007)